SÖZ

HAFTALIK HABER YORUM DERGİSİ

Hakan TAHMAZ — Ufuk DANIŞMAN
Ali Saim DOĞAN — Yücel DEMİRER
Erdoğan TATLAV — Özlem ŞAHİN
Ahmet AKKAYA — Erdenur ULUÇAY
Günay ASLAN — Ergun ADAKLI
Cong KARANGİLA — Sedat KALIPÇI
Atilla TUNA — Zekeriya AYTEMUR
Turabi YERLİ — Cüneyt UZUNOĞULLARI

15 Ocak'ta Güçlükonak'ta 11 köylüyü kim yaktı?

Bir gün mutlaka..!

▼ 'Barış İçin Biraraya Çalışma Grubu' ile birlikte Bölge'ye giden Celal BAŞLANGIÇ yazdı.

❐ 4, 5 ve 6. sayfalarda





Müşerref Ana ile söyleşi

Kumanova'dan İstanbul'a bir ömür

■ SÖYLEŞİ 12. ve 13. SAYFALARDA

Sivaslı belediye işçisi:

Yaşlı babama 4 gün işkence yaptılar

■ 7. SAYFADA

Kürt Gazeteciler Birliği..

O mahiler ki, derya içredir...

■ 9. SAYFADA

SHKH lideri ile söyleşi

Sudan'da acılar ne zaman bitecek?

■ 10 ve 11. SAYFALARDA

● TARİH: 17 ŞUBAT 1996 ● SAYI: 53 ● FİYATI: 75.000 TL (KDV DAHİLDİR) ● ALMANYA 4 DM ● İSVİÇRE 4 Sfr ● FRANSA 14 FF ● İNGİLTERE 1.7 £ ● HOLLANDA 5 Hfl ● AVUSTURYA 28 AS ● ABD 3 $

Köprüden geçene kadar savaşa barış...





Zülfü Livaneli ile Mikis Theodorakis Türkiye ile Yunanistan arasında bir "barış köprüsü" kurdular. Bu köprünün bir ucundan Yunanlılar, öteki ucundan Türkiyeliler yürüyor.

Belli ki köprünün orta yerinde buluşacaklar.

Ne yapacaklar?

Burası biraz müphem!..

Müphem, çünkü köprünün Yunanistan tarafından gelenler de, Türkiye tarafından gelenler de orta yerde tokalaştıktan, birbirlerine sarılıp öpüştükten, belki Türkler birer uzo, Yunanlılar da birer rakı içtikten sonra -köprünün orta yerinde ilanihaye kalacak değiller a- evlerine dönecekler. Döndükten sonra? Örneğin bizden Kültür Bakanı Fikri Sağlar her Kardak krizinde savaş lehine Bakanlar Kurulu'nda oy verecek, Kürt savaşına ayrılan askeri harcamaları onaylayacak; Türk-İş Başkanı Bayram Meral (tabii tabi, o da köprüde) her bayram işçileri SAT komandolarını destekleme fonu gibi bir şeyler için mali yardım yapmaya çağıracak, bu arada "kahpe Yunan ve PKK" mitingleri düzenleyecek... Yunanistan'ın PASOK'lu ve Yeni Demokrasi'li sendikacıları da keza... Mikis Theodorakis de KKE'den (Yunanistan KP) Yeni Demokrasi Partisi'ne uzanan siyasi yolculuğunun gereklerini -parti disiplini içinde- yerine getirecek...

Peki ama, madem ki bu barış köprüsünün "barışseverleri" evlerine gidince barışla filan uzlaşmayan böyle işler yapacaklar, bu muhayyel köprüyü ne demeye kuruyorlar?

İyi niyetli gösterilere pek insafsız davranmak istemeyiz. Gelgelelim, her iki ülkenin dış siyaseti öylesine militarist temellere oturtulmuş ve öylesine tehlikelere açık ki, memleket halkını böyle "iyi niyetli" imza kampanyalarıyla oyalamayı da içimize sindiremiyoruz.

Barış, muhayyel barış köprülerine, barış güvercinleri kondurarak sağlanamıyor ne yazık ki. Gerçi, bu köprüde buluşan türden Türklerin ve Yunanlıların "barış" demesi, militarist ve savaşçı histeri ortamında yine de bir anlam taşır elbette. Belki gerçek barış güçlerine bir manevi katkıda da bulunabilir. Eğer o köprünün korkuluklarına gerçekten barış güvercinleri konmuş ise...

Ya bunlar güvercin değil de, güvercin taklidi yapan şahinlerse ya da tüyleri ağardığı için güvercine benzeyen leş kargalarıysa...

Bunu nasıl anlayacağız?

Şöyle.

Her şeyden önce soralım: "Barış köprüsü"nün Türkiye ayağını oluşturan Zülfü Livaneli bir Türk-Yunan savaşı önlenemez ve savaş patlarsa ne yapacak?

Kendisini barış köprüsünden mi atacak? Firar edip karşı tarafa mı geçecek? Ya da şizofrenik-şovenist bir krize yakalanıp, dünya-ahret kardeş bildiği Mikis'in gırtlağına mı yapışacak? Yoksa bir koşu evine dönüp TNT kalıplarını yüklenerek barış köprüsünü havaya mı uçuracak?

Bu soruları boşuna sormuyoruz. Her ikisi de bölge hegemonyası için yanıp tutuşan Türkiye ve Yunanistan'da, bu semptoma neden olan yayılmacı kapitalist düzen varolduğu sürece, bugünkü bölge ve dünya koşullarında (dünya savaşı değilse de) bölgesel savaşlar kaçınılmazdır. Çünkü... "Duvarların" yıkıldığı günden beri bu eğilim büsbütün azıtmıştır. Dünya yeniden paylaşılıyor.

Duvarın yıkılışını zil takıp oynayarak karşılayanların, şimdi üzeri imzalı kağıttan köprüler kurması ne tuhaf bir tecelli...

Durun, durun laf arasında unutuverdik; sahi bu savaş durumu karşısında Zülfü Livaneli ne yapacak?

Biz, örneğin böyle bir savaş durumunda hem Yunan halkını, hem Türk ve Kürt halklarını savaş karşıtı kitlesel eyleme ve direnişe çağıracağız, onlara fırsatını bulur bulmaz savaşan hükümetleri düşürmek için çağrıda bulunacağız.

Düşman Ege Denizi'nin dibinde değil, içinizde diyeceğiz.

Böyle demezsek, -yemin yerine geçsin- sosyal-şovenist olalım, hatta sosyal-emperyalist olalım.

İkincisi de şu:

Kurşun atılmayan köprüde güvercinlerin korkuluklara konup biraz içli, biraz neşeli barış türküsü söylemesi iyidir de, aynı zamanda hayli kolaydır.

Bir de zoru deneyelim. Ege'nin mavi ve serin sularından bir nebze uzaklaşalım. Kaçınılmaz, maçınılmaz, henüz ortada yok ya, bir Türk-Yunan savaşı tasarısını da bir yana bırakalım.

Gelin bir başka barış köprüsü tasarlayalım; her taşının altı mayın, üstü kurşun bulutu... Köprünün bir ucunda Türk, ötekinde Kürt; gömlekleri barut kokulu, gözleri barış... Tevatüre göre Serok köprünün Kürt tarafından yürürüm diyesiymiş, peki Türk tarafından "barış köprüsü mimarı" Livaneli yürür mü dersiniz?

"Yürürüm" diyen barışçıdır çünkü.

Ama, savaşın adını "terörle mücadele" koyup da işin içinden çıkanlar, işin içinden çıktıktan sonra da Kürtlere öpücükler gönderip, "devlet elbette terörle mücadeleye ara vermemeli" diyenler, "savaşa devam, barışa selam" güftesiyle beste yapanlar bu ikinci köprüye adım atarlar mı dersiniz?

"Ateşkes" çağrısına Türk-Kürt köprüsünden lirik bir türkü ile "evet" diyor mu Livaneli? Yani onun ve partisinin "terör" dediği "savaşın" bir ateşkesle durdurulmasını, hiç değilse bir süre bu toprakların insanlarından bir kısmının yaşamasını diliyor mu? Hala hükümet ortağı olan bir partinin, durup durup Genel Başkan adayı olan bu "kültür ve barış adamı" Livaneli kendi hükümetinden "ateşkes" talebinde bulunuyor mu?

Yunanlıyla vuruşmak savaş oluyor da, Kürtle vuruşmak ne anlama geliyor? Yunanlıyla barış isteniyor da, Kürtle ateşkesmemek ne oluyor?

Bakınız, bu memleketin Genelkurmay Başkanı Yunanistan ile barış istediğini öyle yüksek sesle ilan etti ki, Zülfü Livaneli Orgeneral'e gazetedeki sütununda şükran duygularını iletmekten kendini alamadı. Belli ki Livaneli, barış köprüsünün orta yerine doğru Orgeneral'in ardı sıra uygun adım yürüyecek. Eğer Mikis de kendi Orgeneralı'nin ardına takılabilirse, köprünün orta yerinden fışkıracak barış ağacını siz seyredin... Dallarına da bülbüller konmuş...

Hey gidi "barış köprüsü!.."

İnsanın içinden korkuluklara tırmanıp, "başlarım böyle barışa da, köprüsüne de..." diye inleyerek intihar etmesi geliyor.

Neyse ve kıssadan hisse:

Hem Türk; hem de Yunan çalışan halkı, artlarında dev gibi savaş makinaları varken ve bu makinalar iki ülkede de sosyalizme doğru bir dönemeç sağlanmadığı sürece harıl harıl çalışacakken, işlerini güçlerini bırakıp Livaneli-Teodorakis köprüsüne koşarlarsa, topu topu bir barış turizmi ve kültür şöleni yapmış olacaklar.

Oysa, onlar birbirlerine kendi mücadele sokaklarından okkalı bir temennah çakıp, kendi savaş makinalarını kuşatırlar ve onları çalışamaz hale sokarlarsa, işte o zaman elleri boş kalacak, barış köprüsüne doğru sevinçle koşacak ve ancak böylece köprünün orta yerinde zevkle uzolarını, rakılarını patlatabilecekler.

"Barış savaşının yorgunluğu böyle çıkar" demiş erenler...

Ramazan'ı savuşturduk ya...

Yarasın!...

Sağına sarmısak, soluna soğan...



YDH seçimlerde fena halde bozum oldu. "Yüzde 45 oy alıp, iktidara geleceğiz" diyen Boyner, binde 5'lik bir parti olmanın hüznüyle konuşuyor.

"Şimdiye kadar" diyor, "hiç başarısızlığa uğramamıştım."

Yazık elbette...

Ayı avında başarılıydı da, ticarette bir başkaydı üstad...

Bir de "yaptığım harcamalar helal olsun" gibilerinden bir şeyler deyivermiş.

Ne parti ama... Şirket misali, batağı helal ediyor baba patron.

Macera hatırlarda.

Başlangıcı bitirimdi. İyi "sahne tutuyor" ve "artık sağ ve sol kavramları geçersizdir" diye ilan ediyordu. Bakışları biz "dinazor"lardan yana hayli afili... "Ne münasebet, küre değil, öküzün boynuzunda kımıl kımıl bir tepsidir dünya" diyenlere karşı Galileo dünyamızın "küre" olduğunu, daha da "küreselleştiğini" cesaretiyle nasıl da tatlı tatlı anlatıyordu. Milyarlık yaşlı kürenin üstüne pahalı iskarpinleriyle basa basa... "Şimdi" diyordu, "sağ ve solun yerini değişim güçleri ile değişime köstek ... güçler aldı; sağın ve solun değişim yanlıları bir tarafta, sağın ve solun muhafazakarları öte tarafta..."

Fonda ise ilginç bir görüntü beliriyordu: Berlin duvarının beton parçacıkları havalarda havai fişekler gibi uçuşuyor, Boyner ise ünlü Komintern afişindeki adaleli insan gibi, kollarını germiş dünyamızı sarıp sarmalayan, sıkan, boğazlayan, birbirine düşüren sağın ve solun zincirlerini balyozla parçalıyor, paradigmalar allak bullak oluyor, kırılan zincirden çakan kıvılcımlar, yepyeni bir dünyayı, küçüle küçüle bir hal olan, küçüldükçe küreselleşen ve lüüüp diye Boyner'in yan cebine giriveren bir muhteşem dünyayı müjdeliyordu.

Sağını solunu şaşıran ona koşuyor, ondan bir yeni mesih gibi medet umuyor, birçoğu vaktiyle sosyalist oldukları için, kendilerini Gulag Takımadaları'nda eziyet görmüş kimseler olarak görüyor, tuhaf bir yanılsamayla sol kollarına o meşum damganın vurulmuş olduğunu düşünüp, sol kollarını yokmuş gibi ceketlerinin içinde saklıyordu. Sol değillerdi, sağ da değillerdi, ... parti de değillerdi, onların hepsi birer hareketti, bereketti, değişim gücüydü, aralarında on değişim güçlükler olduğu gibi, yüz, bin, milyon değişim güçlük şahsiyetler de bulunuyordu. En büyük değişim gücü elbette Boyner'deydi. O, durmadan değişiyor, kendi ekseninde öylesine büyük bir hızla dönüyordu ki, bu durumda gerçekten de sağın ve solun kıymeti harbiyesi pek kalmıyordu.

Heyhat!... Olmadı...

Boyner 14 Aralık günü erken saatlerde birdenbire, apansız duruverdi. Sağına soluna bakındı...

Veee...

"Biz merkez sağda bir partiyiz" deyiverdi.

Ne mutlu ona... Birileri sağını solunu şaşırtmıştı da seçmen aklını başına getirdi.

Sağlık olsun, ne diyelim?...



Suikast: Terörist rekabet ve infaz

Sakıp Sabancı'nın geçtiğimiz haftalarda yaptığı bir açıklamayı, sırası gelmişken anımsayalım. Şöyle diyordu Sakıp Ağa:

"Kardeşimi öldürenler, ya bir dış ülkenin ya da bir ticari kuruluşun maşaları olabilir diye düşündüğüm oluyor."

Bu demeç 2 Şubat'ta verilmiş.

İki gün sonra İstanbul Emniyet Müdürü Taşanlar'dan beklenen türde bir yanıt gelmiş:

"Tabii ki, bu olayın ardında ticari nedenler arayanlar da var, ama bize göre böyle bir şey söz konusu değil. Bunlar hayali senaryolar. Ticareti ve uluslararası ticareti bu konuda ürkütmemek gerekir..."

Evet, iki açıklama böyle... Biri mağdurun, diğeri polisin...

Dünya ölçüsünde pazar kavgası veren ve ülke pazarında da kıran kırana rekabete girişen dev bir holdingin başı, böyle bir olay karşısında aklına rastgele takılanı söyler mi?

Dev tekeller arasındaki dünya pazarında süregiden kavganın içyüzünü bilenler, bu kavgayı devletlerin ve kendi özel istihbarat kaynaklarının verdiği bilgiler olmaksızın yürütemeyeceğini çok iyi bilir. Dev bir holdingin istihbarat şebekesi devletin istihbarat şebekesiyle boy ölçüşebilir.

O halde Taşanlar Sabancı'nın iddiasını gerekçesiz, kanıtsız elinin tersiyle nasıl bir kenara atabiliyor? Hangi bilgiye dayanarak bu iddiayı "hayali senaryolar" olarak niteleyebiliyor? Taşanlar Sabancı'dan iki gün sonra konuştuğuna göre, o iki gün içinde Sabancı'nın bilgisine başvurdu mu? Onun neden böyle düşündüğünü sordu mu? Söz konusu yabancı devletin ya da ticari kuruluşun hangi devlet ya da kuruluş olduğuna dair Sabancı'nın tahminini öğrendi mi?

Elbette hayır!

Biz holdinglerin kasalarında çok bilgi olduğunu yazmıştık. Emniyet kasalarında var olanları da küçümsemek olmaz. Ama yine de her şey derin bir sis perdesi altında kalmaya mahkum oluyor. Bu defa patlatılan sis bombasının gerekçesi de "ticareti, uluslararası ticareti ürkütmemek".

Aman ne iyi!

Bizi ürkütmek için bombaların envai türünü patlatanların, ticareti ürkütmemek için patlattıkları sis bombası işte böyle...

Bir de şu var: Sabancı "bana göre adamlar yakalanmadıkça bu acımasız olayı başlatanlar ortaya çıkmaz" diyor.

Yani?

Çok açık: Sabancı polise diyor ki, "yakalayın, infaz etmeyin, etmeyin ki, gerçek ortaya çıksın"... Sabancı, süikasti gerçekleştirenlerin arkasında bir ticari kuruluş arayadursun, Taşanlar konuşuyor:

"Olaya o yönüyle bakmak lazım. Çünkü bunu yapanlar belli. Çalışmalar üç kişinin olayın faili olduğunu gösteriyor..."

Ne olacak şimdi? Gerçi Emniyet "biz olayın arkasını da araştırırız" diyorsa da yöntem çok açık...

Şef "yakalamıyor", "infaz ediyor".

"İnfaz" bazen devrimciden öç almak için, bazen de bir dosyayı sonsuza kadar kapatmak, gerçeği gömmek için yapılıyor. Gazete haberi şöyle:

"Sivas'ta öldürülen DHKP–C'nin Türkiye sorumlusu Mete Nezihi Altınay'ın Sabancı Center suikastinden bilgisi olabileceğini belirten Taşanlar 'tahmin ediyorum olayla ilgili bilgisi vardır' diye konuştu.

Kimin bilgisi var?

Altınay'ın...

Altınay'a ne oldu?

Öldü!..

Ve ardından iki genç devrimci kadın ve bir erkek İstanbul'da infaz ediliyor.

Tabii, tabii... onların da "bilgisi" ve "ilgisi" vardır... Tahminen elbette...

Özdemir Sabancı'yı gerçekten de dedikleri gibi DHKP–C militanlarının öldürdüğünü kabul edelim. Ama bunun konumuzla ilgisi yok. Bizi burada ilgilendiren bir başka gerçek.

Ticari ve sınai casusluk şebekelerinin verdiği bilgiler olmaksızın ne Japon, ne Amerikan sermayesiyle tek bir karlı bağ kuramayacak olan Sabancı Holding'in "bu işin içinde ticari bir kuruluş olabilir" demesi bizce çok önemlidir.

Kapitalist kapitalistten şüphe duyuyorsa, bu olgu, pazar rekabetinin hangi boyutlarda kızıştığını, pazar için rakip firmaya karşı "terörist" eyleme girişenlerin, devlet iktidarı ve dış pazar için memleketi ateşe verebileceklerini gösterir.

Monopol kapitalizminin girdiği eve ne barış, ne huzur girer.

Ne girer?

Fehriye Erdal mı girer?

Hadi canım sen de!..

Böyle eve maksimum tekel karları ile militarizm ve savaş girer.

Bit kadar Kardak'a bakan gerçeği anlar. Bir de Kürt analarının ağıtını duyan...

Bizim iki talebimiz var:

Birincisi "infazlar" dursun. Günün birinde, adı verilen üç DHKP–C'li gencin öldürüldüğü açıklanırsa, biz Özdemir Sabancı suikastinden devletin güvenlik güçlerini sorumlu ilan edeceğiz.

İkincisi, Sakıp Sabancı, iddiasının hangi gerekçelere ve kanıtlara, kuşkulara ve belirtilere dayandığını açıklamak zorundadır. Bu yapılmadığı takdirde, günün birinde SA'ya rakip bir "ticari kuruluş"un ortaklarından biri vurulursa, biz bu olayı rakip kapitalist tekeller arasında terörist bir rekabet olarak değerlendirir ve Türk kapitalizminin mafyalaşmasından her iki tarafı birden sorumlu ilan ederiz.

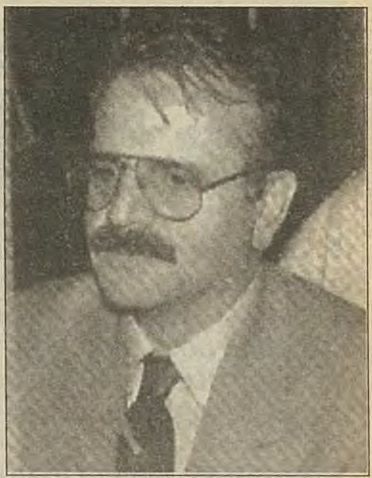
Ederiz, çünkü bizim kanıtımız, gerekçemiz var: İstanbul Mali Polis eski Şefi Salih Güngör tanığımızdır: "Kara para Türkiye'nin bütçesine eşittir" demişti, bu polis şefi...

Kara para olur da, kansız olur mu? Olmaz elbette...

Peki, bir para hem kara, hem de kanlı olursa o paraya ne yapılır?

Müsadere edilir! Zorla elkonulur!..

Sosyalizme doğru alınacak bir dönemecin ilk adımlarına ne kadar da benziyor, değil mi?



Yeşil mercimeğin kerrakesi

Hem hapse, hem de trilyonlarca para cezasına çarptırıldı.

Ama adamda telaştan eser yok. İlliyet bağının muhakkak olduğu Refah Partisi de öyle. Alınganlık ne gezer, hazretler hüküm̃et kurmakla meşguller...

Psikolojik hal ve gidişleri öyle ya da böyle. Ama şu Mercümek davası giderek ilginç bir hal alacağa benziyor.

Mercümek Bosna-Hersek'deki Müslüman kardeşleri için milyarlarca mark toplamış. İddia ediliyor ki, bu yardımların önemli bir bölümünü nereye harcadığı belli değil.

RP'nin hükümet kurmasını nasıl engelleriz diye düşünen cin fikirli Atatürkçülerimiz, bu davaya balıklama atıldılar. Köşelerinde gün aşırı bu Mercümek davasına atıfta bulunuyorlar, "Breh, breh" diyorlar, "malı götüren şeriatçının içyüzüne bir bakın..."

Oysa şeriatçıların "içyüzü" filan ortaya çıkmış değil.

Mesele "yolsuzluk" değil çünkü... Öyle olsaydı Mercümek'in bilcümle siyaset erbabından ne farkı olurdu ki?...

Ama bir değil, çok farkı var... İzninizle anlatalım.

Önce gelin, Yasemin Çongar'ın verdiği habere bir göz atalım. Haber bizimle, Mercümek'le doğrudan ilgili olmasa da çok ilginç.

"Washington ambargoya rağmen Müslümanlara silah yardımına ilişkin bir skandalla çalkalanıyor. Washington Post gazetesinin verdiği habere göre, Birleşmiş Milletler kararıyla eski Yugoslavya'ya uygulanan silah ambargosu Suudi Arabistan tarafından ABD'nin bilgi ve desteğinde üç yıldır ihlal ediliyor..." Suudi Arabistan 300 milyon dolar değerinde silahı ABD'nin yardımıyla ve tümüyle gizli kanallardan Bosna hükümetine iletmiş...

Ne dersiniz? Suudi Arabistan'ın Mercümekler'i kimler acaba? Mercümek'in bilinmeyen paralarının bu miktarın içinde bir yeri var mı? Ya da bizim Mercümek efendinin de milyonlarca mark değerindeki silahı hangi emperyalist istihbarat örgütüyle işbirliği yaparak Bosna'ya aktardığını sorarsak ayıp mı etmiş oluruz?

Hoca'nın "estağfurullah" dediğini duyar gibiyiz.

Eski Yugoslavya topraklarındaki savaş, BM'de ambargo kararı alan Almanya, Fransa, İngiltere, Rusya ve Amerika arasında "ambargo delme" yarışı ile son zamanlara kadar süregitti. "Delme" yarışına Yunanistan Sırplardan yana ve Rusya ile birlikte katıldı. Suudi Arabistan ise Boşnaklar'dan yana ABD ile, İran da yine Boşnaklar'dan yana ve muhtemelen Alman istihbaratıyla birlikte bu "delme" işine koyuldu.

Y. Çongar'ın haberine devam edelim: "Christopher'ın Bosna hükümetine vereceği temel mesajı, İranlı askeri danışman ve mücahitlerin cumhuriyeti bir an evvel terketmesi oluşturuyor."

Ya Türkiye?..

Suudiler 300 milyon değerinde silahla, İranlılar askeri danışman ve mücahitlerle Boşnakların yanında yer alırken Türkiye boş mu durdu?

Başında bir istihbaratçının bulunduğu Kızılay vasıtasıyla ne yapılıp edildiğini bir yana bırakalım, bu Mercümek'in "boş duranı Allah sevmez" diyerek kolları sıvadığı ayan beyan ortada. Bu babayiğit tek başına mıdır? "Destur" deyin!..

Şimdi mesele şu: RP'nin "kasası" Mercümek Bosna savaşına hangi saflarda katıldı? Suudi Arabistan ve ABD-CIA ile birlikte mi, yoksa İran ve FAC istihbaratı ile birlikte mi?

Bizce bu iki şık da olasılık dahilinde... Balkanlar'daki hegemonya kavgasının dini–imanı, Şiisi, Sünnisi, Türkü, Suudisi, Acemi olmaz...

Bir iki olguya daha bakalım.

ABD Dışişleri Bakanı Christopher'in İranlı askeri danışman ve mücahitleri Bosna'dan çıkartmaya karşılık, ABD'nin Bosna ordusunu Türkiye'nin de katılımı ile reorganize edeceği biliniyor. Çongar'ın bildirdiğine göre, Washington İranlılar Bosna'dan çıkarılmazsa "Türkiye'nin de katkısıyla Bosna Hükümeti'ne askeri eğitim ve malzeme sağlanması projesini askıya alacak..."

Bu haber çok önemli. Belli ki Türkiye ABD'yle birlikte İran'ın Bosna'da (ve ellbette Kafkasya'da ve Orta Asya'da) var olan etkinliğini kırmak için yakın bir işbirliği yapıyor. Bu iş ABD'nin global hegemonya amacının, Türkiye'nin de bu şemsiye altındaki bölgesel hegemonya sevdasının bir parçası...

Peki Mercümek neyin parçası?

Hazret susuyor. Öyle ya, Molla rejimiyle ve Alman gavurunun istihbaratıyla işbirliği yaparak BM ambargosunu delen bir kimse, topladığı paranın nereye gittiğini açıklayabilir mi?

Açıklayamaz...

Açıklayamayınca da yargılanır...

Yargılanırca?..

Aldırmaz elbette... Öyle de olsa, böyle de olsa, Cihad uğruna mapus düşmek şehitlik mertebesinin yarısı değil mi?

Medyanın sansasyon diye üstüne atladığı, kemalist kardeşlerimizin ise imamın dolandırıcılığından bilistifade laik rejimi kurtarma gayretine düştüğü şu Mercümek davasında bizimkiler de içinde olmak üzere, başta ABD'nin ve tüm bölge ülkelerinin istihbarat örgütleri cirit atıyor.

Buradan çıkan sonuç ise, şeriatın saf kemalistlerin sandığı gibi "çağdışı" olmadığı, Batı emperyalizminin militarist ve agentist labirentlerinde kılıktan kılığa girerek dolaşan "ultra çağdaş" bir emperyalist unsur olduğu gerçeğinden başka bir şey değildir.

Ecevit'in ağzında "anti–emperyalizm", Erbakan'ın ağzında "anti–emperyalizm", Mercümek'in ağzında "anti–emperyalizm"...

Eeee, ne oluyoruz yani?

Şu oluyoruz: Kendi emperyalizminin laik ya da şeriatçı içyüzünü bilmeyen, Amerikan, Alman, Japon emperyalizminden de bir şey anlamaz...

Yeşil mercimeğin nimetleriyle ve kerrakesiyle uğraşır durur.



15 Ocak'ta Güçlükonak'ta 11 kişiyi kim öldürdü ve yaktı?

Katilleri bul! Barışı kazan!

▼ *15 Ocak günü Şırnak'ın Güçlükonak ilçesinde, çoğu korucu 11 kişi öldürüldü. 10'unun cesedi yakıldı. Genelkurmay'a göre PKK yine ateşkesi bir katliamla bozmuştu. PKK'ya göre ise olay, başlatılan tek yanlı ateşkesi bozmak için devletin bir provokasyonuydu.*

▼ *Birbirine taban tabana zıt iki iddia. Acaba hangisi gerçek? Bu soruya doğru yanıt vermek, işin sorumlularını ortaya çıkartmak aynı anda 'Barışı istemeyen kim?' sorusuna yanıt bulmak anlamına da geliyordu.*



Grup gittiğinde yakılan minibüs hala Dicle nehri kenarında duruyordu.

Celal BAŞLANGIÇ

Yağmur yağıyordu.

Sokak lambasında, şöyle bir parıldayıp karanlığa doğru düşüyordu her damla. Gecenin en hareketli görüntüsü, polis aracının bir yanıp bir sönen kırmızı, lacivert ışıklarıydı.

Duvarları birbiri ardına rengarenk yanıp sönen villanın kapısına doğru hızlı adımlarla yürüdü. Sokak lambasının altında bir polis duruyordu. Villanın kapısı aralıktı. Ardındaki küçük halıda bir adam boylu boyunca uzanmıştı. Şakağından kan sızıyordu. Cebinden mendilini çıkartıp özenle aldı; yerde yatan adamın elinde eğreti duran silahı.

Halının püskülüne irice bir yüzük taşı takılmış. Bir naylon torbanın içine koydu cımbızla. Yüzüstü yatan adamın koyu renk ceketinin üzerinde uzun sarı bir saç parıldıyordu. Onu ayrı bir torbaya yerleştirdi.

Not defterini açtı. Karısından iki yıldır ayrı yaşıyordu öldürülen adam. Bir sevgilisi vardı. Son zamanlarda ortağıyla arası açıktı.

* * *

Üç aşağı beş yukarı böyle başlar klasik Amerikan polisiyeleri.

Olayı soruşturmakla görevli cinayet masası detektifi artık o andan başlayarak üç zanlıya da eşit uzaklıktadır. İpuçları, ilişkiler, bağlantılar birer birer değerlendirilecek, analizler sentezlere varacak ve suçlu ortaya çıkacaktır.

Gelin biz de tüm önyargılarımızdan arınalım. Bir süreliğine her yana eşit uzaklıkta durmaya çalışarak önümüze ayrıntıları serilecek bir katliamda belirgin kanıtları, kıyıya, köşeye gizlenmiş ipuçlarını değerlendirerek suçluyu bulalım.

* * *

16 Ocak günü bazı yerli gazete ve televizyonlarla yabancı basın ajanslarının telefonları birbirinin peşisıra çaldı. Arayan Genelkurmay Başkanlığı'ndan bir görevliydi.

Verilen bilgiye göre, Şırnak'ta yol kesen PKK'lılar, minibüste bulunan 11 kişiyi kurşuna dizmişti. Daha sonra da minibüsle birlikte cesetleri yakmıştı. Katliam kurbanlarının çoğu da korucuydu. Genelkurmay, "PKK'nın bu vahşetini dünyaya göstermek için yerli basının yanı sıra Türkiye'deki yabancı basın ajanslarından da olay yerine temsilci götürüyor"du. Geziyi düzenleyen askeri kaynaklar "Son günlerde yabancı gazetelerde 'Türk askeri kelle kesiyor' başlıklı düzmece fotoğraf ve haberlere yanıt olması ve PKK'nın asıl yüzünü bir kez daha göstermek için yabancı basını da davet ettiklerini" belirtiyorlardı.

Yerli ve yabancı gazeteciler Genelkurmay Başkanlığı tarafından uçakla Diyarbakır'a, oradan helikopterle Şırnak'ın Güçlükonak İlçesi Taşkonak köyündeki tabura getirildi. Burada gazetecilere Genelkurmay Başkanlığı İç Güvenlik Daire Başkan Yardımcısı olan bir kurmay albay tarafından brifing verildi

Daha önce, daha büyük katliamlar da vardı, ama bu türden bir gereksinim pek duyulmamıştı.

17 Ocak'ta gazetelerin konuyla ilgili başlıkları beklenildiği gibiydi :

"PKK katliamı:11 Ölü", "PKK'liler 11 köylüyü yaktı"

Haberlerin ayrıntıları da doğal olarak hemen hemen birbirinin aynıydı:

"PKK, seçim öncesi ilan ettiği 'sözde ateşkesi' ilkinde olduğu gibi bir katliamla bozdu. PKK militanları önceki gün Şırnak'ın kırsal kesiminde pusuya düşürdükleri bir minübüsün içindeki 11 kişiyi öldürdüler. (...)PKK'nın acımasız saldırısına uğrayan 11 kişi, 56 AH 320 plakalı minibüsle önceki gün saat 10.15 sıralarında Şırnak'ın Taşkonak mevkiinden Güçlükonak ilçesine doğru yol almaya başladı. Minibüs, saat 10.30'da Der mahallesi denilen yere gelince PKK pususunun tam ortasına düştü. Yolun yanındaki tepelere gizlenen PKK militanları, aracı, roket ve kurşun yağmuruna tuttu. Şoför Beşir Nas ilk atışlarda kafasından vurularak ölünce araç hareketsiz kaldı. Aracın içindeki 4 korucu da silahlarını ateşleme imkanı bulamadı.(...) Araçtan çıkamayan 11 kişi feci şekilde yandı. " (Hürriyet, 17 Ocak 1996)

"Şırnak'ın Güçlükonak ilçesi Taşkonak Köyü yakınlarında pusu kuran PKK'liler, roketle saldırdıkları bir minibüsü, içinde bulunan 7'si köy korucusu 11 kişiyle birlikte yaktılar. PKK'nin 14 aralıkta aldığı ateşkes kararından sonraki ilk kitlesel saldırısında ölenlerin kimlikleri güçlükle saptandı. (...) PKK, Abdullah Öcalan tarafından açıklanan ateşkes kararından sonra ilk kez önceki gün kitleye yönelik bir eylem gerçekleştirdi. Askeri yetkililerden alınan bilgiye göre (...) Taşkonak köyünden Koçyurdu köyüne gitmek üzere yola çıkan (...) saldırı sırasında, şoförün isabet alması üzerine kontrolden çıkan minibüs durdu. Tavanından içeriye düşen 2 adet roket mermisi minibüste yangın çıkmasına neden oldu. PKK'lilerin yoğun ateşi nedeniyle kapıları açamayan 7'si geçici köy korucusu 11 kişi, minibüsün içinde yanarak can verdi. PKK'lilerin telsiz konuşmalarından, minibüsün yakıldığını öğrenerek olay yerine gelen 3 er ile 1 uzman çavuş teröristlerle çatışmaya girdi. Arazinin dağlık olmasından yararlanan PKK'liler kaçmayı başardılar. Bölgede yapılan arama sonucu PKK'lilerin bıraktığı bir kaleşnikof marka tüfek ile poşular ele geçirildi." (Cumhuriyet, 17 Ocak 1996)

* * *

Yerli ve yabancı gazeteciler bölgeye götürülmüş, verilen brifing doğrultusunda haber gazetelerde yeralmıştı. Şimdi burada yapılan uygulama ve haberde yeralan unsurlar doğrultusunda birkaç belirleme yapalım.

* Zaman zaman yerli ve yabancı gazeteciler bölgeye götürülür, brifing verilirdi ama, ilk kez böylesine sıcak bir olaya gazeteciler Ankara'dan toplu halde ve bu kadar hızlı bir biçimde götürüldü.

* Haberde yeralan unsura göre, minibüs Taşkonak köyünden Koçyurdu köyüne doğru gidiyordu.

*Şoför Beşir Nas ilk atışlarda kafasından vurularak ölünce araç hareketsiz kaldı.

* Minibüsün tavanından içeriye düşen 2 adet roket mermisi minibüste yangın çıkmasına yolaçtı. 11 kişi minibüsün içinde yanarak can verdi.

*PKK'lilerin telsiz konuşmalarından minibüsün yakıldığını öğrenen 3 er ile 1 uzman çavuş PKK'lılarla çatışmaya girdi.

* PKK 14 Aralık'ta aldığı ateşkes kararını bu katliamla bozdu.

* Genelkurmay'ın gazetecilere verdiği brifinge göre eylemin PKK'lılar tarafından yapıldığının kanıtları; PKK'lıların minibüsü yaktıklarına dair telsiz konuşmaları, bir kaleşnikof marka tüfek ile poşular.

* * *

Olayın bir yüzü böyle.

Gazetelerde, televizyonlarda,15 Ocak'ta gerçekleştirilen "Güçlükonak katliamı" bu savlarla yeraldı. Ancak, bu haberlerin yayınlandığı gün, başka bir sav ortaya atıldı:

"Şırnak'ın Güçlükonak ilçesine bağlı köylerden 10 köylü, kurşuna dizildikten sonra, bir minibüse konularak ateşe verildi. Minibüs sürücüsü de, minibüsten indirilerek kurşuna dizildi.Yerel kaynaklar (...) olayın 'askerler' tarafından gerçekleştirildiğini öne sürdü.(...) Son bir hafta içinde Güçlükonak'a bağlı köylere yapılan baskınlarda gözaltına alındıkları belirtilen (bir kısmı korucu 10 kişi) köylüler bir minibüse konularak kurşuna dizildi. Yerel kaynaklar olayın şöyle geliştiğini anlattı: Son bir hafta içinde yapılan köy baskınlarında gözaltına alınan köylüler önce Güçlükonak'a bağlı Fındık Tabur Komutanlığı'na, buradan da Taşkonak köyünde bulunan Taşkonak Jandarma Taburu'na götürüldü.(...) Taşkonak Jandarma Taburu'nda Beşir Nas'ın minibüsüne bindirilen köylüler, iki uzman çavuş gözetiminde yola çıkarıldı. İki uzman çavuş, minibüsü Taşkonak köyü ile Koçyandı (Koçyurdu olacak) köyleri arasındaki Pirlder mevkiinde durdurarak içindekileri kurşuna dizdi.(...) Aynı kaynaklar, minibüs şoförü Beşir Nas'ın ise minibüsten çıkarılarak kurşuna dizildiğini öne sürdü." (Demokrasi , 17 Ocak 1996)

"ERNK Avrupa Örgütü olayı bir provokasyon çabası ve gündemi saptırma girişimi olarak değerlendirdi. Örgüt tarafından yapılan açıklamada (...)'PKK'nin 15 Aralık tarihinde ilan ettiği tek taraflı ateşkes ilanını bir türlü gündemine almama girişimlerinin bir sonucu olarak böylesi bir olayı gerçekleştirildiler . (...) Özellikle devlet tarafından 'ateşkes bozuldu' türünden spekülasyonlar geliştiriliyor. Bunlar doğru değildir. Partimizin başlatmış olduğu ateşkesi bozmaya yönelik provokasyonlar ve tahriklerdir. Mevcut durumda ateşkes sürmektedir' denildi. (Demokrasi, 17 Ocak 1996)

Aynı doğrultudaki iddialar ertesi gün de sürdü. Dicle nehrinin karşı kıyısında nöbet tutan korucular, minübüse askerler tarafından ateş açıldığını görmüşler, bir çatışma olduğunu sanarak müdahale etmek istemişler, ancak askerler izin vermemiş. Yine iddiaya göre "ölenlerin yakınları basın mensuplarıyla (Genelkurmay'ın getirdiği) görüşmek istedi. İzin verilmedi. Ölenlerin yakınları olayın devlet tarafından yapıldığını söylediler. Ancak bu konuşmalar televizyonlarda yayınlanmadı." (Demokrasi, 18 Ocak 1996)

* * *

Bu iddialarda yer alan unsurlar doğrultusunda da birkaç belirleme yapalım:

* Bir kısmı korucu olan ve öldürülüp yakılan 10 köylü de gözaltındaydı.

*Şoför Beşir Nas, Taşkonak'tan yolcu taşımıyor, gözaltındakileri taburdan Koçyurdu köyüne götürüyordu.

*11 kişi değil, 10 kişi yakıldı. Şoför Beşir Nas, dışarıda kurşuna dizildi ve yakılmadı.

* Katliamı PKK değil, minibüsün içindeki iki uzman çavuş yaptı.

*PKK ateşkesi bozmadı. Olay provokasyondur. Ateşkes sürüyor.

* * *

İşte birbirine taban tabana zıt iki iddia. Acaba gerçek nerede? Bu iddialardan hangisi doğru? Yoksa bilinmeyen başka gerçekler de mi var?

İşin sorumlularını ortaya çıkarmak, bir anlamda "Barışı istemeyen kim? " sorusuna yanıt bulmak anlamına geliyordu.

Birinci iddiada olduğu gibi, barışı istemeyen, ateşkesi bozan PKK mıydı? Yoksa içinde olan ancak kontrol edemediği bir grup mu ?

İkinci iddiada olduğu gibi, barışı istemeyen devlet miydi? Yoksa devletin içinde bulunan, ancak denetleyemediği bir güç mü?

İşte bu soruların yanıtını bulmak için toplumun geniş bir kesiminden gelen temsilcilerin oluşturduğu Barış İçin Biraraya Çalışma Grubu bölgede iki gün süren incelemelerde bulundu.

Şimdi bu inceleme gezisinde ortaya çıkan gerçeklere, olayın karanlıkta kalan yönlerine ve yanıt bekleyen sorulara bakalım. Ama önyargılardan sıyrılıp, objektif ölçütler ışığında...

* * *

Ankara'dan Diyarbakır'a kalkan uçağın neredeyse tümüne yakını asker. Bölgeye sevkiyat var. Gencecik çocuklar. Çoğunun saçları üç numara kesilmiş. Bazıları şimdiden giymiş er giysilerini. Kimi "Savaşa gidiyorum" düşüncesinde; kimine göre de "Küçük çatışmalar var. Üç tane eşkiyayla savaş mı olur?"

Konuyla ilgili ilk durak Olağanüstü Hal Bölge Valiliği. Görmeyeli, 7. Kolordu Komutanlığı içindeki bir binaya taşınmış valilik. Askeri nizamiyeden geçip, giriliyor.

Olağanüstü Hal Bölge Vali Vekili Ahmet Kayhan heyeti olabildiğine sıcak karşıladı. İddiaları dikkatle dinledi.

İHD Genel Başkanı Akın Birdal, Güçlükonak katliamı ile ilgili olarak bazı soruların yanıtlanmasını istiyordu. Bunları peşpeşe sıraladı. İşte birkaçı :

* Öldürülenlerden 10'unun cesetleri tanınamayacak kadar yakıldığı halde kimlikleri hemen nasıl saptanmıştı ?

* İddialarda yer aldığı gibi, öldürülen köylüler gerçekten gözaltında mıydı ?

* Olayı gören ve müdahale etmek isteyen korucular askerler tarafından engellenmiş miydi?

* Minübüs nereden gelip, gereye gidiyordu?

Bölge Valisi soruları tek tek yanıtlamak yerine katliamı PKK'nın yaptığından emin olduklarını söyledi. Bir de dosya verdi heyettekilere. Dosyada PKK'nın 1987 yılından bu yana yaptığı önesürülen 33 büyük katliamın dökümü vardı. Son sırada da Güçlükonak katliamı yer almıştı.

* * *

Barış İçin Biraraya Çalışma Grubu'nun geceleyeceği Siirt'te biraz tedirgin ama heyacanlı bir kalabalık bekliyor.

Öncelikle öldürülüp yakılanların köyleri, yaşları, korucu olup olmadıkları belirlenmeye çalışılıyor. Alınan sonuç şöyle :

Koçyurdu köyünden öldürülenler: Beşir Nas (Şoför, 23),Lokman Özdemir (Korucu, 19), Abdülhalim Yılmaz (Korucu, 19), Hamit Yılmaz (Korucu, 22), Mehmet Öner (Korucu, 65).

Yatağankaya köyünden öldürülenler: Halit Kaya (60), Ahmet Kaya (Korucu, 52).

Gümüşyazı köyünden öldürülenler: Neytullah İlhan (Korucu,38), Abdullah İlhan (40).

Çevrimli köyünden öldürülenler: Ali Nas (Korucu,48), Ramazan Oruç (63).

Artık heyetin olay bölgesinde inceleme süreci başlıyor. Biz de bu noktadan sonra, iddiaların birbiriyle çeliştiği, yapılan saptamaların iddialarla çeliştiği noktaların altını birer birer çiziyoruz.

İşte ilki:

Genelkurmay'ın bölgeye götürdüğü gazecilere verdiği brifinge göre, önce minibüs şoförü kafasından vurularak öldürülmüş, bu yüzden minibüs kontrolden çıkarak durmuş. Atılan roketatarlar nedeniyle minibüste yangın çıkmış, 11 kişinin cesetleri de yanmıştı.

Olağanüstü Hal Bölge Valiliği'nden verilen dosyada Güçlükonak katliamı, son sırada aynen şöyle yeralıyordu :

"Minibüs bir grup terörist tarafından durdurulmuş, araç şoförü araçtan indirilerek öldürülmüş, araçta bulunan 10 kişi araçla birlikte yakılmıştır."

Genelkurmay'ın açıklamasıyla, Olağanüstü Hal Bölge Valiliği'nin verdiği bilgiler birbiriyle çelişiyordu. Çünkü cesedi yanmayan tek kişi minibüsün şoförüydü. Minibüste bulunanlar, aracın içinden çıkmaya dahi fırsat bulamamışlar, aracın sürücüsü ise, kaçmaya çalışırken araç dışında öldürülmüştü. İki açıklamada olayın meydana geliş biçimi de farklıydı. Ama en azından Olağanüstü Hal Bölge Valiliği'nin açıklaması, şoför Beşir Nas'ın cesedinin niye yanmadığını açıklıyor, ama Genelkurmay'ın olayın meydana geliş biçimiyle ilgili savlarını en başından çürütüyordu.

* * *

Gecenin geç bir vakti. Ama HADEP'in Siirt il merkezi tıklım tıklım dolu. İçeride öldürülen köylülerin yakınları da var. Heyet üyeleri konuşmalarında çok dikkatli davranıyor. Hiçbir önyargıyla gelmediklerini, amaçlarının gerçeği bulmak, doğruyu ortaya çıkarmak olduğunu söylüyorlar.

Yapılan konuşmalardan sonra parti binasındaki kalabalık dışarı çıkıyor. Heyet üyeleriyle öldürülenlerin yakınları başbaşa kalıyorlar. Bu arada heyete ait bir kamera sürekli çekim yaparak olayı belgeliyor. İsteyen adını verip önden çekim istiyor. İsteyen adını gizliyor, ancak arkadan yapılacak çekimi uygun görüyor.

Heyetle başbaşa kalanlar, yakınlarını kaybetmenin de verdiği açıyla bildiklerini anlatmaya başlıyorlar. Türkçe anlatanlar var. Kimi önce Türkçe başlıyor, derdini anlatamayınca Kürtçeye başvuruyor. Kimi ise hiç Türkçe bilmiyor. Özellikle kadınlar.

Heyette bulunan yabancılara da bir yandan çeviri yapılıyor. Türkçe, Kürtçe, İngilizce havada uçuşuyor acılı ortamda.

Öldürülen Halit ve Ahmet Kaya'nın bir yakını anlatıyor :

"Beş senedir Halit Kaya'nın gözaltına alınmadığı hafta yoktur. Baskı ve işkence gördü. Gümüşyazı köyünün korucubaşısı Nurettin Baykara gözaltına alınmıştı. Abdullah İlhan ile (öldürülen koruculardan biri) Güçlükonak Belediye Başkanı Bahattin Aktuğ'un evine gidince gözaltına alındı. Askeri araçlarla kendi köyü olan Yatağankaya'ya getirildi. Bütün köylüler gözaltına alındığını gördü. Sonra ölüsü geldi."

Öldürülen şoför Beşir Nas'ın bir yakını anlatıyor :

"Olay gününün sabahı saat 6.30'da Halit adında bir asker 'karakol komutanı seni çağırıyor' diye geldi. Yanında iki uzman çavuş da vardı. Ağabeyimle beraber Koçyurdu köyünün dört korucusunu da köyden komutana getirdiler."

Öldürülen Ali Nas'ın bir yakını:

"Sabah kahvaltı ediyorduk. Askerler geldi. Gözaltına alınacağını söylediler. Her zamanki gözaltılarından biri diye düşündük. Hatta askerler oturup çay içtiler. Sonra askerler babamı götürdü."

Bir yakınına göre Ramazan Oruç' u da köyden askerler götürdü:

"Oğullarından bir dağdaydı. Sabahleyin eve geldi askerler. Kahvaltı yapmasına bile fırsat vermediler. Ramazan Oruç iki sene koruculuk yaptı. Sonra Dargeçit'e kaçtı. Bulup zorla getirdiler. Ama bir daha korucu olmadı. Büyük oğlu hala korucudur. Ramazan Oruç'u devlet öldürdü."

Öldürülenlerin yakınları Siirt il merkezinde yaptıkları açıklamalarda öldürülme olayının gözaltından sonra gerçekleştiğini ve askerler tarafından yapıldığını ısrarla savunuyorlar.

* * *

Heyet incelemelerini bu kez de olayın geçtiği yerde ve öldürülenlerin köylerinde sürdürüyor.

Saatler süren yolculuktan sonra Taşkonak taburunun bulunduğu Taşkonak köyüne varılıyor. Burası köylülerin ve korucuların gözaltına tutulduğu öne sürülen yer.

İkinci saptama :

Taşkonak köyünden köylülerin ve korucuların Koçyurdu köyüne doğru minibüsle yolculuk yapmaları için hiçbir neden yok. Çünkü Taşkonak köyü boşaltılmış . Tek bir insan bile yaşamıyor. Sadece burada Taşkonak taburu var.

Taşkonak'tan 4,5 kilometre ilerde yolun soluna çekilmiş bir minibüs duruyor. Üzeri kurşun delikleri dolu. Ancak Genelkurmay'ın açıklamasında yeraldığı gibi iki roketatar izine heyet üyeleri rastlayamıyor.

Yerinde yapılan incelemede PKK'nın bu eylemi nasıl yapabileceğini tartışıyor heyette bulunanlar. Çünkü seçilen yer çok ilginç. Taşkonak'tan Kocyurdu'na doğru giden yol daracık. Yolun sağ tarafında Dicle nehri akıyor. Yolun solunda ise sarp kayalıklar var. Yolun 4,5 kilometre gerisinde Taşkonak karakolu, iki kilometre ilerisinde de Koçyurdu karakolu var. Ayrıca, ikinci iddiada yer alan "Korucular minibüse ateş edildiğini gördü, çatışma çıktı zannederek müdahale etmek için izin istedi. Ama askerler izin vermedi" savını doğrular nitelikte Dicle'nin karşı tepelerindeki siperlerinden dürbünle gelen heyeti izliyor korucular.

Üçüncü saptama :

Yaklaşık altı buçuk kilometrelik daracık yolun iki ucunda da karakol var. Bir yanı Dicle nehri, diğer yanı sarp kayalık. Tam karşısındaki tepede de korucu mevzileri var. PKK'lıların burada minibüs yakıp kaçmaları olanaksız. Ayrıca, Genelkurmay'ın açıklamasında yer alan ve olayın PKK tarafından yapıldığına ilişkin kanıt olarak sunulan "PKK telsizinden minibüsün yakıldığı duyuldu" savı inandırıcı değil. Çünkü olay yeri iki karakola ve korucu mevzilerine "Bakılsa görülecek" yakınlıkta.

* * *

Sırada Koçyurdu köyü var. Bu köyden biri minibüs şoförü, dördü korucu toplam beş kişi öldürülmüş.

Minibüsün yakıldığı yerden iki kilometre ileride Koçyurdu köyünde de ölenlerin yakınları aynı şeyleri anlatıyorlar.

Öldürülen korucu Abdülhalim Yılmaz'ın babası :

"Olay gününün sabahı üç asker geldi. Oğlumu uykudan uyandırdılar. Karakol komutanı izne gidecek, yerine Güçlükonak'tan Uğur adında bir komutanın getirileceğini söylediler.

ÖDP Merkez Yürütme Kurulu Üyesi Hakan Tahmaz izlenimlerini anlattı



Grup OHAL Valiliği önünde; Hakan Tahmaz sağdan beşinci.

Ateş kesmemenin 'resmi' muhafaza ve müdafaası!

'Barış İçin Biraraya Çalışma Grubu'nun düzenlediği bu geziye hangi örgütler, kurumlar katıldı?

Çeşitli sendikaların, DKÖ'lerin ve siyasi partilerden HADEP ve ÖDP'nin temsilcileri vardı. İHD Genel Başkanı ve Genel Sekreteri, İstanbul Şube Başkanı, Tuncelililer Derneği İl Temsilcisi, Avrupa Aleviler Birliği Temsilcisi vardı. Aralarında islamcıların da olduğu bazı yazarlar da bu oluşumdaydı. Barış girişiminden Şanar Yurdatapan vardı. ÖDP'yi temsilen ben bulundum.

Grubun gezi planı nasıldı?

Biz buradan hareket etmeden önce OHAL valisinden görüşme talebinde bulunduk. İlk uğrağımız Diyarbakır'da bir sürprizle karşılaştık. Mardin'in Dargeçit köyünde 31 Ekim'den bu yana kaybolan 7 kişinin yakınları bizimle görüşme talebinde bulundu. Önce onlarla bir toplantı yaptık basınla birlikte. Kaybolan 7 kişinin dördünün yakını, bizden köye gelip araştırma yapmamızı istedi. Kayıplarının bulunması için girişimlerde bulunmamızı istediler. Bu görüşmeden sonra OHAL Bölge Valisi ile görüştük.

Yanınızda gazeteciler, yazarlar da vardı. Basına karşı büyük bir güvensizlikleri var..

Biz buradan o köylere gidişte, o insanlarla konuştuğumuzda onların bizimle konuşamayacağını düşünüyorduk. Bu da yanlış değil. Daha önce basına da yansıdı. Üç tane İngiliz gazeteci heyeti Bölge'ye gitmişti. Ve onlarla görüşememişler. Niye görüşemediklerini de kendilerine söylemişler. Aynı şeyin bizim başımıza gelebileceğini de düşündük. Bize bunu daha sonra şöyle ifade ettiler. 'Siz buradan gittikten, buradaki görüntüler televizyonda çıktıktan sonra, artık bizim halimizin ne olacağını tahmin edin' dediler.

Sonuçta orada insanlar bizden sonra bölgede kalacaklar. Devlet baskısı, askeriyenin baskısı, korucuların baskısıyla yüz yüze gelecekler. Ve televizyonda göründüğünde, gazetelerde ismi geçtiğinde başlarına ne geleceğine dair ciddi kuşkuları var. Ve binlerce örnek var bu doğrultuda. Örneğin basın açıklamalarına katılmış, Diyarbakır HADEP'te ve atv'de daha önce programa katılmış, PKK'yi suçlattırmışlar devlet baskısıyla, daha sonra da HADEP'te yaptığı bir basın toplantısında, 'ben atv'deki konuşmayı baskıyla yaptım şöyle şöyle yapıldı' deyip baskıları anlatmış ve köyüne çoluk - çocuğunu alıp göç etmek için yola çıkmış ve yok olmuş. Bu kişiden 5 aydır haber alamamışlar.

Bizim görüştüğümüz insanlar da 'siz buradan gideceksiniz ama...' deyince biz de isimlerinizi istiyorsanız yazalım dedik. Bize 'siz buradan gittikten sonra ve bizler televizyonlarda göründükten sonra bizim hayatımıza ilişkin ciddi tehlike vardır. Can güvenliğimiz kalmamıştır ama, artık biz bunları göze alıyoruz, yapılacak bir şey yoktur' dediler. Ve ısrarla bizim sık sık oralara gitmemiz, görmemiz, onlarla tartışmamız, onların dertlerini dinlememiz doğrultusunda bir istek oldu.

Diyarbakır'da OHAL Valisi ile de görüştünüz.

Evet, Diyarbakır'da OHAL Valiliği'ne gittik. OHAL Valisi'yle 12 Şubat Pazartesi günü saat 15.30 civarında toplu bir şeklde görüştük. Esas olarak bütün önyargılardan arınmış biçimde buraya geldiğimizi, araştıracağımızı, tarafların tümüyle konuşacağımızı ve kendilerinden de olaya ilişkin bilgi almak istediğimizi söyledik. Ne yazık ki vali, bugüne kadar devletin vermiş olduğu bilgilere yeni bir şey eklemedi. Olayı PKK'ye bağladı. Onlara göre PKK'nin ateşkes ilan etmesinin hiçbir hükmü yoktur. Ama ilginç olan şudur, biz ısrarla ateşkes ilanından sonra bölgede herhangi bir olayın olup olmadığını sorduğumuzda Bölge Valisi bize, bu olayın dışında hiçbir örnek göstermedi. Biz bu sorumuzu görüştüğümüz bütün yetkililere, köyün korucularına, Siirt Valisi'ne, garnizon komutanına, Siirt'in emniyet amirine de yönelttik. Valinin yanıtı, "Devlet yetkilerinin bize vermiş olduğu örnek budur. Bunlar geçmişte de ateşkes ilan etmişlerdi, ama kendileri bozdular" şeklinde oldu.

Bu gezide çok açık ortaya çıkan bir sonuç vardır. Ateşkes bölgede hayata geçmiş durumdadır.

Biz valiyle görüşmeye gittikten sonra doğrudan Siirt'e gideceğimizi ve hiçbir güvenlik önlemi istemediğimizi ve engellenmememizi istedik. Ve vali, engellenmeyeceğimize dair bize güvence verdi. Siirt'e geldik. Burada, Güçlükonak'ta ölen insanların yakınlarıyla ve Siirt halkıyla sohbet toplantısı yaptık.

Halk resmi makamlara başvurmamış mı?

Oradaki vali de herhangi bir biçimde resmi açıklamaların dışında bir şey söylemedi. Ateşkes yokmuş gibi davranıyorlar. Yakılan insanların yakınları herhangi bir şikayet için resmi makamlara başvurmamışlar. Çünkü bir çözüm olmayacağını biliyorlar.

Açık seçik olarak, gerek olayın yapılış tekniği açısından, gerek ortada var olan deliller açısından, devletin planlı olarak yaptığı bir eylem olduğu anlaşılıyor. Bence ilan edilmiş ateşkesin yarattığı olumlu havayı, Türkiye'deki barış girişimini, Avrupa'daki barış girişimini baltalamak için düzenlenmiş bir provakasyon. Yani bir kısım korucuların işgüzarlığı falan değil. Bu kadar açık yapılması beni çok şaşırttı. Örneğin ölenlerin nüfuz cüzdanlarını devlet yakınlarına sapasağlam teslim etmiş!

Katillerin kim olduğu belli değil mi?

Oğlum giderken araçlarının üzerinde helikopter uçuyor, onları takip ediyordu. Koruma yaptığını sandık. Köyümüzdeki dört korucu askerlerle birlikte Beşir Nas'ın minibüsüne binip gittikten iki saat sonra silah sesleri geldi. O tarafa fırladık. Olay anında da helikopter oradaydı. Dumanlar çıkmaya başladı. Köyümüzün geri kalan korucuları 'çatışma var' diye olay yerine gitmek istedi. Ancak askerler gitmelerine izin vermedi. Oysa çatışma olsaydı önce korucuları gönderirlerdi."

Abdülhalim Yılmaz'ın karısı başka bir iddiayı dile getirdi:

"Bu olayda bir asker dahi ölseydi, olayın PKK tarafından yapıldığını söylerdim. Karşı köyün korucularının anlattığına göre kocam giderken ve olay sırasında arabanın üzerinde uçan helikopter, yolun solundaki kayalıklara asker indirmiş. Minibüse onlar ateş etmiş. Kocamı devlet öldürdü."

Öldürülen korucu Mehmet Öner'in karısı :

"Askerler geldi izne giden komutanı götürmek, yeni gelecek komutanı Güçlükonak'tan almak için kocamı evden götürdüler. "

Bu anlatımlardan ortaya çıkan dördüncü saptama :

İkinci iddiada yeraldığı gibi köylülerin 10'u da gözaltında değilmiş. Öldürülen dört korucu, minibüs şoförü ile birlikte olay günü olan 15 Ocak'ta evlerinden bir görev nedeniyle alınmışlar.

* * *

Sırada, katliamda iki kişinin öldürüldüğü Yatağankaya ve Gümüşyazı köyleri var.

Ancak, Yatağankaya'da kimse kalmamış. Köyün yarısı zaten daha önceden göçmüş. Olayın ardından da tüm köydekiler Gümüşyazı'ya gitmiş.

Katliamda ölenlerden Halit ve Ahmet Kaya'nın ailesi de Yatağankaya'dan Gümüşyazı'ya göçmüş.

Katliamda öldürülen Neytullah ve Abdullah İlhan da Gümüşyazı köyünden. Heyetin geleceğini daha önceden bildiği için, köy halkı neredeyde ayakta bekliyordu. Ama yine de kadınlar en öndeydi.

Öldürülen Neytullah İlhan'ın annesi Emine:

"Cemselerle alıp götürdüler. Katliam ülkesi mi burası? Şimdi bize imanınızı atın PKK yaptı deyin diyorlar."

Neytullah'ın karısı Fahriye:

"Cuma namazından gelmişti. Evde yemek yiyorduk. Yemekten alıp götürdüler. Bir silah işiyle ilgili ifade alacaklarını söylediler."

Halit Kaya'nın karısı Münci:

"Gözaltına alınan korucubaşı Nurettin Baykara'yı aramaya gitti. O sırada gözaltına alınmış. Ben Koçyurdu ve Güçlükonak karakol komutanlarından davacıyım."

* * *

Dedektifimiz ne durumda. İpuçları yeterli oldu mu ?

Acaba siz de olayı çözebildiniz mi? Sizce katliamın sorumluları belli mi ?

Eğer bu bilgiler bölük pörçük geldiyse, köylülerin anlatımı ve heyetin yaptığı saptamalar ışığında olayı şöyle bir toparlayıp parçaları biraraya getirelim.

* * *

10-12 Ocak tarihleri arasında Çevrimli köyünden Ali Nas ve Ramazan Oruç ile Yatağankaya köyünden korucubaşı Nurettin Kaya gözaltına alınıyorlar.

Oğlunun neden arandığını öğrenmek için Gümüşyazı köyünden Güçlükonak'a giden Abdullah İlhan da gözaltına alınıyor ilçe girişinde.

Neytullah İlhan da Gümüşyazı köyündeki evinden gözaltına alınıyor.

Gözaltındaki korucubaşı Nurettin Kaya'yı aramak için Yatağankaya köyünden Halit Kaya, Güçlükonak Belediye Başkanı Bahattin Aktuğ'un evine gidiyor. Ancak belediye başkanı evde yok. Halit Kaya belediye başkanının evinde gözaltına alınıyor.

Daha sonra Halit Kaya ile Abdullah İlhan askeri bir araçla Gümüşyazı köyünden geçiyorlar. Halit Kaya araçtan el sallayınca karısı "Kocamı götürüyorlar" diye bağırıyor. Bunu da bütün köylüler görüyor. Gözaltındakileri götüren askeri araç Yatağankaya köyüne gidiyor. Gözaltındaki Nurettin Baykara da



Barış İçin Biraraya Çalışma Grubu toplu halde; Celal Başlangıç sağ başta.

buraya getiriliyor. Çok az ailenin yaşadığı köyde Halit Kaya'nın akrabası olan Ahmet Kaya ne olduğunu sormak için askerlerin yanına gidiyor. O da gözaltına alınıyor.

Bütün gözaltına alınanlar (toplam yedi kişi) sonuçta Taşkonak Taburu'na götürülüyor.

Buraya kadar olanlar, Olağanüstü Hal Bölgesi'nde yaşanan sıradan olaylardan biri sayılabilir. İşin sıra dışına çıkan yanı bundan sonra başlıyor.

* * *

Köylülerin anlatımına ve heyette bulunanların saptamalarına göre, katliamın gerçekleştiği 15 Ocak günü olaylar şöyle gelişiyor:

Sabahın erken saatlerinde Koçyurdu'na gelen askerler, buradan korucular Lokman Özdemir, Abdülhalim Yılmaz, Hamit Yılmaz, Mehmet Öner ile minibüs şoförü Beşir Nas'ı "İzne giden karakol komutanını götürmek ve yerine gelecek komutanı getirmek" üzere alıyorlar. Köyden ayrılırlarken üzerlerinde uçan helikopter minibüsü izliyor.

İki saat sonra Koçyatağı köyünden silah sesleri duyuluyor. Helikopterin yukarıda uçtuğu görülüyor. Ardından dumanlar yükseliyor. Köy korucuları olay yerine gitmek istiyorlar, ancak askerler bırakmıyor.

Ardından battaniyeye sarılı biri yanmamış, 10'u yanmış cesetler getiriliyor köye.

Daha sonra da "Ankara'dan gazeteciler geliyor" diye gerisin geriye, olay yerine götürülüyor cesetler.

Köye gelen askerler ölenlerin yakınlarına nüfus kağıtlarını veriyor. Köylüler kendilerine gelen nüfus kağıtlarını gösterdi birer birer. Hepsi de yangının isinden bile etkilenmemiş. Elbette bir soru daha geliyor gündeme :

Cesetler tanınmayacak kadar yandığı halde, nüfus kağıtları nasıl böyle sapasağlam kaldı?

Gelelim beşinci ve sorulu bir saptamaya: Olağanüstü Hal Bölge Vali Vekiline Akın Birdal sormuştu; "Cesetler tanınmayacak kadar yandığı halde kimliklerini bu kadar kısa sürede nasıl saptadınız?" diye. Yukarıdaki olgu bu soruyu yanıtlıyor. Çünkü ölenlerin kimliği askerlerdeydi. Diyelim ki, gözaltında olanlar kimliklerini o telaşla Taşkonak Taburu'nda unuttular. Ya olay günü köyünden alınarak göreve götürülen korucu ile bir şoförün kimliklerinin askerlerde olması nasıl açıklanır?

Minibüsün köyden ayrılmasıyla yanması arasında geçen iki saatlik bir süre var. Acaba o süre içerisinde ne oldu? Olay nasıl meydana geldi?

Köylülerin bu konudaki iddiaları nüansta da olsa birbirinden ayrılıyor.

Biz bunlardan birkaçını sıralayalım :

Birinci iddia:

"Koçyurdu köyünden alınan korucular Taşkonak Taburu'na götürüldü. Burada daha önce gözaltına alınan altı kişinin cesetleri vardı. Askerler 'Alın bunları götürün' deyince tartışma çıktı. Korucular kabul etmeyince iş sertleşti. Dört korucu da öldürüldü. İki uzman çavuş ve bir erle ölüler minibüsün koltuklarına bağlanarak yola çıkıldı. Olay yerine gelince askerler indi, şoföre 'Sen devam et ' dediler. Ardından ateş başlayınca şoför arabadan inip kaçmak isterken tarandı. Sonra da minibüs ateşe verildi."

İkinci iddia :

"Koçyurdu köyünden gelen koruculara Taşkonak Taburu'nda gözaltındaki altı kişi teslim edildi. Bu sırada olay yerindeki kayalıklara minibüsü izleyen helikopter tarafından asker indirildi. Minibüs de kayalıkların altından geçerken tarandı. Şoför kendi kapısını açıp dışarı atladı. O da kaçarken tarandı, daha sonra minibüs yakıldı."

Bu iddalar birbirine benzer unsurlarla çoğaltılıyor köylüler tarafından. Buradaki iddialarda tek ortak yan hiçbir senaryoda PKK'nın adına rastlanmaması. Yani bu olaydaki çatışma, devletin güvenlik güçleriyle devlet yanlısı olan, elinde devlet silahı, cebinde devletin verdiği maaş olan korucular arasında geçiyor. Yani bu zamana kadar ellerine silah alınca PKK'nın hedefi konumuna gelen korucular bu kez devleti suçluyor.

* * *

Yapılan iddialar, derlenen bilgiler, üç aşağı - beş yukarı böyle.

Şimdi tüm önyargılardan uzak olarak kendinize "Katliamı kim yaptı?" diye sorun.

Bu da yetmez elbette. Katliamın sorumluları ortaya çıkartılmalı, bu iddialar açıklığa kavuşturulmalıdır. Eğer iddialar doğruysa, bu işe karışanlardan hesap sorulmalı, yok eğer yanlışsa da iftira atanlar hesap vermelidir.

Olay tüm gerçeklikleriyle ortaya çıkartılmalı ve barışı kim istiyor, kim istemiyor; ateşkesi bozmak isteyenler kimler bir an önce belirlenmelidir.

Şimdilerde lotarya, piyango, ödüllü bulmacalar çok ilgi görüyor.

Haydi bakalım! "Katliamı kim yaptı ?" sorusuna doğru yanıt verenlere ödül olarak "Barış" verilecek..

Katilleri bul, barışı kazan...

Sivas'ın köyünde babası gözaltına alınan belediye işçisi anlatıyor:

Yaşlı babama 4 gün işkence yapmışlar

Asya DERELİ

Sivas basında son günlerde manşetlere çıktı. Köyler boşaltılıyor. Boşaltılan köylerin hemen hepsinde Aleviler yaşıyor. Ve Kürt köylerinde yaşayanlar ise koruculuğa zorlanıyor. Alevi köylerinde cami göremeyen özel tim, "Neden bu köyde cami yok" diye baskı uyguluyor. Sünni köyleri silahlandırılıyor. Bu olaylar hemen her gün yaşanınca Sivas köylerinde yaşayanların çığlığı her yerden duyuldu. Biz İstanbul'da yaşayan bir Sivaslı ile görüştük. Belediye işçisi olan Mevsim Gürlevik, babası gözaltına alınınca köyüne gitmiş apar topar ve bize gördüklerini anlattı.

Sizin köy daha önceden mi boşaltıldı?

Evet. Ben Sivas'ın Zara ilçesi Büyükköy nüfusuna kayıtlıyım. 8 yıl önce İstanbul'a geldim. Burada iş aradım ve belediyede iş buldum. Sonra İstanbul'a yerleştim. Köyde halen akrabalarım var. Babam da orada. Köyümüz 150 hanelikti. Ama şu anda 17 hane var. İki seneden beri devlet baskısından insanlar kaçtı. 17 hanenin 4'ünde 4 tane dul kadın oturuyor. Gidecek yerleri yok çünkü. Diğerlerinde ise yaşlılar var.

Babanızın gözaltına alındığını söylediniz...

Ocak ayının 31'iydi. Bizim köyde 6 kişinin gözaltına alındığını öğrendim. İçlerinde babam da var vardı. Sürekli babamla irtibat kuruyorduk fakat gözaltına alınınca 4 gün haber alamadık. Sonra telefon ettik. Sivas'ta gözaltında olduğunu kabul ettiler. Babamla birlikte gözaltına alınan diğer kişiler de yaşlı insanlar.

Sonra babanızdan nasıl haber aldınız?

Olayı ilk öğrendiğimde Sivas'a hemen telefon ettim. Bir arkadaşla görüştüm. Babamın durumunu sordum. Baban kayıp dediler. Arıyoruz, bulamıyoruz dediler. Bana da gelme seni de gözaltına alırlar dedi. Geçen pazar günü hemen yola çıktım. Sivas'a gittim. Sivas'tan Zara'ya telefon ettim. Babamın nerede olduğunu araştırdım. Zara Emniyet Amirliği'ndeymiş. Nezarethanede tutuyorlarmış. Akşam saat 8'de Zara adliyesinde mahkemeye çıkardılar. Babamı görmek için adliyeye gittim. Beni tanımadı, ağlamaya başladı. 9 gün işkencede tutmuşlar..

Babanızın kayıp olduğu günlerde başına neler geldiğini kimden öğrendiniz?

Babamın adı Ali Gürlevik. Babamı önce özel tim gözaltına almış. Önce 'kızılbaş komünistler' diye küfür etmişler. Önce Sivas'la Yıldızeli arasında bulunan boş bir kışlaya götürmüşler. Üstü açık olduğu için yağmur suları doldurmuş burayı. Oraya Sivas'ın çevre köylerinden topladıkları 80 kişiyi de getirmişler. Babama iki kere üstüste "Anasını avradını.... kızılbaş komünistler" diye küfür edince o da dayanamamış. "Ben de sizin ananızı avradınızı.. " diye küfür etmiş. Babam 'O küfürlere dayanamadığım için kendimi kaybettim' dedi bana. Sonra onu suya yatırmışlar. 4 gün işkence yapmışlar. Babam şoka girmiş. O günden sonra hiçbirşey hatırlamıyor. Perişan bir haldeydi. Onunla beraber alınan 6 kişinin durumu da çok kötüydü.

Mahkeme ne karar verdi?

O gün saat 13.00'te serbest bıraktılar. Salı sabahı aldım babamı köye gittim. Çünkü annem var köyde. Köyün bütün giriş çıkışını kapamışlardı. Köyün yüksek bir yeri var. Orada 400 asker mevzilenmiş durumda. Şimdi de aldım İstanbul'a getirdim. Babam olayları hatırlamıyor.

Babanızla birlikte gözaltına alınanlar da hatırlamıyor mu.?

Yanındaki insanlar herşeyi hatırlıyor. Özellikle Belentarla köyü muhtarı Ali Çelik herşeyi hatırlıyor. İstanbul Beyoğlu Belediyesi'nden emekli oldu, tekrar memleketine dönmüştü geçen yıl. Köye yerleşti. Onun anlattığına göre çok büyük işkence görmüşler. Yaşlı insanlara hortumla soğuk su verip, işkence yapmışlar. Ali Çelik 6 tane köy muhtarının da aklını oynattığını söyledi. Şu anda bizim köyde Ali Güngör denen bir amcamız var, durumu çok kötü onun da. Yatakta, hiçbir yeri oynamıyor. Kaskatı yatıyor.

Kaç köy boşaltılmıştı?

Şimdiye kadar Sivas'ta yüze yakın köy boşaldı. Bu son bir yıl içinde oldu. Bu insanlar malını, davarını satıyor ve İstanbul, İzmir, Ankara gibi yerlere geliyorlar. Şimdi köylerde yaşlı insanlar kaldı. Gitmek istemiyor. 'Beni öldürseniz de ben buradan gitmem' diyor yaşlılar. İnsanlar orada doğmuş, büyümüş. Ağacı köklerinden nasıl koparırsınız ölür. Onlar da öyle.. Benim babam da gelmek istemiyordu. Ama ben babamı mecbur getirdim. Orada köy yolları kapalı olduğu için doktora gidilemiyor. Tedavi için getirdim. Ama tedavisi bittikten sonra gidecek. Durmaz burada.

Kademe kademe demek ki.. Önce gençler sonra yaşlılar..

Şimdi askerler ve özel tim şu köyleri boşaltın biz de rahatlayalım diyorlar. Böyle bir imaj yaratıyorlar. Basında da en çok Alevi- Sünni arasında gerginlik diye geçiyor. Aslında böyle bir şey yok. Sünni köylerinde baskı yok. Sadece Alevi ve Kürt köylerinde baskı var. Tamamen Alevi köyleri boşaltılıyor. Alevi ve Sünni köyleri birbiriyle kardeş gibi geçiniyor. Özel tim arada çelişki yaratmak istiyor. Özellikle Sünni köylere silah teklif ediyor. Korucu olmaları için zorluyor. Ama Sünni köyleri bu koruculuğu kabul etmiyorlar. Mesela Tekke köyüne teklif ettiler. Onlar kesinlikle kabul etmedi. Zara'ya bağlı Sünni bir köyümüzdür. Yanında Bolucan köyü var. Bu köy Alevi bir köy. Kardeş gibi geçiniyorlar. Kesinlikle yanlış imajlar veriliyor.

Önce mezralar boşaltıldı demiştiniz?

Biz önce Büyükköy'e bağlı Söğütlü mezrasında oturuyduk. Temmuz'da bizi oradan kovdular. Gidin köyde yaşayın dediler. Ağıllarımızı yaktılar. Herşey yandı. PKK'yı



besliyorsunuz diye yaktılar. Yakıcı bomba attılar. Ağaç, kavak, söğüt hiçbir şey kalmadı, hepsi yandı. Bin tane kavak vardı, hepsi yandı. Geyikbaba diye bir yer var, orada ormanı yaktılar. Yanık ormanın yerinde asker bekliyor şimdi.

Köylülerin ruhsal durumları nedir?

Akşam 5'ten sonra köyler arasında kesinlikle gezmek yasak. Yazılı talimat var. Ölü de olsa, cenaze de olsa kesinlikle çıkmayacaksınız diyorlar.

Belentarla 12 hanelik bir köy. 24 Ocak'ta köylüler oyun oynamak için bir evde toplanmışlar. Oyun oynadıktan sonra gece saat 11'de evlerine gitmişler. Askerler dürbünle bakıyor. Bunları görüyor. Hemen alaya bildiriyorlar. Teröristler Paşa'nın köyüne girdi diye. Hemen geliyorlar. Köyün giriş çıkışlarını sabaha kadar bombalıyorlar. Sabah 5'te asker baskın yapıyor. Buraya 8 tane terörist girdi diyorlar. Arıyorlar tabii evleri bir şey yok. Komutanın emri var. Bir köyden bir köye gidersen o köy derhal bombalanıyor.

Aklını oynatan muhtarlar var demiştiniz.

Muhtarlar çok büyük baskı altında. Böyle bir olay olunca asker, özel tim derhal muhtarın evine geliyorlar. Muhtarlar da şaşmış. İstifa ediyorlar. İstifaları da kabul edilmiyor. Köylülere PKK size gelip ekmek istediğinde verin, sonra da bize haber verin diyorlar. Muhbirliğe teşvik ediyorlar. İnsanlar da bunu kabul etmiyor. Adam diyor ki, ben böyle yaparsam yarın da beni öldürecekler diyor.

Siz 8 yıl sonra gittim demiştiniz...

Ben 8 sene önce o köydeydim. Orada doğdum, o köyde yaşadım 18 sene. 8 sene sonra geri döndüm, açıkçası şok oldum. Bizim köy sanki İran sınırı gibiydi. Askerler, silahlar, uçaksavarlar... 8 sene önce köye gittiğimde dağın tepesine çıkmıştık. Orada içki içmiştik, eğlenmiştik, koşmuştuk. Ama şimdi köyümüzün içine bile giremiyoruz. Daha da görmek istemiyorum. Ama yaşlı insanlar öldürürlerse bizi burada öldürsünler diyor. Burada ölmek istiyorum diyor!

Kısa erimli siyasal bir şema

Ali Saim DOĞAN

Bu satırlar yazılırken ANAP-RP koalisyon görüşmeleri henüz sonuçlanmamıştı. Bu derginin sayfalarında birkaç kez bırakalım azınlık hükümetini; karşısında güçlü bir muhalefet bulunan ikili ve iki buçuklu bir koalisyonun bile bugünkü Türkiye koşullarında göze alınamayacağını yazdık. Ya zorunlu bir "milli mutabakat" hükümetinin ya da Demirel damgalı bir "seçim hükümeti"nin dışında her türlü girişimin ya başarısızlıkla sonuçlanacağını ya da son derece geçici olacağı öngörüsünde bulunduk.

Bu öngörümüz, kurulacak olan hükümetin önünde ürkütücü işlerin duruyor olması gerçeğine dayanmaktadır. Özetle:

Türkiye çok yönlü bir kriz içinde bulunuyor. Bütün sorunlar birbiriyle iç içe girmiş, yumak olmuştur. Türkiye Kıbrıs'ta ödüne zorlanıyor. Kürt sorununda direnişle yüz yüze. Tüm komşularıyla ilişkileri gergin. Gümrük Birliği ekonomik krizin katlanmasına yol açacak sonuçlara gebe. Özelleştirme yağması iç siyaseti cadı kazanına çeviriyor.

Hiçbir parti tek başına ya da ikili bir koalisyonla, bir yandan militarist ve yayılmacı bir çizginin risklerini yüklenemez; öte yandan bu çizgiyi hayata geçirmek için krizin yükünü ve silahlanma harcamalarının yükünü çalışanların sırtına polis devleti yöntemleriyle yüklemeye cesaret edemez. Şovenizmin kışkırtıldığı ortamda, "milli davalardan" ödünü de, ödün vermeye zorlayan büyük devletlere kafa tutmayı da göze alamaz.

Bu kritik anda ÖDP sosyalist yönelimli toplumsal muhalefet için gerçek bir ihtiyaçtır. Sosyalist yönelimli toplumsal muhalefet ise, bugün için hala düzen partilerini izleyen çalışan halkın çoğunluğu için biricik itici güç ve alternatif harekettir.

İşte bu nedenlerle Türkiye seçimlerden bu yana "hükümet kurmama" oyunu oynuyor. ANAP, DYP'yi parçalayarak RP ile bir koalisyona da gitse, bu da ömürsüz olacaktır. Bu yıl boyunca yeni bir seçim gündemde duracaktır.

Tekrara gerek yok, bir "milli mutabakat" hükümetinin önünde duran program açık. Bu programın özü, krizden çalışanların zararına çıkarak, Türk kapitalizminin dış pazarlarını genişletmektir. Yöntemi içte baskı, dışta kuvvete başvurma tehdidir.

İşte bu kritik anda ÖDP sosyalist yönelimli toplumsal muhalefet için gerçek bir ihtiyaçtır. Sosyalist yönelimli toplumsal muhalefet ise, bugün için hala düzen partilerini izleyen çalışan halkın çoğunluğu için biricik itici güç ve alternatif harekettir.

Kısa erimli siyasetimizin şeması nasıl olabilir?

- "Milli mutabakat hükümeti" girişimine ve her türlü koalisyon denemesine karşı "en kısa zamanda erken seçim" istemiyle güçlü bir siyasal kampanya düzenleyebiliriz. (Hükümet kurmama oyununa son, kursalar da bozacaklar, erken seçim!)

- Kurulacak hükümetin uygulamak zorunda olacağı halk, barış, özgürlük karşıtı bir programa karşı, sosyalist yönelimli toplumsal muhalefetin eylem programını hazırlayabiliriz. Bu programı masa başında ya da mutabakatla filan değil, sosyalist yönelimli toplumsal muhalefetin her bir kolunun kitlesel desteğe kavuşmuş programatik taleplerini -içlerinden en çok öne çıkanları- oldukları gibi benimseyebiliriz. (Örneğin sokaktaki gençliğin "haraçlara son, yönetime katılım", Kürt hareketinin direnişinden "ateşkes, barışçıl-siyasi çözüm", işçi hareketinden "özelleştirmeye son, işçi denetimi" vs. gibi hedeflerini benimseyebiliriz. Feministlerden, çevrecilerden, pasifistlerden yalın, birkaç sözcükle anlatılan istemleri alabiliriz.)

- TBMM'yi seçime zorlamak ve seçimlere katılmak için güçlü bir ittifak oluşturmaya çalışabiliriz. BSP, HADEP, SİP seçim blokunun deneyimi, başka deneylerin de ışığında inceleyebiliriz. Aynı zamanda ÖDP'nin seçimlere katılması için gerekli tüm örgütsel ve hukuki işlemleri tamamlamayı önplana alabiliriz.

TBMM'yi erken seçime zorlama ve seçim yapılırsa ona şu ya da bu biçimde katılma sürecinde, sözü edilen eylem programının kısa erimli hedefleri uğrundaki mücadeleyi şöylece anlamlandırabiliriz:

Sosyalist yönelimli toplumsal muhalefeti sokakta örgütlemek, onun tüm çalışanlara öncülük etmesine yardımcı olmak, aynı zamanda bu muhalefet hareketi içinde ÖDP'yi güçlendirmek ve partiyi sokağın temsilcisi olarak meclise taşımak...

Sosyalistler olarak bu görevlerin içeriğini de şöyle tasarlayabiliriz:

Kısa erimli ve somut hedeflere dönük bu mücadele, yaşanan krizden çalışanların lehine bir çıkış sağlama ve böylece sosyalizme doğru yeniden bir dönemeç alabilme mücadelesiyle, kısaca, kapitalizmin devrimci aşılması anlamında sosyalist amaç uğrundaki mücadeleye doğrudan, dolaysız bağlıdır.

Elbette başka türlü de tasarlayabiliriz. Adı üstünde "şema"yı büsbütün başka kurabiliriz. Yeter ki, somut hedefleri sosyalist hedeflerle karıştırmayalım. Fakat o somut hedefler için verilen ve öznesi sosyalist yönelimli toplumsal muhalefetin öncülüğündeki çalışan kitleler olan mücadelenin, asıl olarak işte bu mücadelenin sosyalist içerik taşıdığını ve devrimci amaçlarla organik bir bağ içinde olduğunu unutmayalım.

Barış için yeni bir adım

Erdoğan TATLAV

Barış Konferansı'nı takiben 5 Şubat'ta da Kürt Enstitüsü tarafından İstanbul Hilton Oteli'nde Barış Sempozyumu gerçekleştirildi.

Önceki gibi bu ikincisi de barış inisiyatifini olgunlaştırmada önemli bir işlev gördü. Kürt Enstitüsü'nün düzenlediği sempozyum, bir öncekine göre daha seçilmiş bir zeminde gerçekleşti. Anlamak durumunda olduğumuz bir tabloyla karşı karşıyaydık; devleti ateşkese daha duyarlı kılmak amaçlı daraltılmış tercihleriyle sempozyum, öncekinin üzerinden bir ilerlemeyi ifade ederken, diğer yandan öncekinde açığa çıkan kimi riskleri de belirginleştiren bir zeminde biçimlendi.

RP temsilcisinin konuşmacı olduğu bir zeminde sosyalist siyasete kürsü verilmemiş olması, şeriatçıların olduğu bir zeminde Kemalist camia içindeki barışçıl kırılmaları temsilen birilerinin aranmamış olması, gerek barış sorunu, gerekse de barış hareketinin en geniş zeminde ve demokratik bir Türkiye hedefine kilitlenmesi açısından bir eksikliktir.

Kuşkusuz birbirimizi anlamak ve birbirimizi etkilemek, dolayısıyla barış hareketine her kesimden etkinlik sağlamak, ateşkesi tekyanlılıktan çıkarmak için devleti yanıta zorlayacak ilişkilere kürsü sunmak, barışın toplumsal hegemonya zeminini güçlendirmek anlamında sempozyum önemli bir kazanımdır.

Avrupa'nın ikiyüzlülüğü...

Sempozyumun birinci bölümünde, barışı yaşamsal kılan durumun bir panoramasını ortaya koyan Akın Birdal'ın iki saptaması özellikle önemliydi. Birincisi Avrupa Birliği'nin, bir yandan demokratikleşme baskısını sürdürmesi ve örneğin Leyla Zana'ya Sakharov Ödülü gibi jestler yapmasına karşın, Türkiye'yi silahlandırma ve Gümrük Birliği'ne almada ikirciklenmemiş olmasındaki ikiyüzlülüktür. İkincisi, soruna gerekli ağırlığı vermeyen hiçbir partinin gerçek bir parti olması ve etkinlik sağlamasının mümkün olmayacağı idi. Diğer yandan Birdal'ın konuşması, geçmiş ateşkesin bozulması ve şimdikinin muhatap bulamaması sorununa, 33 erin öldürülmesi ve diğer eleştirilmesi gereken şeylerden çok, asıl olarak devletin barış karşıtı ısrarlı tutumundan, örneğin ateşkes sırasında 49 köyün yakılıp 104 gerillanın öldürülmesi gerçeğinden hareketle doğru yanaşılabileceği ve asıl yapılması gereken şeyin, yani etkin bir barış inisiyatifinin ancak bu bilinç temelinde sağlanabileceği vurgusuydu.

DİSK Genel Sekreteri Kemal Daysal'ın üç saptaması oldukça önemliydi:

1- Bizi enflasyon ve terörle yaşamaya alıştırmaya çalışıyorlar; buna karşı çıkmalıyız. 2- Bütçenin yarıya yakınını savaşa veren bir ekonominin GB içinde kendini var edebilme koşulları daha da ortadan kalkacaktır; dolayısıyla ekonomi açısından da asıl dikkatleri savaş bütçesine yöneltmek gerekiyor. 3- Savaşın körüklediği militarizmi ve şovenizmi, dolayısıyla toplumsal bölünme ve şiddet ortamını aşmak sol siyasal etkinlik ve demokrasi mücadelesi açısından da büyük önem taşımaktadır.

Soldan dikkate değer bu iki konuşmanın dışında şeriatçıların ve liberallerin sempozyumdaki inisiyatifi oldukça çarpıcıydı. Barış inisiyatiflerinde şeriatçıların bu mevzi kazanımı, solun fiili geriliği ve olması gereken yaklaşımlar sunmaktaki eksikliğinin yanı sıra, Kürt arkadaşların da tercihiyle açılan yoldan şeriatçıların soruna gösterdikleri ilgi ve yaklaşımlarda aranmalıdır. Ancak her şey bir yana laik zeminde biçimlenen ve etkin olduğu alanlarda salt ulusal düzeyde değil, ideolojik düzeyde de aydınlanmanın dinamiği olan Kürt hareketinin şeriatçılarla gelişen bu yakınlaşması düşündürücüdür.

'Ben devletin merkezindeyim'

Barış Kardeşlik ve Dayanışma Komitesi adına konuşan İsmail Nacar, Kürtlerin, (solu kastederek) marjinal gruplarla yürüme çabalarını anlamlı bulmadığını, İslamcıları yanına almayan bir Kürt hareketinin barışı üretemeyeceği fikrini işledi. "Ben devletin merkezindeyim" diye sürdürdüğü konuşmasıyla, İslamın çok ciddi geliştiği, halkın inancıyla kavga ederek bir yere varılamayacağı, Osmanlılar'ın Ermeniler'i katletmediği, devlete sızmış kimi güçler dışında kimsenin çözüme karşı olmadığı, devlete düşman olmamak gerektiği, Batı'nın hala Haç-Hilal çelişkisini yaşadığı, içimizde karışıklık istediği, dolayısıyla dış müdahale arayışlarından uzak durulması vb. iddialarıyla, deyim uygunsa dinleyicileri islamcı ve devletçi bir rehabilitasyona tabi tuttu.

Mahir Kaynak da benzer bir yaklaşımla, devleti savunan bir çizgide akıl hocalığını sürdürdü: Devlet Kürdü biliyor, ancak rejimi de korumak zorunda. Kürt kimliğini tanımanın Batı'nın verdiği şartlı bağımsızlığın yitirilmesini getireceğini söyleyen Kaynak, "devleti savunmak için söylemiyorum, ama devlet şöven ve ırkçı değil, dolayısıyla Kürtler taleplerini açıkça belirtmeli ve TC'nin yanında olduklarını taahhüt etmeli, ayrılma talep etmemeliler" dedi.

'Müslümanların da kimlik sorunu var'

Savaşın şeriatçılarca istismarı açısından RP milletvekili Bahri Zengin'in konuşması ilginçti: "RP deneyiminin de gösterdiği gibi, baskılara rağmen demokratik yollarla mesafe almanın mümkün olduğunu" söyleyerek başlayan Bahri Zengin, "Harita değişirse kimin geleceği belli değil" diyerek aba altından Ermeni sopası göstermeyi de ihmal etmedi.









İsmail Nacar, Kemal Daysal, Mahir Kaynak ve Akın Birdal İstanbul Hilton Oteli'nde yapılan Barış Sempozymu'na katılanların arasındaydı.

"Türkiye'de sadece Kürtlerin değil, ondan daha öte Müslümanların kimlik sorunu var" diyen Zengin, ezilen değil egemen bir kimlik durumundaki Sünniliği "mazlum" ve Kürtlerden daha önemli bir ezilen kimlik olarak gösteren klasik şeriatçı demagojiyi yineledi. Ve ardından, "iki topluluğu bir araya getiren temel faktörün İslam olduğu, dolayısıyla sorunun ancak slami temelde çözülebileceğini" öne sürdü.

Tarih boyunca Kürtler ve Türklerin ortak hedefle birlikte olduklarını, ancak Batılılaşmaya yönelinen son 200 yılda bu hedefin ortadan kalkmasına bağlı olarak yabancılaşma ve ayrışma başladığını öne sürdü. Gerek Batı uşaklığından kurtulmak, gerekse de sorunun çözümü için bizi bin yıl bir arada tutan ve en güçlü yapan değerler sistemine geri dönmek gerektiğini söyleyen Zengin, son olarak TC'nin monark ve ırkçı olmasının yanı sıra bir de ateist olduğu iddiasıyla konuşmasını sonuçlandırdı.

Nicelik değil, kimlik sorunu

Bir diğer çarpıcı konuşma Doğu Ergil'inkiydi. Salt Türkçülükten şikayet ederek, diğer yandan alt kimlikleri reddederek, Kürtlerin sayısına ilişkin tahmini istatistikler ortaya koyarak sorunu çözmenin mümkün olmadığını, sorunun bir nicelik sorunu değil, kimliği sahiplenme sorunu olduğunu söyleyen Ergil, "sadece Kürdün ezilmesi üzerine politika yaparsak bütünü kucaklayamayız, demokrasiyi de kuramayız" dedi. "Tarihi gerçekler üzerine yapalım" diyerek Ermeni kırımından Kürtlerin de Türkler kadar sorumlu olduğunu belirtti. Kimseyi ezmeyen ortak değerler ihtiyacına işaret eden Ergil, "bugüne kadar yurttaş değil, teba olduk, bu durumu yeni tebalıklar yaratarak çözemeyiz, gelinen noktada ulusların kaderlerini tayin hakkını bireylere ve alt kimliklere de özgürlük veren bir demokrasi mücadelesiyle bütünlüğü içinde savunmak zorundayız" dedi. Son olarak, şiddetin işlevini yerine getirdiğini ve artık ters teptiğini söyledi.

Şeriatçı önerilerin anlamı

Devleti hala kemalist sananların aksine, Bahri Zengin'in konuşması, gerçekte tipik bir devlet söylemiydi. Ne yapıp edip Kürt tepkisini bastırma şeklindeki bu yaklaşımın aracı kah Türkleştirme, kah ezme, kah din kardeşliğiydi. Hepsinin sonucu malum "birlik ve beraberlik"e çıkıyordu. Ama bu birlik ve beraberlikte emekçiler, Aleviler yanı sıra Kürtler için de hak eşitliği yoktu. Türklüğe yapılan vurgularda diğerlerinden çok da geri kalmayan RP'nin tek farkı asıl bayrak olarak İslami kullanmasından ibaretti. Pazarın dağılmasına yönelik en etkili payandanın İslam olduğunu söylüyordu sadece, ki devletin geleneksel yöneticilerinin de bu fikri kısmen paylaştıklarının somut örnekleriyle doludur son 15 yıllık tarihimiz.

Savaştan sonra en büyük bütçenin Diyanet aracılığıyla Sünnileştirmeye ayrıldığı bir Türkiye'de, İslami kimliğin Kürt kimliği ile özdeş bir ezilme ilişkisine tabi tutulduğunu söylemek ise, insaf ölçülerini iyice yitirmiş bir demagojiden başka bir şey değildi. TC'nin "ateist" olduğunu söylemek de aynı ölçüsüz demagojinin bir diğer örneğini oluşturuyor. TC'nin "monark" karakterinden şikayetlenen birinin Osmanlı ve şeriat gibi monarklığı tartışma götürmez seçenekler önermesi ise herhalde karşısındakileri aptal yerine koyma denemesi oluyor. Dikkat edilirse Bahri Zengin'in dağılma olarak esefle andığı dönem, gerçekte silah zoruyla ele geçirilmiş toprakların Osmanlı denetiminden çıkmaya başlaması sürecidir. Bu ise Türkiye'ye demokrasi getirme hedefinde içten olanların değil, aksine Osmanlı despotizmi ve yayılmacılığını özleyenlerin sorunudur.

"Bin yıl boyunca yaşanan birliktelik" söyleminin perdesi kaldırıldığında karşımıza çıkan tablo, farklı halkların özgür kardeşliği değil, aksine tüm halk ve kimliklerin merkezi despotik yönetim ve Sünni ideoloji tarafından ezilme ve özümsenme ilişkisine tabi tutulmasıdır. Osmanlı'da Kürtlük gibi Türklük de yoktu; aksine bu kimliklerin dinsel kimlikle aşağılanıp özümsenmesi söz konusuydu. Din kardeşliğinin anlamı da, ulusal temsiliyetin reddedilerek, onların yerine son tahlilde bir Arap kültürü olan şeriatçılığın ikame edilmesidir. Osmanlı'da ulusal sorunun yaşanmamış olması, Osmanlı'nın demokratlığı ile değil, henüz ulusal bilincin oluşmamış olması ile ilgili bir durumdur. Ne zaman ki ulusal bilinçler oluşmaya başlamıştır, o zamandan sonra Osmanlı'nın ulusal kıyımları da vahşet düzeyinde sürmüştür. Bu zamana kadar gerçekleşen şey de merkezi ideolojiye ve yönetime seçenek üretebilecek olan Aleviliğin kanlı kırımıdır. Osmanlı çok kimlikli değil, başka halkların işgali, talanı ve haraca bağlanması üzerine kurulu ve bunun ideolojik meşruiyetini Emevi ve Abbasiler'de de olduğu üzere şeriatın temel kavramlarından olan Cihat'tan alan bir yapıya sahipti. Dolayısıyla iki halkı kardeşçe bir arada tutmak adına Osmanlı dönemindeki hedefe geri dönmek önerisinin anlamı, önce ulusal kimliklerin dinsel kimlik altında ezilmesi ve ardından da Osmanlı'yı yüceltip güçlendirdiğini söylediği şeyin, yani başka halkların birikimlerine el koymanın olanaklarını aramak olacaktır. Köprülerin altından çok sular aktığının farkında olmadığını düşünemeyeceğimize göre, Zengin'in bu yolla yapmaya çalıştığı şeyin, yayılmacı tarihimizi İslam aracılığıyla bir toplumsal bilinç haline getirme ve bu yolla sorunların üstünü örtme şeklindeki tipik bir TC tavrı olduğu açıktır.

Bugün bir toplumsal hedef problemimiz olduğu doğrudur; ancak bu hedefin Osmanlı'nın hedefi olamayacağı, o hedefin bugünkünden bile çok kötü olduğu da açıktır. Bugün için toplumsal hedef problemi evrensel insan haklarına dayalı, diğer halkların haklarına saygılı, dil ve inanç ayrımı yapmadan dünya halklarıyla birlikte, insanlığın, sömürü ilişkilerine, dinlere ve diktatörlüklere rağmen biriktirdiği değerlerin savunucusu, özgür bir toplum hedefiyle karşılanmak durumundadır.

Giderek şeriatçılarla yakınlaşan bir Kürt hareketi, kemalizm ve herhangi bir başka ideolojiden çok daha totaliter ve sıradan insan nezdinde çok daha büyük avantajları olan islami kimliğin kuşatıcılığı altında kalabilme riskini dikkate almak zorundadır. İran deneyimi bu açıdan öğreticidir. Kuşkusuz bugünkü gerçeklikte Kürt hareketini anlamak zorundayız, ama yine de sunulan kürsülerin dengesine daha özen göstermek gerekiyor sanıyorum.

'O mahiler ki derya içredir, deryayı bilmezler'

Kürtler, medya alanında son yıllar içinde gerçekleştirdikleri atılımı, örgütlenme alanına yansıtmak üzereler. Yurtiçinde ve yurtdışında geniş bir birikimi temsil eden Kürt gazeteciler, Köln'de kurulan Kürt Gazeteciler Birliği Girişim Komitesi'nin çağrısıyla 17-18 Şubat tarihleri arasında bir araya gelecekler. Kürt gazeteciliği açısından tarihsel bir önem taşıyan ve Köln'de yapılacak bu toplantıda, Kürt Gazeteciler Birliği'nin amacı, işlevi, bileşimi ve tüzüğü tartışılacak. Toplantı öncesi Girişim Komitesi üyelerinden Günay Aslan ile MED TV'den Ahmet Hamdi Akkaya'yla Kürt gazeteciliğinin bugün ulaştığı düzeyle ilgili bir söyleşi yaptık. Söyleşide, zorunluluk nedeniyle yaptığımız redaksiyonun hem okuyucularımız hem de Aslan ve Akkaya tarafından hoşgörüyle karşılanacağını umuyoruz.



Ahmet Hamdi Akkaya, Günay Aslan.

Kürt gazeteciliğinin çok köklü bir geçmişi bulunduğu biliniyor. Bu kadar geniş bir tarih açısından değil, ama son yıllardaki ciddi gelişmeye bağlı olarak bir Kürt medyası ve bir Kürt medya çalışanları kesimi oluştu. Ortaya çıkan kurumların profesyonellik bakımından ulaştıkları düzey nedir; yeterlilikleri ve yetersizlikleri nelerdir? Bu alanda daha neler yapılması gerekmektedir?

Ahmet Hamdi Akkaya: Şimdi Kürt veya (Kürtlerin yaşadığı coğrafyadaki) gazeteciliğinin son dönem gelişmeleri hakkında ilk söylenmesi gereken, bu alandaki gelişimin ulusal kurtuluş savaşımı ile doğrudan balantılı olduğudur. Daha önce iyi niyetlice atılmış bazı adımlar olsa da, gazetecilik-medya açısından belli bir profesyonelliği taşıyan gelişmeler son 4-5 yıl içinde ve siyasal sürecin doğrudan belirlenimi altında gerçekleşti. Bunu veri olarak kabul etmek hem Kürt (ve bu coğrafyadaki) gazeteciliği anlamak isteyenler için hem de bu sürecin içinde yer alanlar açısından zorunluluktur. Bunu vurgulamamın nedeni ise, kimi zaman "O mahiler ki derya içredir, deryayı bilmezler" sözünü doğrularcasına, bu verinin gözardı edilmeye çalışılmasındandır.

Bu açıdan bakıldığında medya kurumlarının profesyonelleşmesi açısından kimi sıkıntılar olduğu ortadadır. Bunun bir boyutu siyaset-medya ilişkisi nedeniyle bazı duyarlılıkların öne çıkmasından, bir diğer boyutu ise bu alandaki birikimin yetersizliğinden kaynaklanmaktadır. Ancak çeşitli günlük gazetelerde haftalık-aylık dergilere, nihayet radyo ve televizyona uzanan yelpazedeki bir kurumlaşmaya da 3-4 yıl gibi kısa bir sürede gidildiğini unutmamak gerekmektedir.

Günay Aslan: Kuşkusuz profesyonellik açısından henüz arzu edilen düzeye ulaşabilmiş değiliz. Bunun birden çok nedeni var. Kanımca bu nedenlerin en önemlisi de, Kürt medyasının kurumlaşmasını önlemeye yönelik devlet kaynaklı baskılardır. Medyada kurumlaşmamızın yüz yıllık bir geçmişe dayalı -başlangıç itibariyle- çabaları hep kesintiye uğratılmıştır.

Kürt halkının kendini ifade hakkını gasp eden devlet, halkımızın önemli ifade araçlarından biri olan basın faaliyetini yok etmek için elinden geleni yapmıştır. Devlet, Kürt medyasını yasal önlemlerle engellemeye çalışmış, ancak sonuç alamamış, bu kez de çıplak şiddetini doğrudan devreye sokmuş, gazeteleri bombalamış, gazetecileri katletmiştir.

Bu da kurumlaşmayı ve bağlı olarak da profesyonelliği yaşama geçirmeyi geciktirmiş ve de güçleştirmiştir.

Takdir edersiniz ki bir savaş sürecindeyiz. Kürt medyası da ağırlıklı olarak, Kürt varlık ve özgürlük mücadelesinin bir sonucu olarak gündeme gelmiş ve bu vesileyle yaratılmıştır. Kaldı ki, savaşımız bir anlamıyla da medya savaşıdır; manşetlerin, fotoğrafların savaşıdır.

Ancak tüm bunlara karşın da profesyonellikte hiç azımsanmayacak bir mesafe de almış bulunuyoruz. Özellikle yurtdışında son tekniğe sahip kurumlarımız var. Ancak insan malzememiz yetersizdir. Bu bir süre daha böyle devam edecek.

Çoğu arkadaşımızın yetişmesi zaman alsa da, prensip olarak kendi gücümüzle gitmek, kendi kadrolarımızı yaratarak hem süreci hem de geleceği omuzlayacak potansiyeli hazırlamak istiyoruz. Bir yandan öğreniyor, öte yandan da üretiyoruz. Özellikle televizyon için bunu söyleyebilirim. Tabii bu da arzu edilen yayın kalitesine ulaşmamızı geciktiriyor. Ancak çok sürmeyeceğini de belirtmek istiyorum.

Kameraman, teknisyen, asistan ve edit yönetmeni için seçtiğimiz arkadaşları kurslara gönderiyoruz. Yine yakında çeşitli ülkelerden genç gazetei adaylarını okula göndereceğiz. Profesyonelleşme içinde bulunduğumuz yılın temel hedeflerinden biridir.

Kürt gazeteciliğini nasıl tanımlıyorsunuz? Kürt medyasında çalışan gazetecilerin mesleki beceri, kültür ve birikim olarak ulaştığı düzey nedir?

Ahmet Hamdi Akkaya: Sorunuzda belirttiğiniz gibi bir Kürt gazeteciliği tanımı sorunudur. Burada Kürt gazeteciliği ile (o coğrafyadaki) gazetecilik arasındaki nüansı koymak yararlı olabilir. Ağırlıklı olarak Kürt gazeteciliği Kürtçe dilini kullanarak gelişmeli. Ancak şu anda varolan medyanın büyük kısmı bu imkandan bilinen nedenlerden dolayı yoksun. Bu yüzden de Kürt gazeteciliği diye sözedilen alan aslında (o coğrafyaya) yönelik gazetecilik. Temel ayırdediciliği de bir medya alanı veya varoluş zemini olarak (o coğrafyanın) esas alınmasıdır. Tabii ki (Kürtlerin yaşadığı coğrafyanın) varoluşu Ortadoğu çerçevesinden soyutlanamayacağı için gazeteciliği de bu kapsamdadır.

Bu tanımlama çerçevesinde özellikle Kürtçe kullanılan medyanın dil açısından bir takım ciddi sorunları olduğu açıktır. Bu tür kurumlarda çalışan gazeteciler de bu sorundan soyutlanamaz. Mesleki birikim sorunu bu alandaki siyasal gelişmişlikle yakından ilintilidir. O noktada Kürt veya (o coğrafyanın) medyası olmanın diğer sol medyadan farklı bir durumu yoktur.

Günay Aslan: Kürt gazeteciliği, Kürt halkının kesilen sesi, bastırılan soluğu, yasaklanan düşüncesi, mil çekilen gözüdür. Kürt halkının kendini ifade, kendi gerçekliğini Türkiye ve dünya kamuoyuna taşıma platformudur. Kürt gazeteciliği gerçek aşkına bağlı ve meslek onuruna sahiptir.

Kürt gazetecisi objektif, cesur ve de fedakardır. Çoğu mektepli değil alaylıdır. Mesleki olarak yetersiz olsalar da, mesleğe sahip çıkmada kararlı ve sebatlıdırlar. İyi bir eğitim almamış da olsalar, belli entelektüel birikime sahip değillerse de, Türkiye'nin işlevini yitirmiş, devlet güdümündeki propagandif ve dezenformatik medyaya karşı alternatif saygın bir medya bayrağını yükseltme becerisini göstermiştir.

Bugün Türkiye gerçeğini, Türkiye'nin boyalı tabir edilen "basın"ında göremezsiniz. Türkiye gerçekliği bütün çıplaklığıyla Kürt medyası ve sol muhalif medyadadır. MED TV, Türkiye'nin bastırılmış bütün siyasi, sosyal ve kültürel dinamiklerini, bir demokrasi şölenine dönüşen yayınlarıyla kucaklamış olmanın onuruna sahiptir ve gerçekten de alternatiftir. Devletin televizyonumuzla bu kadar çok uğraşması boşuna değildir. Özel savaşın güdümündeki ve ağır sansüründeki medyayı boşa çıkarmış bulunuyoruz.

Uzman gazeteci sayımız azdır. Hepimiz yeniyiz ve özellikle misyonumuz, son en-on beş yıllık savaşla başlamıştır.

Kürt gazeteciler, dünyada eşine az rastlanır bir bedel ödeyerek varlıklarını sürdürmektedir. Meşruluk temelinde varlığını sürdüren bu gazetecilik, kendi bilincinde ve pratiğinde meşruluk sorununu çözmüş müdür? Bunun önündeki engeller nelerdir?

Ahmet Hamdi Akkaya: Kürt gazeteciliğinin kendi bilincinde ve pratiğinde meşruluk sorunu -eğer yaşıyorsa- yaşamasının temel nedeni ilk başta da belirttiğim, medya-ulusal kurtuluş savaşımı ilişkisini kabul etmekte zorlanmasıdır. Ödenen bedeller dikkate alınırsa, bu bir devlet baskısından kaynaklanan korkuyla değil, siyasal-ideolojik ve mesleki gelişmemişlik sorunu ile ilgilidir.

Günay Aslan: Evet, ağır bedel ödedik, ödemeye de devam ediyoruz. Kürt halkı muhabir, yazar, dağıtımcı ve satıcısıyla toplam 35 basın emekçisini son beş yılda şehit verdi. Biz beynimizde ve yüreğimizde meşruluk sorununu çözmüşüz. Pratikte de bu böyledir. Jenerasyonumuz bu bilinçle, uluslararası sahaya, kendi özgün kimliğiyle çıkmış bulunuyor. Meşruluk sorunumuz yoktur. Açılma, yayılma, uluslararası sahada söz sahibi olma sorunlarımız vardır. Onları da aşmak için yoğun çaba harcıyoruz. İçinde bulunduğumuz bu yıl bir de uluslararası bir basın konferansı düzenleyeceğiz.

Kürt gazeteciliği ve örgütlenmesi konusunda başka söylemek istediğiniz şeyler...

Ahmet Hamdi Akkaya: Son olarak Gazeteciler Birliği ile ilgili bazı noktaları belirtmek isterim. Böyle bir birlik oluşumunda üyelerinin ulusal kökenlerini değil çalışma ve varolma alanlarını kriter alarak bence başta Türk basın kuruluşları olmaz üzere birçok mesleki kuruluşa örnek olmuştur. Yani Gazeteciler Birliği, Kürt gazetecilerin birliğini değil, (o coğrafyayı) esas alan gazetecilerin birliğini temel almıştır. Sevindirici bir diğer gelişme, bu gazetecilerin önemli bir kısmının Kürt olmasıdır. Önünde birçok engel bulunmasına rağmen bu birliğin en başta gelen görevi, bir Kürt medya alanını oluşturmak olacaktır. Son 3-4 yılda gelinen noktayı ve ödenen bedelleri gözönüne alınca bunun da en kısa zamanda başarılacağına inanıyorum.

Günay Aslan: Gazeteciler Birliği'ni kurduktan sonra, Rusya, İsveç ve Güney'de şubeler açacağız. Arzumuz Türkiye'deki Kürt gazetecilerin de bir örgütlülüğe sahip olmalarıdır. Yasa izin vermiyor. Ancak, çabamız ülkeye dönüktür. Kürt gazetecileri doğal üyelerimizdir. Özel savaş basınının piyonu olmayan her gazeteciyle danaşacak, onları koruma altına alacağız. Yoğun ilişki öngörüyoruz. Zira, sürgündeki her faaliyetin yüzü ülkeye dönük oldu muydu, bir anlam kazanıyor.

Örgütlenme sorunları çözüldükten sonra veya 1998 ilkyazına doğru bir de Basın Konseyi kurmayı amaçlıyoruz.

Kısacası, halkımızın görkemli çıkışına paralel olarak meslekte de görkemli çıkışlar yapmayı hedefliyoruz. Kendi gücümüzün bilincindeyiz ve kendimize sonsuz güveniyoruz.

Sudan Halk Kurtuluş Hareketi lideri Cong Karangila:

İslami cephe yıkılmadan acılar bitmeyecek



Güney yarımkürede, kuzeyli yönetimlere başkaldıran güneylerden, G. Afrika, G. Yemen, G. Lübnan, G. Kürdistan vb., bir güney; Güney Sudan... Bitmek bilmeyen kirli bir savaşın girdabına sokularak burada yaşayan halkın farklı kimliği yok edilmek isteniyor.

Bölgenin ekonomik geriliği, ulusal, sosyal ve dinsel çelişkilerin yanı sıra, Hartum'un gerici, işbirlikçi yönetimlerinin sömürgeci-ırkçı ve militarist politikaları Güney Sudan'ı yaşanmaz duruma getirdi. Her yıl onbinlerce insanın açlıktan ve savaştan öldüğü bu bölgede yaşayan değişik ulusal ve dinsel kimliklere mensup halklar, Sudan'ın gerici islami yönetimine karşı direniyorlar.

Güney Sudan'ın geniş bir kesimini kontrolü altında tutup yöneten ve bölge halkının kendi kaderini kendisinin belirlemesini savunan Sudan Halk Kurtuluş Hareketi 13 yıldır Sudan yönetimine karşı silahlı mücadele yürütüyor. Güneyin en güçlü örgütü durumunda olan bu hareket, kuzeydeki yönetime karşı mücadele eden tüm ilerici, demokrat, yurtsever ve komünistleri kapsayan Yurtsever Demokratik Birlik içinde de yer almaktadır.

Zaman zaman 'terörist ve bölücü' olarak damgalanan bu hareket Sudan halkından aldığı destekle Sudan yönetimini de masaya oturttu.

Sudan Halk Kurtuluş Hareketi'nin Güney Sudan'daki karargahına giren El Hayat gazetesinin muhabirleri haraketin lideri ***Cong Karangila*** *ile son siyasi ve askeri durumu görüştüler. Görüşmeyi arkadaşımız* ***Bereket KAR*** *çevirdi.*

Güney Sudan'da süren çatışmaların gerçek durumu nedir? Yöneticilerinizden biri askeri güçlerinizin Cuba şehrine yaklaşmakta olduğunu açıkladı.

Şu andaki durum tümüyle Sudan Halk Kurtuluş Hareketi lehine gelişmektedir. Bizler, planımız uyarınca savaşmaktayız. Cuba şehri Sudan'ın bir parçasıdır. Hedefimiz milliyetçi islami cephe güçlerine rahatça saldırabileceğimiz noktaya kadar ilerlemek. Cuba da menzilimize girmektedir. El Beşir hükümeti ciddi hatalar yapıyor ve bunlar bizi güçlendiriyor. İlerleyişimizin durumuna göre hedeflerimizi gözden geçirip yeniden saptayacağız.

Bununla neyi kastediyorsunuz? Başlattığınız saldırıyı devam ettirecek misiniz?

Planımızı yayın organlarında tartışmam. Ama söyleyeceğim şu ki hareketin planı gayet iyi seyrediyor.

Komutanlarınızdan biri önce Malkal'a ardından Cuba şehrine saldırmayı planladığınızı açıkladı.

Planımız Sudan'da barış ve refahı sağlamak ve Sudan'ın birliğini garantilemek amacıyla, milliyetçi islami cephe yönetimini yıkmaktır. İslami cephe yönetimde kaldıkça Sudan'ın birlik ve beraberliği tehdit altında olacak ve insanlar acı çekmeğe devam edecektir. Ülkenin birliğini teminat altına alacak tek şey bu yönetimin yıkılmasıdır.

Bu son saldırının hedefi nedir?

Bu saldırının hedefi, islami cephenin, Sudan halkına ve bizlere karşı savaşma gücünü kırmaktır. Şu an cephe kuzeyde bir taraftan Sudanlılar'a karşı savaşı sürdürürken diğer yandan küçük yaştaki gençleri askere çağırıp, ölüme yollamaktadır. Bunun için diyorum ki, cephe kuzeyde ve güneyde halkla savaşıyor. İşte saldırımızın amacı, islami cephenin Sudanlılar'a karşı savaşmasını engellemek için kuvvetlerini çökertmeye yöneliktir.

Acaba 25 Ekim'de başlattığınız saldırı sonucunda ele geçirdiğiniz şehir ve kasabaların isimlerini sayabilirsiniz?

25 Ekim'le birlikte Baracuk'u ele geçirdik. Ardından Bulataka, Uvinkobol, Ebu makva, Banyukuvara, daha sonra Amiy ve Cuba yolu üzerinde Amiy kasabasıyla Nimule, Moli, Fukayri ve Lua. Şa an hükümet güçlerini Asua'da kuşatırken, diğer yandan saldırımızı Cuba yönünde sürdürmekteyiz.

Hareketinizin barış çabalarından ve özellikle "Unifad" girişimlerinden umudu kestiğini ve bunun için askeri çözüme yöneldiğini söyleyebilir misiniz?

Hayır. Bunu söyleyemem. Bizler, barışçı sürece ve "Unifad"ın çabalarına karşı kendimizi sorumlu hissediyoruz. Hatırlayacağınız üzere, hareketimiz, "Unifad" heyetinin önerdiği 'İlkeler Bildirgesi'ni kabul etti. Sudan hükümeti ise bildirgeyi reddedip üzerimize saldırdı ve Afvan'l Kaye'yi ele geçirdi. Ardından, Nimule'yi ele geçirmek için defalarca saldırdı. Aslında yine saldırmak için

Dış destek, yabancı parmağı...



Sudan Halk Kurtuluş Hareketi lideri
Cong Karangila

Hükümetin, Uganda'dan yardım ve savaşçı desteği almakta olduğunuz iddiasına ne diyorsunuz?

Saçma. Sudan hükümeti, hareketin saflarında Tanzanya'lı ve Uganda'lıların savaşa katıldığını ayrıca Etiyopya ve Eritre'den yardım aldığımızdan bahsetmiştir. Bu iddialar doğru değildir. Bundan hedeflenen, Sudan halkına söyledikleri, "Savaş bitmiştir, şimdi yapılması gerekli olan iç barışın sağlanması ve yeniden yapılanmanın gerçekleştirilmesidir" yalanının örtülmesidir. Halk hareketinin bu büyük saldırısını, hükümet halka izah edememenin sıkıntısını yaşamaktadır. Bunun için, Ugandalı ve Tanzanyalı savaşçıların saflarımızda savaştıklarından söz etmektedir. Yeniden belirtiyorum. Güney Sudan'da savaşan Tanzanyalı ve Ugandalı yoktur. Hükümet bizim El Beşir döneminde tüm ekvator bölgesinin batısına egemen olduğumuzu bilmektedir. Dolayısıyla şimdiki saldırıyı izah edecek makul gerekçeler bulmak durumundadır. Bununla birlikte din ve ırkçılığı kullanarak kuzey kamuoyunu etkileyip yönetimine destek arayışı içindedir. Hükümet bu yalan propagandalarında başarılı olamayacaktır. Zira halk kurtuluş hareketi, yalnızca güneylilerin değildir. Hiç ayrım yapmaksızın müslümanlara, hristiyanlara, güneyli ve kuzeyli herkese açıktır. Bizler ne müslümanlara, ne de Araplar'a karşıyız. Ülkemiz evlatlarından Arap asıllılar olduğu gibi çok sayıda müslüman vatandaşlarımız da vardır.

Sudan sorunundan bahsettiğimiz bir sırada, hareketiniz ilk iş olarak Ugandalı isyancıları, Uganda hükümetine teslim etmeğe kalkıştı. Bu sorunu nasıl izah ediyorsunuz?

Bu şahıslar Sudan hükümetinden kurtardığımız Baracuk, Uncubol ve Bulataka bölgelerinde ele geçirilmiştir. Esir aldığımızda sorduk, ülkeleri Uganda'ya dönmek istediklerini belirttiler. Uganda hükümeti ise dönmeleri halinde kendilerine kötülük yapmayacağını bildirdi.

Bunlar Ugandalı isyancılar mı, yoksa siviller mi?

Kendileri, zorla kaçırıldıklarını ve ülkelerine dönmek istediklerini söylüyorlar.

O halde isyancı değiller?

Bizden isteklerine uygun davranmamızı arzu ettiler. Uganda hükümetinin de kendilerine iyi davranacağına söz verdiğini biraz öne belirttim. Böyle bir durumda başka ne seçeneğimiz olabilir?

Teslim etmek...?

Biz teslim etmedik. Yalnızca ülkelerine geri dönmelerine izin verdik.

Libya lideri Muammer Kaddafi, Uganda Devlet Başkanı Ruyri Musiyfiyni ile yaptığı görüşmede sınırdaki çatışmaların ve gerginliğin sona erdirilmesi için anlaşmaya vardıklarını açıkladı.

Kimle kim arasında çatışmaların sona erdirilmesi?

Sınırdaki gerginliğin sona erdirilmesi...

Bu, Libya'yla Uganda arasındaki bir sorundur. Biz, halk hareketi olarak milliyetçi islami cephe yönetimine karşı savaşıyoruz. Geçmiş 13 yıl boyunca gelip-geçen Hartum yönetimlerine karşı savaştık. Dolayısıyla bu soruna ilişkin yorum yapmıyorum. Sorun Libya ile Uganda'yı ilgilendiriyor. Bildiğin gibi bizim savaşımız islami cepheye karşıdır. Bilgin olsun diye söylüyorum, halk kurtuluş hareketi gerek Hartum'daki, gerekse Rambla'daki her iki hükümetten daha eskidir.

Biz, savaşı 1983'te başlattık, El Beşir ise 1989'da iktidara geldi. Uganda'daki Mosiyfiyni hükümeti ise 1986'da yönetime gelmiştir. Anlayacağınız, bu çelişki ve çatışmalar Sudan'ın kendi sorunudur. Çözecek olanlar da Sudanlılar'dır.

Libya ile ilişkilerinizde bir iyileşme sağlandı mı?

Biz, Libya da dahil olmak üzere tüm komşularımızla iyi ilişkiler geliştirmekten yanayız.

İngiltere'de yayınlanan "The Economist" dergisinde çıkan bir haberde Eritre devlet başkanı Asayes Aforri Sudan muhalefetine silah yardımı yapmaya hazır olduklarını belirtmişti. Eritre ve Etiyopya ile olan ilişkileriniz için ne diyorsunuz? Özellikle Adis Ababa'da yeniden bürolarınızın açılmasından söz ediliyor. Buna ne diyorsunuz?

Bu doğru değildir. Adis Ababa ve Samara'da bürolar açmıyoruz. Ancak, komşularımız Eritre, Etiyopya, Kenya, Uganda, Zaire, Orta Afrika, Çad, Libya, Mısır ve diğer Kızıldeniz ülkeleriyle iyi ilişkiler geliştirmemiz politikamızın bir gereğidir. Biz, herkesle dostça ilişkiler kurmaktan yanayız. Biz, İslami cephenin ve El Beşir'in bugün yaptığı gibi tecrit edilmiş bir Sudan istemiyoruz.

hazırlanıyordu. İşin gerçeği biz daha önce saldırdık. Biz hükümetin saldırısını geri püskürtüp boşa çıkardık. Barış eylemi hala gündemde ve bizler, barış eylemine karşı sorumluluk duyuyoruz. Sudan hükümetinin yapması gereken şey 'İlkeler Bildirgesi'ni kabul etmektir.

Bağımsız Güney Sudan Hareketi lideri Or. Riyak Mişar son olarak yaptığı açıklamada hükümet güçlerine karşı saldırıda, kuvvetlerinin sizlere katılmaya hazır olduğunu belirtti. Bunu doğrular yönde çağrı aldınız mı? İşbirliğiniz gerçekleşti mi?

Bu açıklamadan haberim yok. Ancak, bildiğim kadarıyla, Vilyam Niyon ve Con Luk, Riyak Mişar'ı dışlayarak hareketin yönetimini ele geçirdiler. Yanlarına aldıkları güçlerle, Akobu, Wat ve Ayod bölgelerini ele geçirerek hükümet kuvvetlerine karşı savaşıyorlar.

Yurtsever Demokratik Birlik'in geçen Haziran ayında yaptığı bir toplantıda Güney için, kendi kaderini tayin hakkı ve hükümeti yıkmak için silahlı mücadele kararları alındı. Bu kararların pratik anlamda taşıdıkları değerler ve hükümete karşı yürüttüğünüz savaşa ne tür etkileri oldu?

Politik açıdan kendi kaderini tayin etme ve dört yıllık bir geçiş aşamasından sonra refaranduma gitme şeklindeki bir anlaşma geçerliliğini koruyor. Yurtsever Demokratik Birlik ile vardığımız diğer bir anlaşma yönetimin yıkılması halinde askeri eylemlerimizi durdurmamızdır. Bugünkü askeri duruma gelince, bildiğiniz gibi büyük bir saldırı başlattık. Bu eylemimiz Yursever Demokratik Birlik tarafından da onay ve destek görmüştür. Güneyde devam eden bu eylemimizin Hartum'daki ayaklanmayla aynı zamana denk gelmesi, örtüşmesi olumlu bir gelişmedir. Aynı zamanda Asmara anlaşmasının hayata geçmesidir.

Kuzeydeki muhalefetten gördüğünüz destek bu mu?

Bizler, genel muhalefetin bir parçasıyız.

Son dönemlerde, Sudan hükümetine yönelik olarak uluslararası topluluktan ve komşularınızdan neler bekliyorsunuz?

İlk çağrım, savaş nedeniyle çeşitli zorluklarla karşı karşıya kalan sivil halka insani yardımların yapılmasıdır. Bunun için çaba sarfediyoruz. Çağrım, Arap alemi de dahil olmak üzere tüm uluslararası topluluğadır. Gerçi uluslararası topluluktan kimi yardımlar aldık. Ancak Arap alemi bu sorunda geç kalmıştır. Demokratik Yurtsever Birlik'te yardım işlerinden Dr. Emin Mekki sorumludur. Yardımlar onun aracılığıyla yapılabilir. İkinci çağrım, Sudan'ın uluslararası düzlemde daha fazla tecrit edilmesidir, zira insan haklarını çiğneyen bir diktatörlükle karşı karşıyayız. İslami cephe hükümetine yaptırımların uygulanması ve silah ambargosunun konması, barışı gerçekleştirmek için çaba harcıyan Sudan halkının yararına olacaktır.

Sudan sorununun BM Güvenlik Konseyi'ne taşınmasından söz ediliyor...

Biz bunu destekliyoruz. Zira gerek muhalefet olarak, gerekse hareket olarak sesimizin Güvenlik Konseyi'nde duyulmasından yanayız.

Geçmiş 13 yıllık savaşı düşündüğümüzde güneyde büyük bir yıkım görüyoruz. Yapılan tahminlere göre, savaşın kurbanları 1,2 milyon civarındadır. Bu durum daha ne kadar devam edecek? Olanlarda sizin payınız nedir?

Tabii ki bu büyük bir felaket. Biz, hareket olarak, mümkün olan en yakın bir zamanda barışın gerçekleşmesini ve Sudan'ın güneyi ile diğer bölgelerinde devam eden yıkımın durmasını arzu ediyoruz. İslami cephe yönetimi ülkenin tamamını yıktı. Devam eden savaş nedeniyle, güneyde durum daha da kötüdür. Hele batıda, el Nüvbe dağlarında, güneyden de kötüdür. Bu dağlarda durmadan çocuklar kaçırılıyor ve bölgenin sakinleri ırkçı saldırılara maruz kalmaktadır. Bu felaketlere çok üzülüyoruz. Tüm bunların sorumlusu bağımsızlığın kazanıldığı 1956'lardan bu yana gelip-giden Hartum hükümetleri olmuştur. 1956'dan beri din, ırk ve bölge gözetilmeksizin tüm vatandaşların bağlı olduğu, sorumluluk duyduğu bir Sudan kurulamamıştır. Bazı yurttaşlar, kendilerinin bilinçlice ihmal edildiğini, insani, demokratik ve siyasi haklarını kullanmaktan mahrum bırakıldığını görmüşlerdir. Bundan hareketle birçok kere silaha başvurmuşlardır. Anyanya (güneyde silahlı bir hareket) döneminde bu insanlar tam 17 yıl silah taşıyıp, savaştılar. Şimdi de 13 yıldan bu yana halk kurtuluş hareketi olarak, silahlı mücadeleyi sürdürmekteler.

Tüm Sudanlılar'a çağrım şu ki, savaş mutlaka durdurulmalıdır. Bunun tek yolu ise, Sudanlılar'ın bağlı olup, sorumluluk duyacağı bir yönetim kurmaktır.

O halde şu anda sizlerle, Sudan hükümeti arasında görüşmeler sürdürülmesinin bir anlamı yok, öyle mi?

Ben böyle bir şey söylemiyorum. Biz görüşmelere yine de hazırız. Resmi görüşmeleri asıl reddeden hükümetin kendisidir.

Anladığım kadarıyla sorunun çözümünü tamamıyla yönetimin devrilmesine bağlamaktasınız?

Biz, Hartum'da bulunan hükümetle görüşmeye hazır olduğumuzu her vesilede ifade ettik. Bu, değişmeyen bir tutumumuzdur. Cephe hükümetleri öncesi görüşmeler yaptık. Aynı şekilde iktidara gelişinden iki ay sonra cephe hükümetiyle önce Adis Ababa'da ardından Nayirobi'de ve Ebuca'da peşpeşe iki defa görüştük. 'Unifad' görüşmelerine katıldık. Yani görüşmelerden kaçan hükümetin kendisidir.

Uzunca zamanınızı aldık. Teşekkür ederiz.

Beni diktatörlükle suçluyorlar... Oysa ne kadar demokratik olduğumu gördünüz (gülerek).

Çeçenistan için barışa yürüyüş

Atilla TUNA



Çeçen Bakan İbragimov (sağda), İHD İstanbul Şube Başkanı Ercan Kanar ile basın toplantısı sırasında...

Çeçen ulusal kurtuluş savaşçılarının Pervomaiskaja köyünde Rus askeri birlikleri tarafından kuşatılması ve imha edilmek istenmesi; bu olayın hemen ardından gerçekleştirilen Avrasya eylemi Çeçen sorununu gündemin baş sıralarına oturttu. Geminin silahlı kişiler tarafından kaçırılması "terörist", "eylemci" tartışmasını beraberinde getirdi.

Bosna'da olduğu gibi Çeçen sorununu da kendi ideolojilerinin ekseninde gören, Nizam-ı Alem Ocakları, Ülkü Ocakları ve İBDA-C, İslami Hareket gibi Turancı şeriatçı gruplar Avrasya gemisinin kaçırılmasını medyanın da desteğiyle tam anlamıyla şova dönüştürdüler. Oysa adı geçen gruplar Kuzey Kafkasyalılar'ın etnik kimliğini dahi tanımıyor ve bölgeye rejim olarak şeriatı öneriyorlar.

Çeçenistan sorununun savaş değil, barışla çözülmesinden yana olan Çeçenistan Ulaştırma eski Bakanı ve Çeçenistan İnsan Hakları Komitesi Başkanı Said Emin İbragimov 10 Şubat tarihinde İnsan Hakları Derneği İstanbul Şube Başkanı Ercan Kanar'la birlikte ortak bir basın toplantısı düzenledi. İHD İstanbul Şubesi'nde yapılan basın toplantısında halkların kendi kaderlerini belirleme hakkının bir imtiyaz değil, evrensel bir hak olduğu vurgulandı. Basın açıklamasında, "İHD ve Çeçenistan İnsan Hakları Komitesi, Çeçenistan'da Rusya'nın ve Kürt sorunuyla bağlantılı Türkiye'nin devam ettirdiği savaşların bir an önce son bulmasını ve sorunların barışçıl çözümlere kavuşmasını istemektedir" sözlerine yer verildi.

İbragimov yaptığı konuşmada, "Dünya Barış Yürüyüşü"nü İstanbul'da başlatacaklarını belirterek, yürüyüşün Çeçen sorununun barışçıl yöntemlerle çözülmesine katkıda bulunacağını anlattı. İbragimov amacının, gideceği her ülkede Çeçen sorununu anlatmak ve bu amaçla bulunacağı ülkelerdeki hükümetler ve insan hakları kuruluşları nezdinde temaslarda bulunmak olduğunu belirtti.

Dünyada iki gücün; iyilik ve kötülük gücünün var olduğunu belirten İbragimov şunları söyledi:

"Savaşları isteyenlerden oluşan kötülük gücü şahlanmış durumda. Barışsever olan güçler bunu engellemelidir. Engelleyemezlerse 3. Dünya Savaşı çıkacaktır. Zulüm gücüne karşı birleşmeliyiz. Fakat üzülerek belirtmeliyim ki, dünya kamuoyu Çeçenistan'da var olan şiddete karşı affedilmeyecek denli pasif görünmektedir. Binlerce sivil, masum insanın ölümü ve acılara yol açan savaşın karşısında aktif tutum almayan herkes, tarih önünde suçludur."

Dünya Barış Yürüyüşü'nü bu nedenlerle gerçekleştirmek istediğini belirten Said Emin İbragimov yürüyüşünün Suriye ve İsrail'den başlayacağını ve 30-40 ülkeyi kapsayacağını da anlattı. Yürüyüşe başlaması için vize sorunun bulunduğunu, bu konuda ilgililerden yardım beklediğini söyledi.

Türkiye'deki siyasal partilerden şu ana kadar sadece radikal sağ partilerin kendilerini desteklediklerini de belirten İbragimov, Çeçen halkının müslüman olduğunu, ama büyük çoğunluğunun demokrat bir kimliğe sahip olduklarını da vurguladı. Çeçenlerin şeriatla yönetilmeye müsait olmadığını, insan haklarına zarar verdiği takdirde kendisinin de şeriata karşı olduğunu sözlerine ekledi.

Çeçenistan Kriz Komitesi

Türkiye'de Çeçenistan sorununun savaş değil, barışçı yöntemlerle çözülebileceği görüşünü savunanların başında Birleşik Demokratik Kuzey Kafkasya Platformu adlı kuruluş geliyor. Bu platform faaliyetlerini İstanbul'da sürdürüyor. Platformun sözcüsü Kadir Polat, Çeçen savaşının başlangıcıyla birlikte milliyetçi ve şeriatçı çevrelerin konuyu sahiplendiklerini söylüyor. Polat, Çeçenistan Kriz Komitesi'nin bu dönemlerde kurulduğunu, fakat amacından saptığını ve "bazı çevrelerle" organik bağlantıda olduğunu vurguluyor. Polat, bu nedenle yeni bir yapılanmaya gidildiğini ve platformu kurduklarını söylüyor. Kadir Polat Çeçen sorununun yanlış adreslerde, yalnış tartışıldığını belirterek, şunların altını çiziyor:

"Sosyalist kesimin alternatif olmadığı bir dönemde bu sorunu şeriatçı ve ülkücü gruplar kendi kitlelerini ajite etmek için sahiplendiler. Bosna sorununda olduğu gibi, Çeçenisten sorununu da kullandılar. Bizler Çeçen sorununu iç politik malzeme olarak kullanmak isteyen çevrelere karşı mücadele veriyoruz. Kuzey Kafkasyalılar'ın etnik kimliğine saygı göstermeyen, etnik kimliğini tanımayan çevrelerin, bu soruna sahip çıkmalarını engellemek istiyoruz. Etnik kimliğimizi tanıyan çevrelerle birlikte oluruz".

Avrasya eylemini yöntem olarak "terörist" adıyla nitelendirdiklerini ve feribotu kaçıranların savaştan başka bir yöntem bilmediklerinden dolayı böyle bir yolu seçtiklerini söyleyen Polat, eylemin gereksiz yere uzadığını ve feribotu kaçıranların yaptıkları Nizam-ı Alem işaretine karşı büyük tepki duyduklarını anlatıyor.

Sosyalist kesime de çağrıda bulunan Polat, "Bosna konusunda olduğu gibi ilgisiz ve duyarsız kalmasınlar. Sosyalistler bu konuda araştırma ya da panel gibi çalışmalar yapmak ve köktendincilerin elindeki malzemeyi almak istiyorlarsa yardımcı oluruz" diyor.

Bosna'ya ve genel olarak tarihte yüzyıllarca aynı yazgıyı paylaştığımız kardeş halkların sorunlarına olan duyarsızlığımız ve ilgisizliğimiz şoven ve şeriatçı çevrelerin ekmeğine yağ sürüyor.

Çeçen halkının özgürlüğü için

Birleşik Demokratik Kuzey Kafkasya Platformu'nun Çeçenistan savaşı ile ilgili yaptığı basın açıklaması:

Çeçenistan savaşı ile birlikte boy göstermeye başlayan, Türkiye'de siyasi güç odağı olma çabasındaki Kuzey Kafkasyalılar'ın etnik kimliğini daha baştan reddeden Fundamentalist ve şoven milliyetçi kesimlerle,

onların sorunlarına sahip çıkıyor görüntüsü ile Kuzey Kafkasya'daki ulusal mücadeleyi kendi ideolojilerine alet eden;

Bir milyon nüfuslu Çeçen halkının özgürce gelişimi için gereksinimi olan barış yerine savaş kışkırtıcılığı yapan;

Almanya'da Neo-Nazilerin Türkiyelilere yönelik eylemleri ile çakışan Sivas eylemini gerçekleştirerek kimlik cephesinde yer alamayacaklarını dünyaya kanıtlayan;

Türkiye kamuoyunun ilgi odağı Bosna'ya destek bahanesiyle yapılan Taksim Mitingi'nde şeriat bayrakları ile yer alıp, Bosna'da katledilen masum insanların kanları üzerinde ideolojik çıkar arayan;

Abhazya'da Müslümanı ve Hıristiyanı ile sorunsuz Abhazlar için çözüm önerisi olmayan siyasi yapılarla, etnik kimlik adına Kuzey Kafkasyalılar bir arada olamaz

Müşerref Ana krallıkta doğdu, faşizmi gördü, sosyalizmde büyüdü, Türkiye'de ceza

Kumanova'dan İstanbul'a 74 yıllık

Ayla ÖNDER

Onu Galatasaray Lisesi önünde her Cumartesi gerçekleştirilen kayıplar eyleminde tanıdım. Bir başka gün tutuklu yakınlarının eylemlerinde rastladım. Son olarak DİSK'in olağanüstü kongresinin yapıldığı Mecidiyeköy Kültür Merkezi'nde karşılaştık. Bir anda ortalık karıştı. Bu kez kürsüde belirdi. Orada çıktı cezaevindeki tutuklular için destek istedi DİSK'lilerden. O konuşurken salon büyük bir sessizliğe büründü. Bu başı örtülü, gözlüklü, yaşlı kadının göçmen şivesiyle anlattıkları insanları çok ama çok etkilemişti. Ve onunla bir gün oturup uzun uzun konuştum.

Müşerref Pekkan'ı ya da Müşerref Ana'yı anlatmak çok zor. 74 yıllık yaşamını gözlerimde canlandırmaya çalışırken oldukça zorlandım. Üstelik bu yaşam krallıkta biçimlenmiş, faşist işgalle ezilmiş, sosyalizmle umutlanmıştı. Bütün bunların ardından "ne de olsa vatanımdır" deyip Türkiye'ye geri dönmüştü tekrar.

O anlattı yaşadıklarını. 74 yıllık yaşamını, hafızasında kalan anektodlarla çerçevelemeye çalıştı.

Anadolu'dan Balkanlar'a

Osmanlı İmparatorluğu'nun istilacı dönemleri. Fatih Sultan Mehmet Balkan ülkelerini "fethetme" seferlerine çıkıyor sık sık. Sırbistan'ı ele geçirdiği dönem... Müşerref Pekkan'ın babası da dünyada değil o zamanlar, dedesi de... Fatih Sultan Mehmet istila ettiği yerlere Anadolu'dan insanları yerleştiriyor. Boş topraklara yerleşen Osmanlılar burada yeni bir hayat kuruyor ve sürekli çoğalıyor. Gençlerin hemen hepsi yeni toprakları istilaya çıkıyorlar.

Müşerref Pekkan'ın babası da bu topraklarda açıyor gözlerini dünyaya. Baba, Osmanlı ordusunda emektar atların uzun yollarda düşen nallarını yeniliyor. 16 yaşındaki baba 14 yaşında bir kızla evlendiriliyor. Ve Müşerref doğuyor. O doğduğunda yönetim krallık. Balkan toprakları yüzlerce savaş, yüzlerce etnik çatışmanın kanlarıyla sulanıyor. Sınırlar bölünüyor, parçalanıyor, birleşiyor. Bu savaşlardan birinin sonunda bir ülke daha sınırlarını belirliyor; Yugoslavya.

Ve İkinci Dünya Savaşı patlak veriyor. Nazi orduları Balkanlar'da...

Ve bir çok vahşete tanık olduğu sırada Müşerref Pekkan 13 yaşında. Hayır oyun çağı değil. O da geleneği sürdürmüş ve 13 yaşında evlenmiş.

Tanık olduğu çok şey var... Hepsi de ancak "vahşet" sözcüğüyle adlandırılacak tanıklıklar bunlar.

Gençlerin ayaklarından ayağı asılıp ateşe verildiğine tanık oluyor. Başaşağı sarkıtıp diri diri yakıyorlar onları. Bunlar "Yahudi" olarak lanetlenenler....

Sonra Tito dönemi... Tito'dan kocası hoşlanmıyor. Bu nedenle o da ürküyor bu adı duyunca. O döneme ilişkin belirsiz bir tanımı var. " Tito döneminde oradaydım. Nazizim döneminde de oradaydım. Zaten krallıkta büyüdüm. Krallıkta fakir çok fakir, zengini çok zengindi. Benim babam o zaman nalbanttı. Nalbantların sanatı geçerliydi. O zaman yoktu böyle taksiler, makineler. Maddi durumumuz kötü değildi. Evimiz vardı. Ben ev kızıydım. Okumadım. Hafızlık için okudum. Kuran okuyordum. Yani bitirmedim kuranı. İzin vermediler o zaman."

Kumanova

"O zamanlar" çarşaf var. Zorunlu. Koyu lacivert pelerini geçiriyor üzerine çarşafın. Yüzde tek değil, çift peçe var. Çift peçenin birini kaldırıyorsun bir tane kalıyor yüzde.

Kumanova'da oturuyorlar. Kumanova'nın içinde bir sokaktan öbür sokağa gelin gidiyor. Kumanova da herkes birbiriyle akraba. Ancak etnik ve dinsel farklılıklar haricinde bu akrabalıklar. Müslümanlar birbirine tutunmuş. Hristiyanlar biribirine.. Kimse kimseye güvenmiyor. Türk, Arnavut, Terbeş, Sırp... Onlarca millet bir arada yaşıyor ve en küçük bir kıvılcımda birbirini boğazlamaya hazır. "Ben Türktüm ve Türkçe konuşuyordum. Resmi dilimiz Sırpçaydı."

Ve Tito dönemi. " Zaman geldi ben çok gözyaşı döktüm komünistler geldi diye. Mahallede öyle doldurdular ki kulaklarımızı. Ana- baba - kardeş takmıyorlar. Komünizmden bizi çok korkuttular. Komünistler kendi kızkardeşini tanımaz, evini alır derlerdi. Tito döneminde ben çok ağladım. Ben, kardeşim, amcamın çocukları hepsi ağladılar. Kocam o zaman askerdi. Devamlı oldu onlar asker. Burada Sırp aldı askere, Bulgar aldı. Tito da aldı. Hep askerdiler. Devamlı gençleri alıyordu tabii. Onun için de kocam askerdi. Kocam askerliğini bitirdi, geldi. Ama o soğuktu Tito'ya karşı."

Müşerref Ana kurslara gidiyor

Ve Yugoslavya'da yüzlerce kurs açılıyor. Müşerref Ana da bu kurslardan birine giriyor. "Vurulmuş bir hasta kan kaybetti mi ona nasıl yardıma koşarsın. İlk yardım için kurslar vardı. Ben gittim. Aklımda olsun dedim. Madem ki her biçimi yaşıyoruz. Ama beyim daha uzak dururdu. Biz faşisti sevmiyorduk. Evet, anti-faşist örgütler vardı. Onlar bilhassa bizim Türkler üzerine konuşurdu. Ki size baskı yapmıyoruz. Sizin yaşamınızı sağlamaya çalışıyoruz. Devrimci, ama o zaman benim aklım ermiyordu devrimci olduğuna. Nedir bilmiyordum, ama onların doğru konuştuğuna inanıyordum. Çünkü kadın haklarına sahip çıkıyorlardı. Tiyatrolar kuruyorlardı. Onlar açıktı. Hristiyan kadınlarıydılar. Müslüman kadınları da davet ediyorlardı. Giden gidiyordu, gitmeyen gitmiyordu. Bilet getirirlerdi evlerimize.



Bugün 74 yaşındaki Yugoslavya göçmeni Müşerref Ana cezaevindeki oğluyla birlikte bütün devrimcileri oğulları ve kızları bellemiş. Onlarla birlikte mücadelesini soluksuz sürdürüyor. Şimdiye kadar 10 kez gözaltına alınmış. Son 20 günde evi iki kez basılmış. Çamurlu ayakkabılarla etrafı talan etmişler. Müşerref Ana insanları çok seviyor, "Ama faşistleri asla sevmiyorum" diyor. Onlara tahammülü yok... Onlarla kavgasını son güne kadar sürdürecek...

Tiyatrolara götürürlerdi. Kocam baskı kurmazdı. Komünist, ama derdi git. Yani kültürlü bir insandı kocam. Sıkmazdı, kendi gelmezdi. Ben çocukluğumda hafız oldum. Hafızlık için okudum. Gayet kapalıydım, fakat geriydim. Ben sadece Arapça öğrenmiştim. Beyim ise ilkmektebi okumuş. Sırpça okulda okumuş. Makedoncayı öğrenmiş. Ben okuma yazma bilmezdim ama, hep dikkat ederdim, okursa beyim bir şey."

Kocam Tito'nun askeriydi, kaynım SS

Müşerref Ana'nın anlattığına göre, Nazizim zaten istenmiyor. Ama komünizmden de özellikle müslümanlar çok korkuyor. Babasının şu sözünü hiç unutmamış; " Babam her şey kötüdür ama faşizm kadar hiç birşey kötü değildir derdi. Ama ben o zaman anlamıyordum faşizm nedir." Kocam Tito'nun askeriydi. Kaynım SS askeriydi. Kaynım Sibirya'da, beyim Makedonya'daydı. Ama sonra Tito'ya döndü kaynım.

Dedemin sülalesi Arnavut Reşit Paşa burada, İstanbul'daymış. Dedemin sülalesi tarafında paşalar varmış.

1941'de işgal oldu. Almanlar geldi. 14 yaşındayım. 7- 8 aylık evliyim. İşgalden bir gün önce bombalar patladı sığınağa girerek kurtuldum. Beyim askerdi tabii. Yeraltında kazmışlar 'istihkam' diyorlar; sığınaklar.. Hepimiz girdik oraya. Günlerce sığınakta kaldık. Korkudan hiçbir şey konuşamıyorduk. Çıkınca her tarafın dümdüz olduğunu gördük. Bir iki yerde de yangın olmuştu. Sonra kaçtık Üsküp'e gittik. Bütün kasaba boşaldı. Ve Almanlar geldi. Hiçbir eşyamızı almadık. Zaten eşyalar kaldı toprak altında. Sonra kocam askerden kaçmış, geldi buldu bizi. Sırp ordusunda askerdi o zaman. Almanlara karşı savaşıyordu. Ama Sırp ordusu hiç savaşmadan dağıldı."

Sonra Almanlar çok uzun süre kalmıyor Yugoslavya'da. Üsküp'te Vkuştak adlı bir köyde tanımadıkları yabancıların yanına sığınıyorlar. Türkler arası dayanışma var. Kumonova'ya gitmeden önce bir ihtiyar adam "fedai" olarak gidiyor kasabaya. "O gitti rahat, yani bir zulüm yok, hemen döndü haber verdi. Erkeklerimiz yoktu yanımızda. İhtiyar erkekler vardı. Genç erkekler savaştaydı."

Her zaman üstlerinde geçip patlıyordu bombalar. Sokağa çıkamıyorlar. Kasabada az sayıda da olsa Yahudi var. Bir kamp korkusu sarıyor onları. "Başımızın üstünden bombalar yağıyordu. Yani faşistleri vurmaya çalışan Amerika, Rus devamlı bomba yağdırıyordu, Üsküp'te, Kumanova'da."

Hitler adı bir çok insanı ürkütüyor. Ortapınar'daki eve, annesinin evine bütün akrabalarıyla sığındığında Nazi askerleriyle çok yakından tanışıyor. Tanklar bahçeden içeriye giriyor. Askerlere kapı aralanıyor zaman zaman. Aralıktan içeri ekmek ve bisküvi atıyorlar. Evde radyo yok. Gazete okuyamıyorlar. İnsanlar kulaktan kulağa duyuyor olayları. Bir haber ise gelinceye kadar bir hafta geçiyor. Gazete de basmıyor matbaalar. Yasak çünkü.

Bu arada bu kulaktan kulağa yayılan haberlerle "partizanları" öğreniyor Müşerref Ana...

Enternasyonal Marşı...

"Devrimciler vardı fakat kasabanın içinde oturmuyordu devrimciler. Bizim muhitte kozyak planina (Dağ) derler.

...vi kapılarında yaşlandı..
...bir yaşam serüveni...

Devrimciler bu dağda yaşıyordu. Bu kesinlikle konuşulmuyordu. Erkeklerimiz bilirdi. Erkekler bunları yanımızda konuşmuyordu. Siz kadınsınız oturun oturduğunuz yerde derlerdi. Fakat ben gizlice dinlemeyi severdim. Bu dağı da öyle öğrenmiştim. Onlardan korkuyla bahsediyorlardı. Erkekler 'esiriz biz, karışmayalım' diyordu. Sonra kardeşim bir türkü öğrenmiş Makedonca 'Kalkın kardeşler kalkın' diye sesleniyor partizanlar. İki yılan diye bahsediyor türküde. (Entarnasyonal'den bahsediyor.) Amerika'dan ve Nazizmden yılan diye bahsediyor. 'İki yılan dövüşüyor diyor, kan akıyor derelerden. Kalkın kardeşler' diyor. 10 yaşındaydı kardeşim ama bunu nereden duymuşsa duymuş."

Partizanların marşları böyle kulaktan kulağa yayılıyor. "Gönder beni anne gönder. Genç bir partizan olayım. Deso isminde bir hıristiyan kızı vardı. O bu türküyü duyunca ağlardı. Çünkü Desa'nın kardeşi dağdaymış. Ben o türküyü sevdim. Halay da çekiliyor bu türküyle. O kızla başladım ahbaplık etmeye."

Reto kurtardı bizi

"Sonra Tito geldi, Almanlar'ı kovdu. Topuyla, tankıyla öyle geldiler. O gelmeden evvel yanlış bilgi vermişler. Demişler ki asker çıkmadı. Alman askerleri içerde demişler. Bunlar da karar vermişler topa tutacağız kasabayı. Bizi yok etmek için mahsus öyle bilgi veriyorlar. 80 yaşında bir kadın elinde sopayla gitti. Reto'ydu adı. Reto kurtardı bizi. Ama onun da kızını kaybetmiş Almanlar. Kızı partizanmış. Dağdan arasıra yiyecek almak için eve gelip, gidiyor gizlice.. Tabii ihbar ediliyor. Vuruluyor."

Müşerref Ana yakılan insanları korkuyla anımsıyor; "Yahudiler'i atlarıyla yaktılar. Atların da seslerini duydum. Cayır cayır yandılar. O sesleri hala unutamam. Yahudiler'e çok acıyordum. Sırp kadınlar ufak bebelerini alıyordu Yahudiler'in. Yahudiler yanacam, ölecem nasılsa korkusu içinde veriyordu çocuğunu. Çocuğu olmayanlar alıyordu tabii. Kurtulsun bari çocuğum diyordu. Kendisi nasıl olsa ölecek onun için veriyorlardı. Bizim kasabada 10 -15 Yahudi vardı. Onları alıp götürdü Almanlar. 5 çocuğu Sırplar aldı bakmak için. Hepsi vermek istedi ama alan yoktu. Türkler almıyordu. Müslümanız diyorlar, ama almıyorlardı.

Tito kadınların haklarını verdi. Tito'dan özgür olduğumuzu öğrendim. Yani kocan diye sana kocanın baskı yapamayacağını öğrendim. Kocam yapmıyordu ama yapanlar vardı. Tito girdiği akşam benim bir çocuğum oldu. O akşam doğanlara belirli bir para dağıttılar. İkramiye gibi. Bir mektup ta vardı. O çocuğun bir senelik maması, bezi.. Mektup ta göndermiş. Tebrik için. Kardeşler diye hitap ediyor. Orada kardeş diyorlardı. Yoldaş demezlerdi."

"Komşular herkes ağlıyordu komünizm geldi diye. Faşiste de ağlardık, komüniste de ağlardık. Ama niye ağlıyoruz farkında değiliz."

Mahallenin gençleri partizanmış

"Çok olağanüstü bir şey oldu. Mahallenin çocukları sokaklardaydı. Ne oluyor dedik. Hepsi devrimciymiş, partizanmış da kimsenin haberi yok! Hepsinin elinde silah. Hristiyan çocuklarıydı çoğu. Bizi korudular. Halklar birbirine saldırmasın diye korudular. Çünkü daha hükümet kurulmamıştı. Halk birbirine saldırır diye bir korku vardı. Bir baktım bizim çocuklar hepsi. Birbirimizi tebrik ettik. Onlar partizanmış. Ama kimse kimseye birşey söylemiyordu. Tahmin ediyorduk. Ailerine sorunca onlara hayırsız lümpen diyorlardı. Eve gelmezlar. Sokaklarda yatıyorlar!. Meğer partizanlarmış. Çok sevindik."

"Sosyalizm geldi bizle ilgilenmeye başladılar" diyor Müşerref Ana. Bedava sinema bileti veriyorlar. Flimler propaganda amaçlı. Ama gitmek zorunlu! Gitmek istemeyenler biletleri hıristiyan kadınlara veriyor. Filmi seyreden gelip ballandıra, ballandıra anlatıyor. Gitmeyenler büyük pişmanlık duyuyor. "Bizi eğitmek için çok uğraştılar. Sonra flimlere kendimiz gitmeye başladık. Giyimlerimize de karıştılar. Baskı yaptılar çıkaracaksınız çarşafı diye. 51 yılında çarşafı çıkardık. "

"Kadın - erkek eşitliğini de anlattılar bize. 'Biz kardeşiz, biz birlikiz, nasıl erkeklerin hakkı var öyle sizin de hakkınız var' dediler. Yine bir toplantıya gittik. Kadınları saydım 25, erkekleri saydım 60 kişi. Adam konuştu nasıl haklar verilir, nasıl insan eşittir. Nasıl hükümet te bizi ezmiş Türküz diye. Bizim de bir hıristiyan kadar hakkımızın oduğunu anlattı. Ben elimi kaldırdım. Makedonca da biliyorum. Lütfen sayarmısınız dedim burada kaç kadın, kaç erkek var. Eğer o erkeklerin de kadınları yarın gelmezse ben çarşafımı giyip buraya geliyorum dedim!"

Ve İstanbul'a dönüş...

Ancak duramıyorlar oralarda. Herkes Türkiye'yi özlüyor. Gelmek istiyor. Ve Menderes'le yapılan anlaşma pek çok kişiyi yollara düşürüyor. "Beyim, annem gitmeyi çok istedi. Çıktık yola. Trenle geldik. Kumkapı'da bir akrabamız vardı, onu aradık. Biz Türkiye'yi bambaşka biliyorduk. Bize anlatılanlar bir başkaydı. Almıştım Kuran-ı Kerim'in arasına koyumuştum bayrağı. Yani o kadar kutsaldı. Biz esir olmayalım, vatanımız için çalışalım, dedik. Geldim, büyük sevinç yaşadım."

Kumkapı - Nişanca'da babasının amcasının oğluna geliyorlar. Orada misafir olarak bir ay oturuyorlar. Ev kiralıyorlar sonra Zeytinburnu'nda. Müşerref Ana'nın 3 altını var. İstanbul'da kirayı bir süre sonra ödeyemez durumu geleceğini düşünüp iş arıyor. "İş ve İşçi Bulma Kurumu'na gittim. Narin Mensucat'ta işe girdim. Yaşım 29'du. Sonra beyim de girdi işe. İplik fabrikasıydı. Çocukları anneme bırakıyordum. Kocam gelince pişman oldu. İş bulamadı çok uzun süre. Ben fabrikada çok eziyet çektim önce. Öğle yemeğim yarım domates ve çeyrek ekmekti. Domatesin yarısını yiyordum, yarısını da ertesi günkü öğle yemeğine bırakıyordum. Çünkü öğle yemeği paralıydı ve benim param evdekiler için ayrılmıştı. Patron niye yemekhaneden yemek almıyorsun dedi. Ben yemek yersem burada evdekiler yiyemez dedim.

"Sonra beyimi de işe aldı. Gebe kaldım, işten çıktım. Daha sonra kocam oradan çıktı Devlet Demir Yolları'na girdi. Ama para yetmiyordu. 40 lira kira veriyorduk. Sonra ev temizliğine gitmek zorunda kaldım. Senelerce çalıştım."

Çocuklar büyüyor. Üçüncü çocuğunu 1963 yılında doğruruyor. Haftada iki gün temizliğe gidiyor. İki çocuk okutuyor karı -koca. Kız liseyi bitirip banka memuru oluyor. O dönem ülkede sol rüzgar güçlü esiyor.

Ama bu arada 'vatan topraklarında', Türkiye'de gördüğü baskılar hiç te az değil.

"İlkokul 5'e gidiyordu oğlum. Geldi, 'sosyalizm ne demek' dedi. 1954 doğumlu. 1966 yılları.. Soruyor çocuk. Sosyalizm demek doğruluk demektir dedim. Pişman değilim geldiğime. Bak bir evlat yetiştirmişim başkaldırıyor. Küçük oğlum işçiydi. Ortancası ise polisti. Ama yapamadı. 9 aylık polisken istifa etti. İlk görev yeri Maraş'tı. Oraya gönderdiler. Çok karışıktı orası. Maraş'tan geldi ve istifa etti.

"Kızım 20 yaşında Almanya'ya işçi olarak gitti. Halen orada kızım. Evlendi, barklandı. Kızım da sosyal bir insan. Yeşil diyorlar. Çevreci yani.. "

Deniz'in idamı ve kasap çengeli

Deniz Gezmiş'i astıkları günü unutamıyor. Onların boğazına ilmik geçirenleri alkışlayan bir el, aynı zamanda bir kasapmış.. " Kasaba gittim. Et alacağım. O günü asıyorlarmış Deniz'i. Kasap salladı çengeli. Gezmiş'i astılar deyip, çengeli salladı. Gezmiş'i asıyorlarmış haberim yok. İçim cız etti. Anası, babası var. Gençliği var. Okumuş çocuk, demek ki bir suç buldu hükümete başkaldırdı' dedim. O kasaba bir daha asla gitmedim.

"1980 darbesinden sonra evim defalarca basıldı. Çok fakirlik çektim. Küçük oğlum 78'de başlamış siyasete haberim yok. Ama çocuktu daha hiçbirşeyden haberi yoktu. Garip olaylar oldu. 13 yaşındaydı çocuk. Çocuğa komşudan hap iste dedim. Çok hastaydım, evde ağrı kesici yoktu. Çocuk komşuya giderken bir bahçeden geçiyor. Köpekler çıkıyor karşısına korkuyor, domatesin kazığını çıkarıyor kendini korumak için. Diyorlar ki bu çocuk 'terörist'.

Bir oğul polis, bir oğul devrimci...

Polis oğlum Maraş'taydı o zamanlar. En az 10 defa ev basıldı. Çocuğumu ben sakladım bunlardan. Onu arıyorlardı. Babası hala razı değil çocuğun devrimciliğinden. Desteklemez, ama ben destekiyorum. Devrimci çocuğum işçiydi. Boya yapıyordu evlere.

Bir gün yine evi bastılar. Turgut Pelit bendeydi. Hastaydı çocuk. Turgut var mı sizde dedi polisler. Yok dedim. Çevreden biri söylemiş. Girdiler içeri aldılar çocuğu. Benim oğlumu da aldılar.

12 sene önce oldu bu olay. Bıraktıklarında hastaydı. Kan kustu devamlı. 3 sene önce yine girdi.

Polis olan oğluma baskı yapmadım. Devrimci oğluma da yapmadım. Devrimci olan 'anne' dedi 'bir şey söyliyeciğim sana. Seni çok severim. İşkenceden çok kan kustum. Çok büyük işkence yaptılar. Ben bu yolun yolcusuyum' dedi. Polis gelir kapına, baskı yapar, bunlara razı mısın? Oğlum ben sağken yanındayım dedim. Eşime de 'sen bunlara razı mısın, istemezsen evlenirsin ben çocuğun yanındayım. Eğer bana baskı yaparsan dinlemem' dedim. İki ay dargın kaldık. Sonunda eşim de kabul etti.

"Üç senedir her çarşamba cezaevindeyim. Sağmalcılar'da yatıyor. Üç senedir bana psikolojik baskı var. Gözaltına alıp olmayan şeyi bana soruyorlar. Sende paket varmış diyorlar. Evimi şu son 20 gün içinde 2 kere bastılar. Herşeyi arıyorlar. Çamurlu ayakkabılarla girdiler eve. Beyim 80 yaşında felçli, görmüyor. Bense kalp hastasıyım, ülserim şekerim var. 10 kere gözaltına alındım. Niye gittiğimi bilmiyorum ki. Cezaevinden çıkınca yolda alıp götürüyorlar. Komşularım beni destekliyor. Suçsuz olduğumu biliyorlar. Komşularımdan Türkeşçi de var, Refahçı da var. Herkesle iyi aram. Hangisinden imza istesem hepsi imzalar. Ayrımsız severler beni. Onları ben de çok severim. İnsana göre sohbet ediyorum. Dinden severse dinden konuşurum, siyaset severse siyaset konuşurum. Maksat gönül almak. Ezilirim, hatasını söyleyemem. Ama faşistler hariç tabii."

Sohbete son veren sözleri şöyle noktalanıyor Müşerref Ana'nın..

"Ben özgür bir Türkiye istiyorum. Öpmesinler el ayak istiyorum, kirletmesinler ağızlarını."

Oğlu cezaevinde olan Müşerref Ana gözaltında kayıplara karşı yürütülen mücadelenin de en kararlı militanlarından biri.... Aşağıdaki fotoğrafta İHD'de yapılan bir basın toplantısında, Müşerref Ana yerini almış.



Sokaklarda özgürleşmeye

Setenay DOĞAY

Son yıllarda sesleri cılız çıkan öğrenciler artık alanlarda isteklerini dile getiriyorlar. Öğrencilerin istekleri şu başlıklar altında toplanabilir; harçların kaldırılması, polisin ve özel güvenlik birimlerinin okuldan çıkarılması, YÖK'e son verilmesi, okullarda bilimsel, demokratik ve katılımcı eğitimin sağlanması, ulaşım, yemek, sağlık, barınma gibi sorunların çözülmesi ve okullarda devam eden özelleştirmenin durdurulması.

Metropollerden yayılmaya başlayan öğrenci hareketi yaklaşık altı aydır yurdun dört bir yanındaki üniversitelerin de katılımıyla devam ederken şu ana kadar yapılan eylemlerin tarzı, getirdikleri ve götürdükleri üzerinde birçok şey söylendi. Biz de öğrenci eylemlerinin gençlik hareketi açısından neler getirdiğini burada değerlendireceğiz. Bu istemlerden yola çıkarak temmuz ayında başlayan eylemlerin ilki, iki ay devam eden imza kampanyası oldu. İstanbul Üniversite Öğrenci Koordinasyonu'nun başlattığı bu kampanya, okulların ekim ayında açılmasıyla birçok öğrenciyi kapsayarak devam etti. Ve kampanyada 200 bin imza toplandı. Ardından Ankara Kızılay'da kitlesel bir gösteri sonrası, toplanan imzaların TBMM Başkan Vekili Kamer Genç'e verilmesi planlandı. Yurdun dört bir yanından gelen öğrenciler Kızılay'da toplandı. Bunun yanında alana giremeyen öğrenciler de polis tarafından ya Ankara girişinde gözaltında tutuldu ya da polis karakollarında alıkonuldu. Buna rağmen Kızılay Meydanı 4 bin kişiyle doldu. Bu eylemle isteklerini kamuoyuna geniş biçimde duyuran öğrenciler ilk zorlu sınavlarını da Kızılay'da vermiş oldular. Ama bu eylem, bu tepki burada bitmemeliydi.

Fakülte ve üniversite bazında devam eden eylemlerden biri de Çapa Tıp Fakültesi'nde eski YÖK Başkanı İhsan Doğramacı'ya verilen Ebedi Lale Ödülü'ydü. Bunun ardından 20 Aralık'a kadar tek tek fakültelerde irili ufaklı birçok etkinlik düzenlendi. Bu etkinlikler arasında Kızılay'da yapılan kitlesel eylemin devamı olarak, öğrenciler Galatasaray Postanesi önünden TBMM'ye çektikleri telgrafla bu işin takipçisi olduklarını bir kez daha dile getirdiler.

Kızılay'dan Beyazıt'a

Bu süreç içerisinde devam eden eylemlerle, üniversite öğrencileri yıllar süren sessizliklerini yırtmayı başardı. Bundan sonra yapılacak olan tek şey de eylemleri sürekli kılıp, bu taleplerden yola çıkarak seslerini yükseltmeleri olmalıydı. Nitekim 20 Aralık 1995 günü, yine İstanbul Üniversite Öğrenci Koordinasyonu, Beyazıt Meydanı'nda harçlarla ilgili bir basın açıklaması düzenledi. Uzun yıllardır Beyazıt Meydanı'na çıkılamadığı ve bir yönüyle de ölümü ve özgürlüğü bir arada çağrıştırdığı için bu meydanın özel bir anlamı vardı öğrencilerin tarihinde.

Beyazıt Meydanı'nda yaklaşık 800 öğrenci, büyük bir coşkuyla ve birlikteliğin verdiği güvenle alanı doldurmuş ve tepkilerini dile getirmişti. Eylem, öğrencilerin kendilerine olan güvenlerinin arttığının ve öğrenci hareketinin bundan sonra nasıl gelişeceğinin bir göstergesiydi. Sene başında imza kampanyası ve Kızılay eylemleriyle adını duyuran Koordinasyon, öğrenciler arasında uzun süredir yakalanamayan bir bileşimi ve niceliği de yakalamayı başarmış oldu.

Beyazıt Meydanı'ndaki eylem aynı zamanda 4 Şubat'a kadar devam edecek olan açlık grevinin haberini veriyordu. Özgür Gençlik okurları o gün orada açlık grevine başladılar. Yıldız Teknik Üniversitesi'nde devam eden eylemin altyapısı olmadığından, kamuoyunun geç ilgisini çekmişti. Kimi çevrelerce de tarz açısından eleştirilere maruz kaldı. Yaklaşık 30 kişiyle başlayan eylem dönüşümlü olarak devam ettirildi. Son günlerinde süresiz devam eden grevde bulunan insanlar rahatsızlandı ve polis tarafından gözaltına alındı. Ve eyleme son nokta 4 Şubat'ta Taksim'de, 5 Şubat'ta da Kızılay'da konuldu.



SİP üyeleri, 13 Şubat Salı günü Taksim meydanında harçları ve eğitim sistemini protesto amacıyla yaptıkları gösteride diplomalarını yaktılar.

Taksim'den Kızılay'a

Uzun bir aradan sonra ve Beyazıt Meydanı gibi, birçok yönüyle özel bir yere sahip olan Taksim Meydanı'nda bu sefer istenmeyen olaylar yaşandı. Mağaza ve bankaların camları kırıldı. Ama bu olay medya tarafından olumsuz kullanılarak şimdiye kadar yapılan eylemleri gölgede bırakacak bir ilgi gördü. Aynı olayın bir gün sonra, yani 5 Şubat'ta Kızılay Meydanı'nda yaşanması bütün şimşekleri öğrencilerin üzerine çekti. Kimi çevreler tarafından, eylem sene başından beri yapılan eylemlere gölge düşürdüğü ve onaylanmadığı yönünde eleştiriler aldı. Eylemi düzenleyenler ise, bu olayların istemeden olduğunu, bir anlamıyla mağaza içlerinden yapılan kurt işaretleriyle tahrik edildiklerini belirtiyorlardı. Ama bireysel ve duygusal olarak "iyi yapmışlar" diyen insanlar da vardı öğrencilerin içlerinde. Ama her öğrenci, eylemin niteliği, yeri ve zamanı dikkate alınarak orada yapılmaması gerektiği üzerinde hemfikirdi.

Son hafta ise tüm okullarda eylemlere devam edildi. Hemen hemen her gün birkaç eylemin yapıldığı İstanbul üniversitelerinde basın açıklamalarının yanı sıra şenlikler ve öldürülen gazeteci Metin Göktepe için de dinletiler düzenleniyor. Son yapılan eylemlerde ise yine Koordinasyon'un imzası var. 14 Şubat günü Kredi ve Yurtlar Kurumu'nun İstanbul Bölge Müdürlüğü önünde bir basın açıklaması yapıldı. Burada bir kısım öğrenci harç kredilerini iptal ettirerek tepkilerini bir kez daha gösterdiler. Yine 14 Şubat'tan 16 Şubat Cuma gününe kadar İTÜ Taşkışla binası öğrenciler tarafından gece-gündüz işgal edilecek. Dokuz günlük aratatil öğrenciler ve eylemler için bir soluk vesilesi olacak. Bu dokuz günlük aradan sonra bazı çevreler tarafından eylemlerin devam ettirileceği gözlemleniyor.

Üniversite öğrencileri bugünlerde hareketli... Harçların kaldırılması, polisin ve özel güvenlik birimlerinin okuldan çıkarılması, YÖK'e son verilmesi, okullarda bilimsel, demokratik ve katılımcı eğitimin sağlanması, ulaşım, yemek, sağlık, barınma gibi sorunların çözülmesi ve okullarda devam eden özelleştirmenin durdurulması talepleriyle sokaklardalar

Yapılan eylemlerin getirilerinden biri de Kredi ve Yurtlar Kurumu'ndan yapılan açıklamalarda; bu yıl herkese Harç ve Öğrenim Kredisi'nin verileceğinin duyurulması oldu. Ama işin diğer bir boyutu, devletin öğrencilere vereceği paraların değerini korumak için öğrenim ve harç kredilerini beyaz eşyaya endeksli yapması. Bu da devletin bilinen tefeciliğinin bir göstergesinden başka bir şey değildi aslında.

Yurtlarda yeni uygulama

Şimdiye kadar öylesine haberdar olduğumuz, belki de kamuoyunun hiç bilmediği sorunların yaşandığı bir başka mekan da yurtlar. Baştan aşağıya bir kokuşmuşluğun ve çürümüşlüğün yaşandığı devlet yurtlarında barınan öğrenciler bugünlerde yeni bir sorunla boğuşuyorlar.

Hamamlarda suların ikide bir kesilmesini, hamamböceklerinin banyo yaparken bacaklarınızdan doğru tırmanmasını, idarenin ve çalışan memurların öğrencilere karşı aldıkları tutumlarını ve daha aklımıza gelmeyen bir sürü sorunu bir yana bırakırsak esas konumuza dönebiliriz.

Yurt yöneticileri, öğrencilerin üç ayda bir ödedikleri 750 bin liranın son ödeme günü olan 31 Ocak'ta saat 14.00'ten itibaren ödeme kabul etmediler. Herhangi bir gerekçesi olmayan bu uygulama nedeniyle, çok sayıda öğrenci mağdur oldu. Geçen yıllardan bilinen süre uzatmalar ise bu yıl ortadan kaldırılıp, yeni bir uygulamaya gidildi. Uygulamaya göre; paralarını ödeyemeyen öğrenciler yıl başında ödedikleri depozitolar da dahil olmak üzere, yüzde 100 zamla 2 milyonu aşkın para ödemek zorundalar. Vezneciler Kız Öğrenci Yurdu'nda şu anda parasını ödeyememiş durumda bulunan 61 öğrenci yurttan atılma tehdidiyle karşı karşıya bulunuyor. Bu yeni (zamlı) uygulama (parasını geç yatıranlar için) yıl sonuna kadar ödenecek olan üç aylık taksitlerle de devam edecek. Devletin yurtlara getirdiği bu yeni uygulama harçlar için getirilen uygulamanın bir uzantısı. Öğrenim süreleri içinde okulu bitiremeyen ve yurtta kalan öğrenciler için ise durum daha vahim. Onlara, zamlı tarife uygulanıyor ve 4 milyonu aşkın bir para ödemeleri gerekiyor.

Müzik eleştirisi ve Nejat Yavaşoğulları

Turabi YERLİ

Tarihsel, sosyal ve kültürel açıdan ozanlığın gelişmesine elverişli bir zeminde şimdiye dek yalnızca şiir alanında büyük yapıtlar ve kişiler çıkarmış bir ülkede müziğin azgelişmesi üzücü. Ozanlığın şiir ve müzik ile bir bütün oluşturduğunu düşünüyorum. Bu bütünden bir tanesi şiir çağı yakalamış ve belki de hep önünde olmuştur. Bunda teknik koşulların bu alanda etkisinin pek fazla olmamasının kuşkusuz rolü büyüktür. Ancak müzik alanındaki azgelişmişliği yalnızca teknolojiye bağlamak büyük hata olur.

Müziğin eski biçimiyle yani bir bağlama ile icra edildiği biçimi, henüz kendi içindeki süreçlerle aşmadan, birden, özellikle yetmişlerden itibaren, kapitalist kültürün her tür bombardımanına tabi tutulan insanlar, farklı kültürün doğurduğu biçimleri özümsemeden uygulamaya çalıştılar. Ortaya belki iyi niyetli, fakat eğreti yapıtlar çıktı. Böylesi bir dönemde müziklerimizi yarıştırmaya kalktık Avrupa ile. Yani insanların kendine ait bir yaşamdan ürettikleri müziğin benzerini o kültüre sahip olmadan üretme iddiasında olduk. Sonuç, hep hakkımız yendi. Asılları orada dururken ucuz taklitlere kimsenin prim vermemesi kaçınılmazdı.

Yaşamdan kopuk müzik pek bir şey ifade etmiyor.

Yetmişlerin tozu toprağı arasında her tür müzik kendine bir yer buluyordu. Türk saray müziğinden geleneksel halk müziğine, aranjmandan folka, poptan "devrimci müzik"e, arabeskten "klasiğe" dek her şeye yer vardı ve pek fazla sorgulanmaya ihtiyaç duyulmazdı. Seksenlere gelindiğinde her şey gibi müzik de sorgulanmaya başladı. Bu alandaki üretimler azalmaya başlamıştı. Giderek arabesk ağırlık kazandı. Müzikten "çok anlayan" herkes arabeskle savaşmaya başladı. Böylece namuslar kurtarılıyordu. Üretim koşulları ortadan kalkmadan arabeski ortadan kaldırmaya çalışma çabası garip bir arabesk oluşturuyordu.

Bu süreçte birileri adalarına sığınıyor, birilerinin bıyığı buz tutuyor, birileri de kendi köşesinde salt ve mutlak müzikle uğraşıyordu. Oysa dışarıda akıp giden gürül gürül bir hayat vardı.

İşte o dönem genellikle üniversite çevrelerinde ve özellikle İstanbul'da ümit verici gelişmeler vardı. Birileri ölümden önce bir hayat olduğunu söylemeye başladı. Birileri artık şarkı dinlemek değil, şarkı söylemek gerektiğini söylüyordu. Ve derken birileri PTT'nin önünde Taksim'de randevu veriyordu. Pek çok kişinin bu randevudan habersiz olduğunu düşünüyorum. Oysa ülkemizdeki müzik tarihi açısından bambaşka bir anlamı vardı bunun. Kentli bir müziğimiz oluyordu. Daha öncekilerin hiçbiri ya kentli değildi ya da bizim değildi. Farklı kulvarlarda da olsalar, böylesi bir müziğin ipuçları Ezginin Günlüğü'nde, kısmen de ilk dönem Yeni Türkü'de görülebiliyordu. Fakat Nejat başkaydı. Bu başkalığı size iki parçayı karşılaştırarak anlatayım.

İlk parçamız Cem Karaca'nın Tamirci çırağı. Anlatılan hikayeye bir bakın. Bu hikayeyi anlatan kişi ancak arabasını tamir ettirirken tamirhane gören, oradaki insanların hayatları hakkında en ufak bir bilgiye bile sahip olmayan birisi olabilir. "İşçisin sen işçi kal" sözü bu kavram hakkında da en ufak bir bilgi kırıntısının olmadığını sınıf olgusunu yanlış algıladığını gösteriyor. Tamirci çırağı, Ekvator'da yaşayan ve başka hiçbir yer görmemiş kişilerin kutuplar hakkında duydukları üç beş lafa dayanarak kutuplar üzerine ahkam kesmeleri gibi bir şey.

İkinci parçamız Nejat'ın kaportacısı. Kırık aynada saçını tarayan on yedi yaşındaki kaportacı canlıdır. Saat altıdan sonra sokaklardadır. Kentlidir. Ama kendiliğinden hiçbir misyonu yoktur.

Ya müzik? Her müzik, dünyanın belli bir biçimde algılanmasından ve onun o dile uygun bir ustalıkla anlatılmasından oluşur. Dünyayı doğru algılamayan birileri buradan hareketle iyi bir müzik yaratamazlar. Müziğiyle yarattığı, oluşturduğu dünya, dünyayı algılayış düzeyini hiçbir zaman aşamaz. Ancak dünyayı algılayışı ne kadar mükemmel olursa olsun bunu müzik diliyle ifade etmek için o dilin teknik özelliklerini bilmek gerekiyor.

Bu söylediklerim ille de müziksel birkaç söz duymak isteyenleri tatmin etmeyebilir. O halde birkaç söz de onlar için. Her iki parçayı da rock içinde kategorize edebiliriz. Benzer çalgılar kullanılmış. Her iki parça da aynı şeyleri anlatmaya çalışıyor gibi görünüyor. Melodik yapıya gelelim. Cem Karaca'nın kullandığı melodiler fazlaca bir değişime uğramadan geleneksel müziğimizden alınmıştır. Üstelik yapılan değişiklikler müziğe yağlanmış havası veren yer yer arabesk özellikler gösteren değişikliklerdir. Hafif yağlanmış ve bozulmuş türkü melodilerini gitar ve bateriyle gırtlak patlatarak ve kaşlarını çatarak sol sözlerle icra etmek ortaya ciddi bir eser çıkarmıyor.

Nejat'ın parçası ise melodik yapı olarak bizim çok uzağımızda gibi görünse de tamamen bizdendir. Ama hiçbir türküyle benzerlik kuramazsınız. Bizdenliği onun ruhunda gizlidir. Bu ruhu veren kullanılan akorlar ve onların birbiriyle kurduğu ilişki biçimindedir. Nejat'ın bunu bilinçli olarak yaptığı kanaatinde değilim. Bunu bir haksızlık olarak görmüyorum. Yalnızca şunu anlatmaya çalışıyorum. Nejat öyle yapmaya çalışmadı çünkü buna ihtiyacı yoktu. İnsan bir şeyleri sindirdikten sonra içinden geldiği gibi yaptı mı sorun çözülür. Nejat, içinde yaşadığı toplumun kültürünü sindirmiş, bunu müzik bilgisiyle de birleştirmiş ve parçalarında kendisini ifade ediyor. Çok derinlerde bir bizdenlik var. İçtenlik var. Bunu "hayır hayır" derken de, "yaşamaya mecbursun" derken de görüyoruz. Ama birilerine tepeden bakarak "işçisin sen işçi kal" diyenlerin bu samimiyetsizlikleri tüm nota aralarından sızıyor.



Yüzyıllardır her sanat ürünü insana bir dünya sunar, belli bir süre için o dünyanın içine alır kişiyi ve içine aldığı dünya, kişiye şu ya da bu şekilde, şu ya da bu oranda etkide bulunur. Sanatın da bizatihi işlevi budur. Kişiyi dönüştürmek. Sanat bunu sanatçının niyetinden bağımsız olarak gerçekleştirir. Marks'ın "bilmiyorlar, ama yapıyorlar" demesine neden olan durum da budur.

Biraz daha müzik, biraz daha sanat

Yüzyıllardır her sanat ürünü insana bir dünya sunar, belli bir süre için o dünyanın içine alır kişiyi ve içine aldığı dünya, kişiye şu ya da bu şekilde, şu ya da bu oranda etkide bulunur. Sanatın da bizatihi işlevi budur. Kişiyi dönüştürmek. Sanat bunu sanatçının niyetinden bağımsız olarak gerçekleştirir. Marks'ın "bilmiyorlar, ama yapıyorlar" demesine neden olan durum da budur. Ya da sanatçının bambaşka amaçlarla yola çıktığı halde eserinin etkisinin hiç de istemediği yönde olması. Hitler'in has müzisyeni Carl Orf'un Carmina Burana'sı gibi.

O halde her sanat eseri için sormak gerekiyor: Nasıl bir dünya yaratıyor? İnsanları nasıl bir dünyanın içine alıyor? Bir sanat eseri için belki de ilk sorulması gereken soru bu. Daha sonra bunu nasıl yarattığı ve oluşan sanat eserinin insanlara nasıl ulaştığı geliyor.

Sanat eserinin tüm bir üretim ve tüketim süreci eserin insanlar üzerindeki etkisini belirliyor. Nasıl bir dünyayı yarattığı ve bunu nasıl yarattığı birbiriyle çok yakından ilgili. Klasik anlamda öz ve biçim yaklaşımlarına geliyorum. Nasıl bir öze sahip olduğu ve bunu nasıl bir biçimde kurduğu şeklinde de bakılabilir. Öz ve biçim arasında ilişki eğer aralarında bir çelişki varsa her zaman biçim lehine sonuç doğmasına neden olur. Yani bir sanat eseri için özü iyi, ama biçimi bozuk diyemeyiz. Öz olarak ortaya konan şey olsa olsa niyet olabilir. Ancak olumsuz bir biçim o niyetlenen özü dönüştürmüş ve biçimin taşıdığı öz kendini egemen kılmıştır. İnsanları dönüştürme yönü tamamen biçimin taşıdığı özle ya da daha basit bir deyişle biçimle ilgilidir.

Bu konuda hemen akla özellikle seksenli yılların sonlarına doğru doğan "özgün müzik" zırvaları geliyor. Zırva, çünkü adı uydurma. Zırva, çünkü sol bir içerik taşıdığı ve hatta devrimci müzik olduğu iddia ediliyor. Sözlerdeki görece sol ve devrimci içerik, kullanılan müziğin biçimi ile birlikte tutucu bir hale bürünüyor. "Özgün müzik"in insanı içine aldığı dünya Orhan Gencebay'ın "batsın bu dünya"sından farklı bir dünya değil. Yalnızca kahreden insan tiplemeleri, ya da içi boş bir kahramanlık edası ile yarı arabesk formların "bilimsel" müzik anlayışıyla kısmen çok sesli olarak sunulması bu yarı arabesk forma çok uyan, öğrenilmiş çaresizlik dünyasından başka bir şey yaratamamaktadır.

Biçim tartışmasıyla birlikte estetiğin de kapısını çalmış bulunuyoruz. Bu konuda birkaç söz söylemekle yetineceğim. Bir güzellik bilimi olarak algılanabilecek estetikte anahtar sözcük güzelolan ise güzelolan'ın tanımının ideolojikliği bu alanın da bizatihi ideolojik olduğu sonucunu doğurur. Dolayısıyla bir sanat eserinin estetik açıdan eleştirisi ideolojik bir tartışmadır.

Nejat'a dönecek olursak, parçalarının sanatsal ve estetik açıdan çok değerli olduğunu ifade etmek gerekiyor. Yarattığı dünya ve ruh hali olumlu bir dönüştürücülük işlevine sahip. Bu olumluluğu yaratan durumlar şunlar. Birincisi yarattığı dünya, içinde yaşadığımız gerçek bir dünya. Her şeyiyle bir kent ve tüm özellikleriyle bunu parçalarında hissediyoruz. Kentin bütünsel görüntüsü kent yaşamının tüm karmaşası, farklı insanlar, farklı sınıflar, farklı çıkarlar hepsi parçaların melodi ve ritim aralarından sızıyor. Tüm bu gerçekliğe bakarken duruş noktası da çok önemli. Kent yaşamının ve kentsoylu toplumun yarattığı olumsuzluklara gözü kapatmayan ve fakat karşısında oturup da ağlamayan ve insanlara her şeye rağmen yaşamaya zorunlu olduğunu ve değiştirmenin mümkün olduğunu hissettiren bir müzik sunuyor. Yani taklidi yapılan av sahnesi gerçekliğe en fazla uyan ve insanın bu bütünsellikte nasıl konumlanacağını en doğru şekilde bulmasını sağlayan ve fakat bunu dikte etmeyen bir karakter taşıyor. Bir sanat eserinin gücü de işte burada çıkıyor karşımıza. İnsanın gerçekliği en berrak şekilde algılamasını ve bu gerçeklik karşısında en doğru tavrı alacağı dönüşümü sağlamak. Bu gerçeklik hem yaşanan dış dünya, hem de iç dünyadır. Gerçekliğin algılanması ona olumlu anlamda müdahaleyi de beraberinde getiriyor.

Sonuç olarak Nejat'ın müziği bir müzik eleştirisinin tüm ögeleri açısından ele alındığında oldukça olumlu bir yerde. Üstelik içinde yaşadığımız toplum açısından baktığımızda kentli tek müziğimiz diyebiliriz.

Yirmibeş yaşındaki sandalyelerde Rum köylüleri

Barış MUTLU

geride kaldı
ada
ve yıldönümü bakışları
çok geride
çirkin bilekler
ve suda birikmiş
kedi yavruları
artık önümde
buz gibi günler
ve çilli yunan toprakları
şimdi benimle
sokaklar karıştı
aklım karıştı
dolandı doğu akdeniz
ve onun duvar saatleri



Dünya ömürboyu bir yerden diğerine göçecek kadar büyüktür. Rutubetli bir Marilyn Monroe silüeti dolaşırken it sürüsü masalarda, osmanlı'dan kalma yahudi yurtları salınır ahde vefa saçlarıyla...

Hiç duyulmayan şarkıları donmak üzeredir, sabahı bekler. Sanki bu şarkılar köşedeki sokak lambasına kelepçelidir, az önce çağrılan ekip arabasının ne ayıp küfürlerini dinler. Sanki ellerim teslim olmaya utanan bir soyguncunun yüreğini gizler. Ve ruhunda zamanı türk lirasına çevirmiş ihbarlar usanmadan söyler düşlerine meze hayat kadınlarını, yerlere düşen bu aşkın ağıtlarını yakan neşeli hüzzam şarkılarını. Gece kendini bir fahişenin askılarından çözer, ne de olsa gecikmiştir sıcak brendi merkezlerine. Beri zaman yükünü almış insanlarla birlikte "çal meyhaneci" denirdi. Şimdi diskjokeylerin emrinde ruhumuz, bir süre sonra yeknesak melodilerle susacak şarkılar; yasaklanmış içkilerin süslediği bu ağır masa böyle sessiz salınacak. Dörde çeyrek kala köprüsünden geçerken gözlerim -aptalca bakışmayı unutmuş rengeyikleri gibi- zafer burnu'na kayan yıldızlara rastlar. Dilek tutma hakkı benimdir. Kederli hikayeler kadar tozu dumana katmasa da söylediklerim, ne yazık ki dilek tutma sırası benim...

Şu anda yeryüzü ve bütün yuvalar için uyku saatidir. Yalnız tavanda sallanan kristal avizeye takılmış renkli lensler ayaktadır. Yağmur bile dalga dümen yağar kaçıp giden köylerin üzerine. Yarısı yangın uzungürgen cumhuriyeti dağıtmaz yeşil çarşafını; sepetime sıcaktan bunalmış yaz mevsimini bırakan bir yıl ve yüreğimi düşman işgaline terkeden bir sene böyle çekip gidemez.

Bir yandan da yüzünü tel aviv'e çevirmiş tembel tavukların adası için yatağa girme vaktidir. Hissediyorum, ikiye bölünmüş başkenti yalandan banliyöleriyle beraber dalıyor derin bir uykuya. Kanadı, kimsesiz bozkırlarda yüzen sülünlerin sekiz çizdiği güzelyurt salyalarını yapıştırıyor kirli yastığına... Çok iyi biliyorum Andreas A. Hellas kahvesinde pinekleyen rum köylüleri yirmi beş yaşındaki sandalyelerine yığılmıştır. Şu anda yeryüzü, kreşler, bütün tembel teneke adaları uykudadır ve büyük bir gürültü kopmadıkça uyanmazlar.

Lefkoşa

Anlatıcı maviyi ve umudu denemekte...

Ufuk DANIŞMAN

Gün olur uyku atına biner, biner de dönülmeyene, balıkların olmadığı yerlere sürer. Mavinin ve umudun tekrarlanmadığı yerde, bir anlatıcı durmaktadır, anlatmaktadır olanı-biteni, her şeyi. Bizleri, geleceği, şiiri...

Uyku binmektedir atına. Gün olmuş, kurtlar yeni bir sofra kurmuştur. Bu kez anlatıcı maviyi ve umudu denemektedir... Bir Yahudinin söylediği türküyle uyanır kediler, yanarak çıkarlar sokaklara. Geçerlerken yanardağları, hazırdır anlatılması gereken her şey. Uykuya ve unutulmaya rağmen anlatılIr, anlatılması gerekli her şey.

Uyku; kan ve kedileri dinlemektedir... At tozlu, gün sapsarıdır. Işık yaşlanır, anlatıcı sırlanır. Artık aynaların ve kuşların dışında her şeyin yorulduğu, rüzgarın bile sustuğudur. (Sezai'nin yorgun ve unutulmayan mektepli Kuşları' da dahildir!)

İşte ol hikaye böylesi bir sıkıntıdan doğmaktadır:

Bir varmış, bir yalanmış ki: "Yokluk" bile var olmanın düşsel bir parçasıymış. Koca koca cinler, bilinenleri süpürür; akşamları meyhanelerde ney çalar; sonra sızarlarmış insanların düşlerine. Hepsi - miş'li bir anlatının, sahipsiz yaşlanması imiş.

Çook, çok eskiden; kurşun askerler geleceğimizi bizlerden önce eskitmeden; sizlerle aynı dili konuşur, aynı sözcüklere dokunur, aynı dille sevinir, aynı hecelerle büyürmüşüz. O zamanlar babalarımızın okuduğu gazeteler "etik" değil, "töresel" kaygılarla hazırlandığından; gazetecilerin ayrı bir ağırlığı, bir saygınlığı olurmuş. Radyo dinlerken yanı başımızda yabancı dil sözlükleri taşımaz, alfabemizin kişilik haklarına saygıda kusur etmezmişiz. Çünkü o zamanlar "moral değerler" değil, "töre"ler "emanete hıyanet edilmemesi"ni öğütlermiş. Bizler de kullandığımız dili, bizden sonraya bırakacağımız kıymetli bir kalıt olarak bilirmişiz. Radyo dinlerken kullandığı dili namusu sayan anlatıcıların berrak anlatımlarıyla zenginleşir, anlamanın ve dinlemenin zengin büyüsünü yaşarmışız. Tabii o zamanlar anlatıcılar ağızlarını yaysınlar/çarpıtsınlar ya da alfabede olmayan harfleri uydursunlar diye kimsenin tırnaklarını sökmeğe de kalkışmazmışız.

Bir zamanlar "Bir Varmış, Sahiden Varmış Ülkesi"nde; The Marmara'dan, daş arabadan, la Ay'dan önceymiş. Yazarlarımız başka dillere yaptıkları katkılardan dolayı kazandıkları ödüllerle böbürlenmezler, sipariş üzre verilen yerli ödüllere ise itibar etmezlermiş. Türkçe şiirlerin başlıklarının (hatta bazen şiirin tamamının) İngilizce ya da Fransızca olması, İngilizleri ve Fransızları o zamanlarda da ilgilendirmediğinden, terbiye ve haysiyet özürlü ürünlere ya da çabalara şairler pek bulaşmazlarmış. Üstelik o zamanlar şair ve yazarlar yetkin bir dilbilgisine ve sözcük hazinesine sahip olduklarından; noktalama imlerini atmaya, harfleri kafalarına göre büyük–küçük yazmaya, sözcükleri nasıl bilmiyorlarsa öyle yazmaya da kalkmazlarmış.

Aslında çok da uzak olmayan yıllar öncesindeymiş. Bizden olan, biz olan filmleri sarı yağmurluk sevicisi yönetmenler çekmediğinden; çekilen filmlerin Turizm ve Tanıtma Bakanlığı'nın tanıtım yayınlarından daha farklı bir anlatımları olurmuş. Dilini,



derdini ve ne dediğini anlar; "mahallecek" sevinir, "mahallecek" dertlenirmişiz. Her şeyi ile çalıntı, ucube şeylere sepetler dolusu ödüller dağıtıp, bir de onları dünya–aleme yutturmaya çalışmazmışız.

...

Ne değişti?

Neden bu dili kurtların sofrasına, uykunun ardına, akrebin vicdanına bıraktık?

Nerede bu masalların aşıkları? Sokakların, ayrıntıların, soruların usanmaz atlıları?

Atıyorum karın altına kendimi. Fotoğraflarımı indiriyor bulutlardan yeni gelinler, acıtmaz oluyor artık anlatılanlar.

...

İşte böyle SÖZ,

Ben bir sana anlatabiliyorum; bir sana sorabiliyorum karanfilleri, geleceği ve maviyi; bir de sosyalistlere siyahın beni boydan boya nasıl çizdiğini.

Böyleyken,

böyleyken ve uyku atından inerken...

Ayazın sözcükleri

Özgür insan isteğini istemekle beslenir

Filiz ÖZDEM

Gök boş Nereye bağlasam atımı?
(M.C.Anday)

Soluk benizli sözler geçer bazan gözlerimizden.

Kışın ayak seslerini duyduğumuzda, mor sümbüller verecek soğanları ekeriz bahçemize. Usulca uç vermesini, çiçeklenmesini bekleriz sonra. Beklemeyi isteriz çünkü.

Çünkü bekleyişimiz, salınan bedenimizin içindeki inatçı isteklerle bezeli.

Sevdanın, yaratmanın, düşgücünün alabildiğine geniş, kardeş alanlarının üstünde gök boş. Göğü doldurmak isteriz.

Yüzümüzü menekşelerle, yüreğimizi ateş çiçekleriyle, saçlarımızı yaseminlerle, ellerimizi kardelenlerle doldurmak isteriz. Karanfilleri istemeyiz. Onlar, hanımeli ve tarçın kokan çocukluk bahçelerinde, o uzak dağ evlerinin gölgeli taşlıklarının yanında uzanan, güneşle yıkanmış duvar diplerinde kalsın. Nehirleri kurtarmak isteriz üzgünbalıklarından. Anılarımızı isteriz.

Dostluğun uzun koridorlarında açılıp kapanan o sayısız kapının kilitsiz olmasını isteriz. Usumuzun, yüreğimizin, bedenimizin taşıdığı binbir kokunun özgürce dolanmasını isteriz. Atlarımızın kaygısız ve mutlu koşmasını isteriz. Şimdiyi isteriz.

Anlamak, anlaşılmak, anlaşmak isteriz.
Sevmek, sevilmek, sevişmek isteriz.
Üzülme hakkımızı saklı tutmak, ama sevinmek isteriz.
Yalnızlığı özleriz, çokluğu isteriz.
Henüz bilmediklerimizi: Geleceği isteriz.

* * *

İstediklerimi gerçekleştirme gücüm
isteme gücümden
daha büyük olmalı-budur isteğim.
(Adonis)



SAHAF GÜNCESİ — Oğuz ÖZDEM

Kalıp düşünceler içinde kalmak ya da...

"Bir düşünce özgürlüğünden söz ediliyor.
Düşüncenin gerçek özgürlüğü
Belli kalıplar içinde
düşünmemektir."

(Ferit EDGÜ)

Bir konu hakkında yazmayı düşünürken birdenbire o konu hakkında söylenebilecek en özlü söz karşınıza çıkınca hem mutlu olursunuz, hem de tedirgin. Sayfalar dolusu kelimelerle iletmeye çalışacağınız düşünceyi bir çırpıda söyleyiverirler. Gerçi alıntıladığım cümlelerde beni ilgilendiren düşünce özgürlüğü değil, "Belli kalıplar içinde düşünmemek" ya da düşünmek. Düşünülmüş şeylerden de yararlanarak özgün bir düşünce üretilemeyince ister istemez karşımıza çıkan kalıp düşünceler...

Her evin temeline yerleştirilmeye çalışılan bu kalıp düşünceler öyle umulmadık yerlerde karşımıza çıkıyor ki, insan bir an acaba ben mi yanlış düşünüyorum sanısına kapılıyor. İşin kötüsü bu kalıplar hem yanlışın, hem de doğrunun doğrulayıcısı olabiliyor. Bu kalıpların çoğunu ciddiye almamak, gereksiz görmek gibi yöntemlerle savuşturmak kolay. Ama öyle anlar oluyor ki savuşturmak ne mümkün. Böyle durumlarda karşımıza çıkan sadece kalıp düşünce değil; kalıp düşüncenin art düşüncesi. Bu art düşüncelerdeyse her zaman için bir tuzak vardır. Çoğu zaman da "seni anlamak istemiyorum, ya da yanlış anlamak" istiyorum kılığına bürünürler. Mütevazı davranıp konuyu geçiştirmek istersin, mütevazılığını gerçek sanırlar. İki adım geri, bir adım ileri atarsın; geri kalırsın (!)

Mevsim baharsa daldan dala atlamak zevkli bir oyundur, kışsa, bir an önce sığınacak bir dal da gereklidir. Asıl konuya girebilmek için biraz fazla dolaştım, oysa ki mevsim kış. Şu günlerde Hasan Hüseyin sessizce ölüme hazırlanıyordur. (26 Şubat 1984) Bu yazının ölüm yıldönümüne denk gelmesi bir rastlantı, yazılış nedeni, yıllardır duyduğum, duymaya devam ettiğim "H. Hüseyin şair değil, kötü şiirler yazdı v.s." söylemi. Bu ve benzeri yargılar sadece H. Hüseyin için geçerli değil; Enver Gökçe, Ö. Faruk Toprak, Niyazi Akıncıoğlu, A. Kadir v.b. için de geçerli.

Bütün bu şairler 1940 toprağıyla örtülmek isteniyor. Bunu söyleyenler şiirdışı insanlar olsaydı, o kadar önemli olmayacaktı, ama bunlar şairse, durum değişiyor, anmak, anılmak mantığı farklı bir boyut kazanıyor.

Hayatta olmayan bazı şairler her fırsatta gündemdedirler. Bunda yadırganacak bir şey de yoktur. Gönül isterdi ki, bütün şairler sürekli gündemde olsunlar. Fakat durum öyle değil. Falanca şair gündemdeyken başka bir şairin esamisi bile okunmuyor. Böyle bir saptamada, kalıp düşünce karşımıza hemen çıkar. Onlar şairlik mertebesine yükselemediler, şiir yazan çok v.s... Doğru. Doğru da ben yükselenlerden bahsediyorum. Örneğin; bir C. Süreya sürekli gündemdeyken H. Hüseyin niçin değil veya unutturulmaya çalışılıyor. (C. Süreya adını saygıyla, örnek olarak alıyorum.)

Gerçi anılanlar, gündeme getirilenler o kadar da çok sevildikleri için gündeme getirilmiyorlar, bunun altında daha çok o adla birlikte anılmak, görülmek kaygısı yatıyor. Bu her zaman için böyle olmasa da çoğunluk böyledir. Nasıl olsa ölü olan ortada yok. Ölüler hep iyi yanlarıyla anılırlar ya, "nasıl bilirdiniz" sorusuna istediğiniz yanıtı verebilirsiniz. Tekzip eden de çıkmaz; dostu, arkadaşı, yoldaşı v.s. olabilirsiniz. H. Hüseyin'e gelince; H. Hüseyin'le anılmak demek, onun üstübaşı matbaa kokan dünya görüşüne girmek demektir. Buysa burjuvazinin dışladığı bir sanat anlayışının içinde dışlanmak tehlikesini taşır.

Burjuvazi, muhalif sanata iki temel mantıkla yaklaşır; ya onu yok sayar ya da içeriğini boşaltarak kendileştirme politikasını yürütür. İşte 'ikinci ya'dan sonra durum değişiyor, kalıp düşünce hazır: "Biz de marksistiz, ama sanatla politikayı birbirine karıştırmıyoruz." Sanıyorum bunlar hükümet politikasıyla sanat politikasını birbirine karıştırıyorlar. Başka da bir açıklaması yok.

Hasan Hüseyin hakkındaki yargıları, onu adım adım izleyen Bedrettin Cömert'e bırakmak istiyorum: "... Evet, rahatça söylenebilir, H. Hüseyin'i okur, eleştirmenlerden daha iyi anlamıştır, çünkü Kavel 1963, '67, '72'de üç baskı yapmıştır. Temmuz Bildirisi'ni piyasada bulmak olanaksızdır."

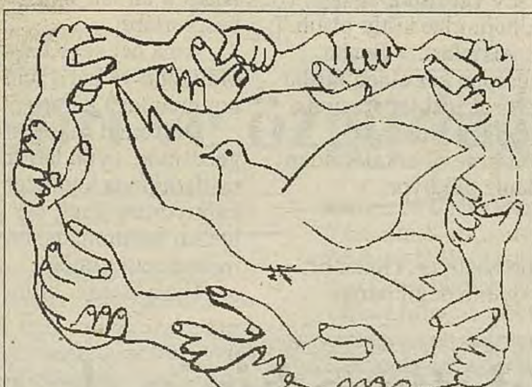
"...Kızılırmak, yalnızca ozanın sanat hayatında köklü bir aşama değil, aynı zamanda Türk edebiyatının gelişim çizgisinde eşi bulunmayan bir gerçekleştirimdir." "...Oysa Kızılırmak, tıpkı Kızılırmak gibi, yolunu yalnız kendisi belirleyen bir kan dolaşımı, bir ciğer gücüdür."

Ne diyelim H. Hüseyin;

"bak şu bebelerin güzelliğine:
kaşı destan
gözü destan
elleri kan içinde
kör olasın demiyorum
kör olma da
gör beni."

BARIŞ AÇISI

Neşe YAŞIN



Sinerji

Sanki hiç özel hayatlar yokmuş gibi konuşurlardı. O gün bir sevgiliden ayrılmamışlar; anneler ve babalardan ötürü ve onlarla birlikte acı çekmemişler; sanki ev sahibi kapıya dayanmamış; sanki kırgınlıklarla, çırpınışlarla dolu o geceyi yaşamamışlar; sanki aşk ya da yalnızlık diye bir şey yok, sanki ruh üşümüyor ve ten acı çekmiyormuş gibi...

O parlak sözler havada uçuşurken ben iç çeken sıkıntılı altyazılarını okur, gövdelerin çevreye yaydığı acının şiddetiyle sarsılırdım. Birileri buradan çıkıp, kapısını kimsenin açmadığı bir eve gidecek ve soğuk bir odada o altyazılarla başbaşa kalacaktı. Parlak sözlerin bırakıldığı o toplantı odasından çıkıldığında bir süre beraber yürünecek, sonra herkes kendi hayatına doğru yol alacaktı. Çoğu özenle gizlenen, dokunulmaz, kutsal olan hayatlardı bunlar. Kimsenin karışamayacağı özel hayatlarımız.

Daha sonraları politik toplantılara sözlü tarih, anı paylaşımı gibi çalışmalar katıldığı zaman bile, kimileri o zırhın altına sığınır, kendini ele vermeden hikayeler anlatırdı. Böylesi seanslarda kadınların dilsizliği sona erer ve katılımları artardı... Özel hikayeler anlatılması kural konulduğunda bile bazı erkekler bundan özellikle kaçınırlar ya da seansın anlamsızlığından söz edip sabote etmeye kalkarlardı. Politik alanın kendi kuralları, kodları ve ses tonu vardı. Politik alan erkeksi bir duruşu ve davranışı talep ediyordu. Politik alan şiddeti, hırsı, acımasızlığı talep ediyordu... Özel olan bunun dışındaydı; erkekler "toplumsal"ı, kadınlar ise "özel"i temsil ediyorlardı.

Politik toplantılara katılan kadınlar yabancılaştıkları bu üslup ve şiddetle pasifize oluyor; buralarda var olabilmek için tek seçenek erkeksileşmek olarak görülüyordu.

Politik katılım göstermedikleri için kadınları suçlamak yaygın bir tutumdu. Hiç kimse bu alanın kendisini sorgulamıyor; politik alana "erkek-kadınlar" talep ediliyordu.

Kadınların politik katılımı ya da kadınlarla birlikte bir politik çalışma, artık politik alanın değişimini de gündeme getiriyor. Kadın örgütlerinin hiyerarşisizlik (heterarşi) deneyimi, lider yaratmayan dönüşümlü yönetim modelleri tartışılıyor. Güç politikasının yerini ihtiyaçların tatmini düzeyinde yeni tartışma ve uzlaşma becerileri alıyor ve özel alan politikleşiyor. Özel alanın politikleşmesi üslubu yumuşatıyor, çünkü özel alan güç politikasındaki katı politik pozisyonların yerine ihtiyaçları ve bu düzeyde bir çözümleyiciliği koyuyor. Bireysel ya da toplumsal düzeydeki ihtiyaçlar sahicidirler ve onlar üzerinde hiçbir pazarlık yapılamaz. Bu ihtiyaçların nasıl tatmin edileceğidir tartışılacak olan. Bu ise tartışan taraflara sayısız seçenekler üretme ve birlikte kazanma imkanı verir. Pozisyonlara yapışılıp



kalınmadığı sürece pastadan daha çok pay almak ya da pastayı eşit ve adil bir biçimde paylaşmak değil, birlikte pastayı büyütmek üzerine yoğunlaşılabilinir.

Kadınlar eğer yeni bir bakış açısını politikaya getireceklerse bu, çatışma sisteminin yerine barış sistemini koymak olmalı diye düşünüyorum. Yıpratıcı ve yıkıcı bir zıtlaşmadan çok empatiyi ve özveriyi, duyguları ve cesareti içeren (bunlar zaten kadınlara özgü özellikler değil mi?) bir politika. Kadınların politikaya katacakları yapıcı enerjiden oluşacak sinerji bu katılımı kadınlar adına bir kazanımdan öte erkekler için ve yaşam içinde bir kazanıma götürecektir.

Eyva Bradi... Her seferinde birinci kadehe içelim...



Gülcemal Vapuru Güney Kıbrıs'a geçecekti. Lakin, Lefkoşa sokaklarında seyrederken Güney'den bir tiyatro grubunun o akşam bir oyun sergileyeceğini duydular ve rotayı oyunun oynanacağı salona doğrulttular...

O da ne? Rumlar Kuzey'e gelmişler... Anneeee savaş çıkabilir. O da ne? Savaş filan çıkmıyor, tersine Rum sanatçılarla Türk sanatçılar, ülkelerine, Kıbrıs'a dair sohbet ediyorlar. O da ne? Tiyatro'yu dolduran Türk izleyiciler Rum sanatçılara sıcak bir ilgi gösteriyor. Devlet ve bilcümle şovenizm şürekası bu işe kızıyor olmalı. Öyle ya, düşman aramıza girmiş. Öyle ya, düşmanla sıcak temas hainliktir.

Salona girdiğimde Rum sanatçılar ilişiyor gözüme. Özellikle bir kadın sanatçı kuliste heyecanla oraya koşturuyor. Acelesi var. Sanki, ülkesinin ayak basamadığı yasaklı toprağının bir kısmını kerelerce adımlayarak yürüyemediklerine yürüyor.

Salonda oyunun yönetmeniyle karşılaşıyoruz... Ben sormadan o heyecanla anlatıyor:

"Böyle bir olayı düşünebiliyor musunuz? Yıllardan sonra ilk kez bir tiyatro Güney'den Kuzey'e geliyor. Ve birazdan perde açacağız.

Kadın sanatçının ya da yönetmenin ismi önemli değil. Onların isimleri barış, kardeşlik ve özgürlük oluveriyor.

Yönetmen, "inanılmaz buluyorum olup biteni" diyor ve ekliyor: "Sanat bize bu fırsatı veriyor. Sanat tiyatro yoluyla iletişim kurmak ve olayları kontrol etmek gücü veriyor.

Sanatın politikaya göre insanı içinden değiştirdiğini düşünüyorum.

İstanbul'u soruyorum yönetmene, 'hiç gitmedim' diye yanıtlıyor ve devam ediyor; "Bildiğiniz gibi bizlerin oraya gitmeye iznimiz yok. Pasaportumuz Türkiye'de tanınmıyor. Daha önce Aziz Nesin'in 'Kahve ve Demokrasi' oyununu oynadık. Oldukça başarılı oldu ve ilgi çekti. Türk mizahı ve Aziz Nesin'in mizahı bizim mizahımıza çok yakın. Akdeniz'de ortak bir kültür de vardır. Yüzyıllarca aynı coğrafyada yaşadık ve aynı sesi, müziği duyduk..."

Devam etmek gerekiyor. Aynı kuşları tanıdık, aynı bulutlar aynı gökyüzünde hercai şarkılar gibi dolaştılar. Sonra birileri, kuşları, gökyüzünü ikiye böldü. Gidememek, ulaşamamak... Tıpkı karabasanlı rüyalarımızdaki gibi koşmak isteyip de bir türlü koşamamak ne hüzünlü bir haldir." "Uzaklar nerelidir? Aşklar nerelidir" dizesi geliyor aklıma.

İstanbul'a da bekleriz diyorum. Sadece benim değil, kulisteki herkesin yüzüne bir tenhalık çöküyor. Ve kıyısız bir boşluğa bakarak diyor ki: "İyi günlerde değiliz. İstanbul'a gelmekten çok mutluluk duyardık. Bir kağıt çıkarıyorum ve üzerine 'Niyazi Kızılyürek'i tanıyor musun?" yazıyorum.

Yüzünde bir Akdeniz gülümsemesi açıyor; "Birkaç gün sonra görüşeceğiz Niyazi'yle" diyor. Küçücük kağıdın üzerine oracıkta aklıma gelen bir tümceyi yazıyorum: "Güney'e selam, Kuzey'e selam, Güneykuzey'e selam, Kuzeygüney'e selam, Kıbrıs'a selam."

Gülcemal ahalisi daha sonra oyunu izlemek üzere salona giriyor. Salonda duygular her şeyin önüne geçmiş. Birazdan barışa katkısı olsun diye Güney'de faaliyet gösteren Satirigos Tiyatrosu bir oyunla Kıbrıslı Türk seyircilere perde açacak. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun davetlisi olarak gelen sanatçılar sahne arkasında telaş içinde.

Bir duygu telaşı bu. Herkesin kendini sadece insan hissettiği, sadece dost hissettiği ve bütün yalancı görüntülerden uzaklaşıldığı bir an bu. Belki de bir avuç sanatçının ve oyundan çok barışı alkışlamak isteyen izleyicinin bir karşı koyuşu bu.

Gülcemal tayfaları sahnenin önüne yakın bir yere oturuyor.

Her sözcüğün özel anlamla yüklü olduğu bir gece bu... İzleyiciler kendi aralarında konuşuyor:

"Konuşmaları anlayabilmek için yanımda annemi de getirdim. Önce 'yıllar geçti, bizim Rumcamız 'Komşudan öğrenilen' Rumca... diyordu ama girerken Rumca konuşmaları duyunca, 'Yaşasın unutmamışım, kelimecikleri anladım' dedi.





Bize söylenenleri çocuklara söylemesinler

Tam o sırada yönetmen sahneye çıktı ve Rumca konuşmaya başladı:

"Sevgili dostlar, bayanlar, baylar...

Politikacılar biz bağışlasınlar, biz tiyatro insanları daha başarılıyız. Kıbrıs sorununda hiç günahı olmayan çocuklarımız, gelecek neslin çocukları kendi çocuklarına yaptığımızı değil, sevgiyi, kardeşliği aşılasınlar. Bize söylenenleri kendi çocuklarına söylemesinler. Ve hepimizin müşterek vatanı olan Kıbrıs'ı, hangi kısmını daha fazla sevmeliyim noktasında çocuklarına öğretide bulunmasınlar. Çünkü her ikisi de bizimdir...

Çok teşekkür ederim. Bu ülkede kalbimizin derinliklerinden çıkan şeyler vardır. Bunlar, kültürümüzün nişanlarıdır."

Alkışlar... Alkışlar... Alkışlar... Kuzey'den Güney'e, Güney'den Kuzey'e alkışlar...

Tam o sırada Gülcemal'in güngörmüş bir tayfası Imia (Kardak) adasından kopardığı bir tutam Yasemen'i sahneye attı...

Sanat tek bir şey yapamaz: Savaş

Biraz sonra boyu kadar sakallarıyla ve gür sesiyle Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun müdürü Yaşar Ersoy konuşmaya başladı:

"Sevgili dostlar, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun, Satirigo tiyatrosuyla tanışması 1987 Mayısı'ndadır. O yıl, Aristofanes'in 'Barış' oyunuyla Güney'e geçip orada bir büyüyü, büyük bir ayini hep beraber yaşamıştık. Bu ilişkilerin temelinde bu yurdu sevmenin ortak sorumluluğu yatmaktadır. Bu ülkeyi, biri enine, biri boyuna çekmemektedir. Hepimiz ortak bir uğraş için, barış için çabalıyoruz. Öylesi bir zamanda, Ege'nin sularının kaynadığı bir zamanda böylesi bir kutsal amaç için burada toplanmamız bu küçücük ada'dan tüm dünyaya verilecek en büyük mesajdır. Bu mesaj, dostluktur, barıştır, kardeşliktir. Sanatın yapamayacağı şey yoktur. Sanat tek bir şey yapamaz; savaş. İşte buluştuk, hepimize kutlu olsun."

Alkışlar... Alkışlar... Alkışlar...

Birbirine çarpan her elden kuşlar uçmaya başlıyor. Çiçekler arasında sahneden inerlerken Gülcemal vapurundan bir görevli arkalarından bir kova Akdeniz döküyor...

Alkışlar Barışa...

Daha sonra oyun başlıyor. Güzel bir oyun, ama aslında oyunu değil barışı izliyor insanlar. Her sahnede, her diyalogda sahnedekiler izleyicilere, izleyiciler sahnedekilere barış repliği veriyor. Ve oyun bitiyor. Ve şenlik başlıyor. Dakikalarca ayakta alkışlanan, çiçek yağmuruna tutulan oyuncular, yani barış. Ve sahnenin ortasında ağlayan, sevinçten ağlayan sanatçı bir kadın... Ve salonda açık ya da gizli ağlayan yüzlerce insan...

Akdeniz Rumca ve Türkçe barış için gözyaşları döküyor...

Bir yerlerdeyse otorite, bu etkinliklerin "ajanların" oyunu olduğunu söylüyor ve önümüzdeki günlerde "kahraman" ve "hain" sözcüklerinden oluşan bir kampanyanın başlatılması için, taaa Ankara'lardan siyaset düğmesine basıyorlardı...

Ama her şeye karşın Akdeniz deniz olduğunu ve barış için çırpındığını unutmamaya kararlıydı...

Gülcemal sakinleri bir Lefkoşa gecesinde, oyundan sonra eğlenen gruba rastladığında kadehler "Eyva Bradi" diye kalkıyordu. Yani, her sefer birinci kadehe içelim anlamına gelen bir güzel, muhabbetli tümce...

Eyva Bradi.. birinci kadehe alkışlar.

Gri bulutlara binip de geldi...

2 Şubat 1995, Nashville

Sevgili Sezai Abi,

Yok, hayır ile değil, gri bulutlara binip de geldim Gülcemal'in üzerine. Aldığım tatsız mı tatsız bir haberi paylaşmak istedim.

Bir dostum aracılığıyla elime geçen ve insan haklarına ilişkin ihlalleri içeren bir yayın, basım tarihinden hayli sonra elime geçti.

Subcomandante Marcos'un ülkesinden kötü bir haber getirdi. Marcos'un yazı ve mesajlarını İlgilizce'ye parıltısını koruyarak çeviren Meksika asıllı Amerikalı Cecilia Rodriguez, ayaklanma bölgesi San Cristobal'de Chiapas şehrinde yapılan bir foruma katılmak için gittiği bölgede tecavüze uğramış. Günışığında üç asker tarafından kaçırılan Rodriguez, dövülmüş, aşağılanmış ve "devrimci pisliklerin" yayınlanmasına katkıda bulunmaması için tehdit edilmiş.

Sonrası mı? Sonrası ak: Rodriguez, anavatanında uğradığı saldırının hesabını Meksika Hükümeti'ne sormakla kalmayıp, pasaportunu taşıdığı ABD yönetimine de soruyor: "Meksika hükümetine 20 milyar dolar krediyi bu zulüm sürsün diye mi verdiniz?" Ekliyor; "Meksika'da özgürlük isteyen binlerle birlikte ben de devam edeceğim!"

Gülcemal'de, Tortullasına dürdüğü fajitayı yerken bir tavşan kanı çay ısmarlarsın ona değil mi? Biliyorsun, kart hamili bi–cümle insanlığın yakınıdır.

Sana ve SÖZ'e tüm emek verenleri kutlarım.

Yücel DEMİRER

Sevgili Yücel,

Bir şiirin içinden çıkıp söyle bana aşklar, aslı astarı olan arkadaşlıklar nerelidir
gitmeler ve uzaklar nerelidir?

Fark siyasetinin gerçeği: Pozitif ayrımcılık

Özlem ŞAHİN

Sosyalist Feminist

Kendimize sosyalist diyerek, her şeyden önce eşitliğin ve özgürlüğün politikasını yaptığımızı söylüyor ve bunun kanallarını yaratmaya çalışıyoruz. Önümüze gelene, yaşamın her alanında eşitliğin kavramını başat kılacağımızı anlatıyoruz. Oysa iddialı bir şekilde yaşamı bir "eşitlik" söylemiyle sürdürmenin, onu yaşama geçirmek için mücadele etmekten çok daha kolay olduğunu hepimiz çok iyi biliyoruz. O kadar ki, sözümüzle bu kavramın arkasında dururken, birdenbire yaşamak ve uygulamak durumunda kaldığımız bir gerçeklik olarak karşımıza çıktığında yine eşitlik adına, eşitliğin karşısında olabiliyoruz. Böyle bir durumda sol vicdanlardaki adalet duygusu, eşitliği rahatlıkla yargılayıp mahkum edebiliyor. Eşitlik adına, kendince daha "bilgisiz", daha "deneyimsiz" hatta daha "yeteneksiz" birine yerini devretmek zorunda kalmak, haksız, adaletsiz ve hatta eşitliğe aykırı gelebilir. Ne ki, kendinize bahşettiğiniz "bilgi", "deneyim" ve "yeteneği" hangi toplumsal ve tarihsel haksızlık, adaletsizlik ve eşitsizliklere borçlu olduğunuzun bilincinde değilsiniz. Hele ki, politikanın bir "bilgi", "deneyim" ve "yetenekler" toplamı olduğu tartışılırken...

Kadın olarak, kurallarını kendinin koymadığı bir dünyada varolma çabasının zorluklarından söz etmeye çalışıyorum. Bu türden bir varolma çabası, fiziksel bir varoluşun ötesinde, üzerinizde taşıdığınız farklılığın, aleyhinize işleyen eşitsizlik ilişkileri sürdürmesini engellemeyi gerektirir. Ancak fiziksel olarak varolmadığınız bir yerde bu türden bir mücadeleyi sürdürmenin zorlukları da herkesçe bilinir. Yaşamın her alanını kadınların varolabilecekleri niteliğe büründürmek, yaşamın her alanında kadınların varolmasını sağlamakla birlikte yürüyecektir.

Pozitif ayrımcılık dediğimiz uygulama, erkek egemen toplumsal ilişkiler bütününün kadını dışladığı her alandaki yapıyı kırmanın ve kadınlardan yana dönüştürmenin yolunu açabilecek özendirici yöntemlerden oluşan bir araçtır. Pozitif ayrımcılık dendiğinde herkesin aklına öncelikle kota gelmektedir. Oysa pozitif ayrımcılık eğitimde ve çeşitli alanlarda kadınlara tanınan önceliklerden tutun da kota uygulamasına varana kadar bir çok yöntemi içinde barındırır. Mülkiyetten hiç nasibini alamamış bir kesim olan kadınların bankacılık hizmetlerinden yararlanırken, olumlu uygulamalara tabi tutulmaları pozitif ayrımcılık yöntemlerinden biridir. Yine eğitim alanında kadınlara özel bir takım ayrıcalıkların uygulanması da tarihsel ve toplumsal açıkların kadınlar açısından kapatılmaya çalışılmasının örneklerindendir. Kısacası pozitif ayrımcılık, kadını, bugüne kadar varolmasının çok çeşitli nedenlerle engellendiği her alanda etkin bir şekilde varetmeye yönelik genel bir anlayıştır.

Ancak, pozitif ayrımcılık dediğimiz uygulamalar bütününün, birbirini doğuran ve besleyen uygulamalar olduğunu da gözardı etmemek gerekir. Bu noktada, politik alanda uygulanan pozitif ayrımcılık ilkelerinin ne kadar önemli olduğu kendiliğinden ortaya çıkmakta.

Bugüne kadar kadınların boş bırakmak zorunda kaldıkları alanların en başında politika geldi. Kadınlar bu alanda hep

Bilindiği gibi, ÖDP, oldukça kapsayıcı bir şekilde ülkemizdeki toplumsal muhalefeti içinde barındırma iddiasını taşıyan bir parti. Bu partide politika yapmak için gelen kadınların hepisinin aynı sözü söylemek üzere burada toplanmadıkları da açık. Herbirimiz farklı siyasi geçmişlerimizi arkamıza alarak kendimizi bu alana taşıdık. ÖDP içindeki birlikteliğimizi zedelemediği ölçüde de farklılığımızı vurgulayan politikalar üretmekte serbestiz.

ilgisizlikle, ya da yetersizlikle suçlandılar. Yalnızca oy vermekle yetinmeleri beklendi. Oysa bu ilgisizlik ve yetersizliğin nelerden kaynaklandığı sorusu daha büyük bir ilgisizlik ve yetersizlikle muhatap olmak zorunda kaldı. Hepimiz biliyoruz ki, toplumu kadınlardan yana dönüştürebilmenin en önemli araçlarından biri de karar mekanizmalarında kadınların etkin bir şekilde yer almasını sağlamaktır. Bunun da kendi başına gerçekleşmeyecek ölçüde ciddi ve karmaşık engellerle karşı karşıya olduğu son derece açık. Kadınların karar mekanizmalarında yer almalarını kolaylaştıracak ve özendirecek çeşitli yöntemlerin benimsenmesi, bu engelleri ortadan kaldırabilmek için atılacak en önemli adımlardan biri olarak görmeli ve sonuçta eşitlik isteniyorsa, farklılıkları yüzünden ezilenlere farklı davranmanın eşitliğe aykırı olmadığı gibi, gerekli olduğu da kabul edilmeli. Sonuçta, sözü edilen "ilgisizlik", "bilgisizlik" ve "yeteneksizlik" ancak deneyimle ve çalışmayla aşılabilecek sorunlar.

Son olarak, kotanın sınırlayıcı bir nitelik taşıdığı ve söz konusu edilen oranların ne anlama geldiğinin anlaşılmadığı tartışmasına değinmek istiyorum. Bir kere söz konusu oranın önüne "en az" sözcüğünün eklenmesi, birinci sorunu çok basit bir şekilde ortadan kaldırabilir. İkinci olarak da, aklı selim olan her insan bilir ki, ancak yüzde 50'nin altındaki bir sayı kota ifade edebilir. Genellikle yüzde 20 ile 30 arasında olan kadın kotaları da, politika yapılan alana göre, karar mekanizmasını etkileyebilecek olan anlamlı sayılar olarak görülmekte ve daha çok toplantı yeter sayısı ve oylama yöntemine göre belirlenmekte. Ayrıca, karar mekanizmalarında, belirli bir oranın altına düşmemek kaydıyla kadınların bulunması, pozitif ayrımcılık olarak uygulanacak diğer yöntemlerin de asgari güvencesini oluşturur.

Bilindiği gibi, ÖDP, oldukça kapsayıcı bir şekilde ülkemizdeki toplumsal muhalefeti içinde barındırma iddiasını taşıyan bir parti. Bu partide politika yapmak için gelen kadınların hepisinin aynı sözü söylemek üzere burada toplanmadıkları da açık. Herbirimiz farklı siyasi geçmişlerimizi arkamıza alarak kendimizi bu alana taşıdık. ÖDP içindeki birlikteliğimizi zedelemediği ölçüde de farklılığımızı vurgulayan politikalar üretmekte serbestiz. Bütün bu farklılıklarla birlikte kota uygulamasını savunmak gerçekten bizlr için de sancılı ve kendi içinde handikaplı bir süreç. Ancak bu süreci sağlıklı bir şekilde aşabilecek yolları birlikte iş yaparak ve birbirimizin önünü açmaya çalışarak keşfedebiliriz. Bu partinin kadın politikasını oluşturmak öncelikle bizim sorumluluğumuzda olan bir görev. Bu sorumluluk bilincini yönetim organlarına taşımak, parti politikasını bu yönde dönüştürmek, politikanın kendisini "erkek" olmaktan çıkarmak da.

"Kadın Komisyonları" içinde yalnızca "kadın" politikası ile sınırlı bir alanın ötesine geçmek istiyorsak, partide politika üreten her birim içinde varolmak zorundayız. Bu birimler bize çok uzak, yaşam alanımızın çok dışında gelebilir. Ancak bunları yalnızca içinde bulunarak değiştirebiliriz. Bugüne kadar çok sıkça verilmiş bir örneği tekrarlayacağım; akşam saatlerinde kahve toplantılarında politika yapmak sadece erkeklere ulaşan bir tarzdır. Bu tarzı dönüştürmek, toplantının yerini ve saatini kadınları da gözönüne alarak belirlemek hiç bir erkeğin aklına kolay kolay gelmez. Tabii bugüne kadar politikanın "erkek" alanında varolmuş her kadının da bunu akıl edeceği ileri sürülemez. Zaten kotanın ve pozitif ayrımcılığın aynı zamanda bu kadar handikaplı olmasının bir nedeni de bu. Ancak bütün bunlar bu mekanizmalara olan gereksinimi gözardı etmemiz anlamına gelmez.

Özellikle sol gelenekten gelen kadınlar için böylesi bir özendirici yöntemle toplumsal alanda varolmak, hele politika yapmak, kaldırılması güç bir süreç olarak algılanabilir. Ancak sözkonusu olan eşitlerarası değil, eşit olmayanlar arası bir mücadelede özendirici ve eşitliği sağlamaya yardımcı olacak kanallar açmaktır. Kaldı ki, pozitif ayrımcılığı reddeden bir eşitlik algılamasının da toplumun her alanı düşünüldüğünde, gerçekliğe ne kadar denk düştüğü de tartışılır. Herkesçe bilinmektedir ki, "eşitlik" toplumun doğasında varolan bir gerçeklikten çok, insanlara onurlu bir yan yükleyen insanların, kafalarında yarattıkları bir ülkü. Eşitsizlikleri giderme yolunda atılacak adımlara, varolduğu savunulan bir eşitlik adına karşı koymak da ancak doğuştan herkesin eşit ve özgür olduğunu savunan kapitalist düşüncenin "fırsat eşitliği" anlayışının bir uzantısı olarak algılanabilir.

Özeleştiri ve özgürlüğe, dayanışmaya davet

Erdenur ULUÇAY (*)

12 Eylül'ün insanlarımızın üzerindeki olumsuz etkileri, cuntacıların, halkımız ve devrimcileri politik faaliyetten uzaklaştırma çabalarının sonuç vermesi, depolitizasyon politikaları, sosyalistleri çok kötü bir şekilde etkilemişti. İnsanlarımız bu çerçeve içerisinde kimliklerini, inançlarını, örgütlü yaşam tarzlarını kaybettiler. 12 Eylül'de işkence tezgahlarıyla ve cezaevleriyle tanışan devrimciler, dışarı çıktıklarında kendilerini boşta kalmış durumda buldular. Selam verecek kişi bulmakta güçlük çeken insanlarımız, kendilerini ifade etmek, politik arenada yeniden var olmak için değişik arayışlar içine girdiler. Bu kadroların büyük bölümü sosyal demokrat partilerde faaliyet yürütmeye başladılar. Sosyal demokrasinin yaşam tarzı, siyasi faaliyet tarzı, rant peşinde koşma, kişisel çıkar ilişkileri, devrimci kadrolara zaman içerisinde cazip geldi. Bulundukları konumdan, niyetleri ne olursa olsun sağa savrulup, yeni yaşam tarzı oluşturdular. Bu insanlardan biri olarak ben, yaşam tarzım, politika yapma arzum gereği 1991 yılında SHP'ye girdim. SHP'de rant peşinde koşmayan, dürüst, kimliğini yitirmemiş insanlarla siyasi faaliyet yürütmeye başladım. Sosyalist sistemin uygulamalarının yenilgiye uğramış olmasının da önemli etkisiyle bu yıllarda yeniden yapılanma uğraşı içersindeki sosyalistlerden uzak durdum. Süreç içerisinde Mersin Büyükşehir sınırları içindeki Yenişehir ilçesi Belediye Meclis üyesi seçildim. 1995 yılında yapılan kongrede CHP Mersin Merkez İlçe Yönetim Kurulu üyesi seçildim. Özellikle BSA ve BSP oluşumlarında, devrimci hareketin barışık yaşayamayacağı varsayımından yola çıkarak, çok arzulamama rağmen yer almadım. Süreç içersinde sosyalistlerin birlik arzularının göstermelik değil, sahici olduğunu kavradım. Sosyalist demokrasiyi insanlarımızın içselleştirdiğini gözlerken, yaşadığım sevinci dışa vuramamanın acısını çektim. 1995 yılında seçim atmosferi ve Emek, Barış, Özgürlük Bloku ile blokun faaliyetleri, önermeleri barışa ve Kürt sorununa yaklaşımları ile partimin, SHP'nin dört buçuk yıllık iktidardaki icraatlarını, seçim bildirgesini karşılaştırınca kendimi yeniden sorgulamam gerektiği kanısına vardım. Sanıyor ve umuyorum ki, binlerce insan benim gibi gövdesi başka yerde, beyni başka yerde yaşama gibi ucube bir durumu sorguluyorlardır. BSP'nin içe kapanık yaşaması, kitleselleşememesi istifa isteğimi olumsuz etkilemeye devam ediyordu. Market olma isteği ile yola çıkılmış, bu noktada bir yığın olumlu adım atılmış olmasına rağmen, siyasi kampanyalar düzenleyememe, sokağa çıkma konusundaki atalet beni fazlası ile düşündürüyordu. BSP ile GBK'nın birlik çalışmaları beni ve benim gibi düşünenleri fazlası ile heyecanlandırdı.

ÖDP'nin kuruluşu ve yaptığı şenlik ile şenlik sonrası gelişmeler, sosyalistlerin yüzünü halka döneceğini, kitleselleşme ile birlikte toplumun tüm muhalif dinamiklerini harekete geçirebileceğini tartışılmaz bir şekilde orta yere koymuştur. Artık hiç kimsenin itiraz edebileceği bir şey kalmadı. Bu arada düzenli takip ettiğim SÖZ dergisinin bu noktaya ulaşmamdaki olumlu katkısından bahsetmeden geçemeyeceğim. Bu gelişmeler çerçevesinde Yenişehir Belediye Meclisi Toplantısı'nda CHP'deki yöneticilik ve üyelik görevlerimden istifa ederek, ÖDP'ye katıldığımı ilan ettim. Belki duygusal bulacaksınız ama sırtımdan tonlarca yükün o an kalktığını rahatlıkla ifade edebilirim. Şimdi CHP içindeki demokrat, sol söylemli sosyalizan arkadaşlara seslenmek istiyorum. ÖDP gerçekten solun ve sosyalistlerin, sistemden canı yananların tek partisidir. Bizim geldiğimiz yerle sistem içersindeki demokrasi mücadelesinin açı farkı vardır. Müteahhit partisine dönüşen CHP'de yer almanın artık haklı bir gerekçesi yoktur. Tüm insanlarımızda var olan, CHP'ye kaptırılan kadroların yüzde 95'i geri gelmez, onlar düzene entegre oldular tespitini yıkalım. ÖDP güzel günlerin müjdesini bugünden vermektedir. Öyleyse hiçbir gerekçenin ardına sığınmadan kendimizi rahatlıkla ifade edebileceğimiz bir partiye, ÖDP'ye katılmak insani bir görevdir. Ben kendi adıma, ÖDP'nin Türkiye'deki ilk belediye meclis üyesi olma onurunu, çocuğuma miras olarak bırakıyor, yönetici kademeden sevgili Fehmi Bayraktaroğlu'nun tariflediği parti işçiliğine aday oluyorum. Sizlerin beni ve ÖDP'yi bu noktada yalnız bırakmayacağınıza inancım tamdır.

(*) ÖDP Mersin-Yenişehir Belediye Meclis üyesi.

Sorun programın ötesinde...

Ergun ADAKLI



"Aşkın ve Devrimin Partisi..." Çok yerinde bir tanım. Ama o kadar köylüleşmişiz, öyle vulgarize olmuşuz ki, "aşk" denince devrimcilerin büyük bir bölümünün aklına, kadın-erkek ilişkisinden başka ve önce bir şey gelmiyor. Evrenin uyumuna, mavi gezegene, doğasına, insanına, çocuklarına, Afrikalısına, Okyanusyalısına, ülkesine, ezilenlere, kavgasına derin bir aşkla bağlanmak; hayatı her alanda doya doya yaşamak hatırlanamıyor. Devrimci romantizm Che'li günlerde kalmış. Kapitalizmin tüketici ve çıkarcı kültürüyle malul insanımıza, yeniden ve Nazım gibi, hiçbir karşılık beklemeden, ülküsü ve inançları aşkına, bir ömür boyu sadık kalmayı anımsatmak kolay olmayacak.

Dahası, aşk bir parıltıdır, tutkudur; geleceğinde yol ayrımı vardır. Ya tatlı bir anı olur, geçer; ya acı bir umutsuzluğa saplanır ya da emekle ve bilgiyle sevgiye; kalıcı bir ilişkiye, tüm hayatı paylaşmaya dönüşür.

"Aşkın ve devrimin partisi"nin bugün yarattığı coşkular, heyecanlar yarın durulur. O zamana kadar bilgiyle, bilimle, emekle, eylemle bu heyecanları kalıcı ve bilinçli bir sevgiye dönüştürebilecek miyiz? Sorunumuz budur.

Düzen karşıtlarının, kapitalist sistemi aşanların partisi olmak, büyük sorumluluk getiriyor. Yeni ve çağdaş bilimle donanmış marksist bakış açısıyla, yaşadığımız dünyadan, A'dan Z'ye tümden farklı, yeni bir dünya hedefini netleştirmek gerekiyor. Bu hedefler uğruna kavgada işçi sınıfının ve tüm ezilenlerin yeni tarzda örgüt ve eylem biçimlerine giderek açıklık kazandırmak gerekiyor.

Aşkla ve büyük bir saflıkla

Bu arada, bir de "68'liler"in coşkusu öne çıkıyor, hatta sonraki kuşaklar üzerinde bir eziklik yaratıyor. Doğrudur... Aşkla ve büyük bir saflıkla öyle sağlam bir değerler bütünü ve gelenek yarattık ki, bu zamana kadar aşılamadı; dostu ve düşmanı saygı duydu. Ama unutmayalım ki, o günden bu yana "68'liliğin" önemli bir bölümü, vakıflar aracılığıyla, SHP'li belediyelerle el ele, sermayeye tahvil edildi! Ben böylelerine "devrim tüccarı" diyorum. Artık bunlardan ayrışmanın, kopuşun tam zamanı. Çünkü sosyalizm davasına hiçbir darbe, bunlar kadar zarar vermedi.

Şimdi artık, "68'li" değil, "98"li ve hatta "2008'li" olabilmek bir anlam taşıyor.

Program ve örgütlenme sorununa da, geriye değil, geleceğe dönük bir perspektifle yaklaşmak doğru olur.

Kuşkusuz, ÖDP, devrim sürecinde son sözü söyleyecek nitelikle bir parti değildir. Bu nedenle, programında ve örgütlenmesinde iktidar sorununun kalıcı çözümlerini beklemek ve tartışmak öncelik taşımaz. Ama ÖDP, sadeçe Türkiye'nin emekçi halklarına değil, bölge halklarına ve tüm insanlığa iletebileceği, duyurabileceği, yeni bir dünya açılımını; "yeni dünya düzeni"nden köklü bir kopuş perspektifini üretmeye koyulabilir.

Harmanlayıcı işlev

ÖDP Programı, şimdilik, yeni açılımlardan yoksundur. Bileşenlerin politik görüşlerinin ağırlıklı ortalamasını temsil etmektedir. Verili, nesnel pozisyonların "gerçekçi" bir yaklaşımla "optimalizasyon"u sözkonusudur. Bu yaklaşımla birleştirici, harmanlayıcı işlev yerine getirilebilir. Ama geliştirici, dönüştürücü ve nitel sıçramaya yöneltici olunamaz.

Yığınların eylemiyle bütünleşme sürecinde, aşağıdan gelişen hareketle birlikte, düşünsel ve programatik üretimin de gelişeceği, netleşebileceği düşünülebilir. Ama bu yolda büyük bir tehlike beklemektedir. Net ve üretken bir çizgiye sahip olunmadan gelişen kitlesellleşme, popülizmi, işçi kuyrukçuluğunu, reel politikerliği besler. Gelişim bir yana, programatik ve politik muğlaklaşma, toplumsal kavganın sert atmosferinde erozyona ve çözülüşe yol açar. O zaman da yine ve yeniden bir kopuş ve atılım zorunluluğu doğar. TİP'in çözülüşü bu nedendendir. THKO, THKP-C atılımlarının yarattığı onca değerin, '74 sonrası hızla kitleselleşme sürecinde harekete dolan kısa vadeli, çıkarcı köylü zihniyetiyle erozyona uğraması bir başka örnektir.

Kapitalizmi ortadan kaldırıp, toplumsal düzeni dönüştürmeden önce, işçinin, köylünün, tüm çalışan insanların içine işleyen tüketim kültürünü, piyasa zihniyetini, kısa vade çıkar alışkanlıklarını dönüştürme görevi önümüzde duruyor. "Celladına aşık yığınlar" anlamlı bir söz. Dahası o celladı yığınlar her gün kendi bağırlarından üretiyorlar.

Öyle bir tarih diliminde yaşıyoruz ki, popülizme yer yok. Üstelik erken ve acele bir kitleselleşme bile tehlikeli.

2000'li yıllarda sorunumuz, kapitalist düzeni, emperyalist sistemi ortadan kaldırmakla, çözülmüyor. Bu mülkiyet ve üretim ilişkilerine yataklık yapan sanayi uygarlığını aşmak, komünist uygarlığa, büyük uyum düzenine sıçrama yapmak gerekiyor. Bir kere daha Büyük Fransız İhtilali'nin arefesindeyiz: İmparatorluk ve krallıkları yıkmak yetmiyor; tarım uygarlığından sanayi uygarlığına devrimci sıçrama zorunlu oluyor. Bugün de sanayi uygarlığının mükemmelleşip, tıkanma dönemini yaşıyoruz. Tüm dünya emekçilerini sanayi kültürünün, çalışma, tüketim ve ilişki alışkanlıklarından, komünal bir yaşam ve üretim anlayışına, yeniden paylaşmacı kültüre kazanmak görevi dikiliyor.

Kendiliğindenciliğe yer yok

Burada, yığınların kendiliğinden bilincinin çok ötesinde, bilimsel bilgiye, niteliksel dönüşüm hedeflerine, sağlam bir diyalektik materyalist yaklaşıma ihtiyaç var.

Dahası, 20. yy. insanoğlunun gelişmiş sürecine damgasını vuran tüm kendiliğindenci öğelerin son bulduğu bir çağ olarak tarihe geçiyor. Yeni yüzyılda hiçbir alanda kendiliğindenciliğe yer kalmıyor. Yalnızca toplumsal yaşamdan söz etmiyorum. Doğanın evrimindeki kendiliğinden gelişim süreci de tarihe karışıyor.

İnsan aklı ve iradesi, güneş sistemimizde, en azından yakın gezegenler bölgesinde, inorganikler dünyasının kendiliğinden gelişimini belirleyen fizik ve kimya yasalarını da; canlılar doğasının kendiliğindenciliğini belirleyen genetik bilgi depolama sürecinin de, üzerinde tam bir denetim ve yönlendirme gücüne sahip oluyor. İnsan aklı Mars gezegeninin kutuplarındaki karbondioksit buzlarından insan için yaşanabilir düzeyde oksijenli bir atmosfer üretmeyi; Venüs atmosferindeki karbondioksit, metan gazı ve sülfirik asit yoğunluğunu gidermek; dolayısıyla sera etkisini ortadan kaldırıp yüzeyine prokaryot organizmalar ekmeyi planlıyor. Sırası gelince de yapacak.

Böylesi bir çağda, liberalinden milliyetçisine, dincisinden laikine, bütün politik akımlar göğsünü gere gere kimliklerini ve söylemlerini ortaya koyarken, nasıl oluyor da sosyalistler on yılların kavgasıyla besledikleri kavramlarını, marksist kimliklerini, komünist uygarlık hedeflerini dobra dobra ortaya koyamıyorlar?

Doğanın genetik evriminin bir milyon yılda becerebildiği değişimi, insanoğlu on yılda beceriyor. Ama şimdilik berbat ederek.

Akıl ve irade belirleyici

Ya doğayla çatışan sanayinin ve kapitalist özel mülkiyetin kısa vadeli çıkara çalışan aklı ve iradesi; ya da evrenle ve doğayla uyumu esas alan komünal toplumun bilinci ve planlaması. Her ikisinde de akıl ve irade belirleyici oluyor. İnsanoğlu, önce yaşayıp sonra tarihine bakıp, "yahu biz neler yapmışız" deme şansını kaybediyor.

150 yıldır gelişen bilimsel bilginin, kıtalararası iletişimin yoğunlaşmasıyla açığa çıkan kültürel zenginliğin ve sınıfsal mücadeleler tarihinin temelinde, programın ötesinde, Komünist Manifesto'yu yeniden üretmek gerekiyor. Sanayi devriminin öncüllüğüne haklı olarak soyunan Yunan 19. yy. marksizmini, sanayi toplumu sınırlarıyla yetinen 20 yy. reel sosyalizmini ileriye doğru aşan ve kapitalizmi, üretim ve tüketim modelleriyle tümden aşmayı hedefleyen marksist-leninist bir perspektifi netleştirmek, görevimiz oluyor.

Özgür insanı eksen alarak, toplumla ve doğayla ilişkilerini yeniden düzenlemek ve her iki yabancılaşmayı yok etmek için kilit adım; kapitalist özel mülkiyeti ortadan kaldırmak; paylaşım ilişkilerini gerçek anlamda esas almaktır.

Yeşiller'le markistler arasındaki temel fark burada yatıyor. Toplumla doğa ilişkisini yeniden düzenleyip yabancılaşmayı gidermek için, önce toplumun kendi içindeki sınıflar çatışmasının ve yabancılaşmasının kilidi olan kapitalist özel mülkiyeti kırmak gerekiyor. Sistemden kopuşu hedeflemeyen eleştirel Yeşil hareketi, Avrupa'da olduğu gibi, burjuva partileri ve toplumu uyarıcı ve reforme edici işlevden öteye geçemiyor. Sistemden kopuş ise marksizmin alanına giriyor. Böylesi bir çağda, liberalinden milliyetçisine, dincisinden laikine, bütün politik akımlar göğsünü gere gere kimliklerini ve söylemlerini ortaya koyarken, nasıl oluyor da sosyalistler on yılların kavgasıyla besledikleri kavramlarını, marksist kimliklerini, komünist uygarlık hedeflerini dobra dobra ortaya koyamıyorlar?

Vahşi kapitalizm ortamında

Reel sosyalizmin çöküşü neden gösterilecekse, tam tersi; çöküş, komünist hedeflerin, paylaşımcı değerlerin, vahşi kapitalizm ortamında daha bir meşrulaşmasına yol açıyor. Temel neden, nesnel zeminler bu kadar güçlenmişken, sosyalistlerin, günlük toplumsal yaşamın tüm ilişki ve kurumlarına nüfuz edebilen köklü bir yeni dünya projesi geliştirmekte yetersiz kalmasında aranmalı. Daha doğrusu yeni bir geleceği akıl ve bilimle planlamak için gerekli olan bakış açısına sahip değiller.

20. yy. sonunda, gelişen bilim diyalektik ve materyalist bakışın temellerini de yeni yerli yerine oturtuyor. Newton'un mekanik, Einstein'in eklektik barış ve algılama yöntemleri tarihe karışıyor. Kuantum fiziğinin ve mezoskopiğin öncülüğünde tüm bilimler, maddenin oluşum, gelişim ve iç ilişkiler sürecinde hergün yeni yasalar üretiyorlar. Yeni yasalar insanoğlunun eski bakış, algılama ve muhakeme yöntemlerini dönüştürüyor. Algılama ve sorunlamaya temel olan tüm eski parametreler aşılıyor.

Doğrusal bakış

Doğrusal bakış, süredurumlu algılama, yukarı-aşağı kavramları; nedensellik, determinizm kavrayışları, kökten sarsılıyor. Sürekli değişen, niteliksel sıçramalarla hareket eden, olasılıklı bir maddeler

evreni, bütün eski statik ve doğrusal bakışları diyalektik yönünde değiştiriyor. Bilimsel bilgiden uzaklaşıp politik bilgi sınırlarına kendini kapseden sosyalistler, çağın düşünsel dinamiklerinin gerisinde kalıyorlar.

O zaman politik söylemleri de sığlaşıyor, inandırıcılığını yitiriyor. Bir örnek: Zonguldak kömür madenlerinin özelleştirilmesine karşıyız.

Tamam da, neden yanayız? Hemen mülkiyet biçimleri tartışması başlıyor. Halbuki bu çağda, marksistler programlarında, kömür ve petrol başta, tüm karbonhidrat yakıtların üretimine son verme hedefine yer vermelidir. Aynı şekilde, marksistler, nükleer enerji üretimine tümüyle son verilmesini öne çıkarmalılar. Yalnızca uzak gezegenlere yolculukta nükleer roket motoru gerekebilir.

Peki, insanoğlunun yıllık 20 milyon ton petrol eşdeğeri olan toplam enerji ihtiyacını nereden karşılayacağız? Halbuki bunu sağlayacak teknoloji insanoğlunun elinde hazır. Ama önünde, kapitalist özel mülkiyetin kısa vadeli çıkar engeli ve sanayi üretiminin yapısal statükosu var. Ve bu hedeflere emperyalist dünyada hiçbir zaman ulaşılamayacaktır. Aynı şekilde marksistler, tüm içten patlamalı motorları sanayi tarihi müzelerine kaldırma hedefini şimdiden ileri sürebilirler. Bilgi birikimi ve teknolojik gelişim şimdiden bunları aşmıştır. Ama hala dört tekerlerin, petrol istasyonlarının ve otoyolların saltanat sürmesi, tarihsel zorunluktan değil petrol, otomotiv ve çelik tekellerinin iradi seçimlerindendir.

Belirttiğimiz gibi toplumsal hayatın hiçbir alanında kendiliğindenci süreç işlememektedir. Halkların milliyetçi tepişmelerinden islamcı uyanışlara; enerji üretiminden elektronik sanayiine kadar, tüm gelişmeler emperyalizmin iradesine bağımlıdır. O iradeyi kırıp, çalışan halkların planlamasını esas kılmak cüretini kuşanmalıyız.

Program sorunu üzerine tartışmalar, yeni sınıfsız geleceğin ekonomik, toplumsal, kültürel örgütlenmesinin somut sorunlarında yoğunlaştığında, coşkuyu bilince dönüştürebiliriz.

Aynı şekilde, örgütlenme sorunlarının tartışmasında bir belirsizlik hüküm sürmekte. Hiyerarşiye karşıyız, o zaman nasıl örgütleneceğiz? Aşağıdan yukarı mı, yukarıdan aşağı mı? Şefsiz, lidersiz, hiyerarşisiz yönetim olur mu? Merkez olacak mı? Çağdaş bilimle donanmış diyalektik bakış, bu soruları rahatlıkla çözmekte. Bir başka yazıda tartışmak üzere.

Son olarak, yüzyüze görüşme imkanım olmadığı için, Bülent Uluer arkadaşa, buradan sormak istiyorum: "Bundan böyle hiçbir güç beni illegaliteye sokamaz", sözüyle ne demek istiyor? "Nesnellik", "somut şartların somut tahlili"ne ne oldu? Toplumsal mücadelenin gelişim yönünü şimdiden kestirebiliyor mu? Yoksa "hayır, bu sadece kendi öznel seçimim" mi diyor? Böyleyse, anlaştık.

Ve kitleler faşizmi seçmişlerdi...

Ya da ÖDP ve kitle psikolojisi

Sedat KALIPÇI



ÖDP kurulduğu günden beri oldukça ilgi topladı. İçeriden ve dışarıdan insanlar görüşlerini ve beklentilerini belirttiler, belirtmeye devam edecekler. ÖDP'nin bu görüş ve beklentilere alacağı tavır zaman içinde şekilleniyor, şekillenecek. Bizim merak ettiğimiz şeylerden biri ise, özgürlükçü bir kitle partisi olduğunu/olacağını iddia eden ÖDP'nin kitlelere karşı nasıl tavır alacağıdır. Kitlenin önünde, içinde, sağında, solunda olmak, onu dönüştürmek ya da onunla birlikte dönüşmek vs. değil merak ettiğimiz, bunları çok tartıştık. Bizim merak ettiğimiz ÖDP'nin kitleyi nasıl bir özne olarak değerlendireceğidir. Nedir kitle? Nasıl bir varlıktır? Nelerden, kimlerden oluşur? İhtiyaçları nelerdir? Nasıl davranır? Hareket ettiricileri nedir bu kitle denilen şeyin? Kitleselleşmek ile kitleleşmek arasındaki ayırım nerededir? Ne türden bir kitleselleşme hedeflenecek? Bu soruları daha uzatmak mümkün.

Tek soruyla, ÖDP'nin Kitle Ruhu Anlayışı nedir?

'Bunca iş güç arasında şimdi bir de ruhlarla mı uğraşacağız? Politikayla psikolojinin ne alakası var' diyenlerimiz inşallah olmaz. Kitleselleşmek isteyen bir parti kitlenin ruhsal yapısından anlamak zorundadır. Onlara "en doğru" ve onların çıkarlarına "en uygun" da olsa yalnızca ekonomik, politik, sosyal vs. sloganlarla ulaşmak olanaksızdır. Tarih bunu çokça göstermiştir. Ve tarih yine çok acı bir şekilde göstermiştir ki, onlar genellikle ruhsal/manevi doyumun kırıntıları uğruna kör kör parmağım gözüne kadar açık olan ekonomik, sosyal vs. çıkarlarını şiddetle tepmiş faşizmi ya da baskıcı yönetimleri seçip iş başına getirmiş, en azından kerhen desteklemişlerdir. Hitler Almanyası, Büyük Ekim Devrimi'nin başına gelenler, 12 Eylül Türkiyesi bunun uzak, yakın örnekleridirler. Kimse bunları kitlelerin kandırılması, korkması vs. türünden beylik laflarla açıklayamaz. Bu insanlar faşizmi, baskıcı yönetimi seçtiler, seçiyorlar. Niye? Bu nasıl bir ruh durumudur ki, insanları kendi en doğal çıkarlarına aykırı davranmaya itebiliyor. Bu nasıl bir ruh durumu ki, bugün kızıl muhafız olan binlerce işçi yarın SS taburlarına dönüşebiliyorlar? İlginç olduğu kadar da korkunç.

ÖDP, çarpık kapitalist ilişkiler üzerinde yükselen, 500 yıllık Osmanlı geleneğiyle yüklü, ümmetçilikten sıyrılamamış, hemen hemen hiçbir ayaklanma geleneği olmayan ataerkil bir Türkiye toplumuyla karşı karşıyadır. Böyle bir toplumda kitleselleşmeye çalışmakta, onunla birlikte özgürlüğe doğru evrilmeyi amaçlamaktadır.

"Kiminle dans ettiğini" çok iyi analiz etmek, partnerinin ruh halini/psikolojisini kavrayıp, öne süreceği politikaları onun ruh haline uygun olarak şekillendirmek/dillendirmek zorundadır. Biz doğruları söyleriz, halkımız anlar demek yetmiyor. Anlamıyorlar, anlasalar da ona uygun davranmayı sonuna kadar götüremiyorlar. Buna ruhsal durumları uygun değil. Erkek egemenliğin uyruk karakterli vatandaşlarından oluşmuş Türkiye toplumunu özgürlüğe doğru evriltecek partinin önündeki en büyük engellerden birisi de bizzat "uğruna mücadele ettiği halkın" uyruk kişiliği, kendine olan mazoşist kayıtsızlığıdır. Özgürlük aynı zamanda sorumluluk altına girmektir. Uyruk kişilerin en korktukları şey ise sorumluluk üstlenmektir. Sorumluluktan korktuğu için kendi çıkarlarına karşı bu derece kayıtsızlaşan, yabancılaşan insanların omuzuna sorumluluk yüklemeye çalışmak baştan kaybetmek demektir. Onların yerine sorumluluğu üstlenmek ise bir müddet hayal içinde yaşadıktan sonra ama yine kesinlikle ve daha acı bir şekilde kaybetmektir. Hatırlayınız: Ekim Devrimi'nin başına gelenleri. Özgürlüğe doğru yürüyen insanların bugünden özgürlüğün sorumluluğunu yüklenmeye hazır hale gelmeleri gerekmektedir. Bu hazırlık aynı zamanda psikolojik/ruhbilimsel bir hazırlıktır. Öyleyse parti özgürlüğe doğru birlikte yürüyüp dönüşeceğini iddia ettiği toplumun ekonomik, sosyal vs. sorunlarıyla ilgilendiği kadar onun ruhsal/psikolojik yapısıyla da uğraşmak zorundadır.

Bu noktada peki ama nasıl, sorusu çok önemli bir soru olarak ortaya atılmak, yanıtlanmak zorundadır. Bu soruya ilk elden verilecek yanıt: "Hitler gibi değil" olmalıdır. Özgürlük ve dayanışmayı kendine ad edinmiş insanların partisinden söz ederken "Hitler gibi değil" demek abesle iştigal gibi görünse de değil. Çünkü Hitler'de kişilik bulan faşist hareket Alman halkının ruhunu komünistlerden daha iyi anlamış ve onu peşinden cehenneme kadar olsa da sürüklemiştir. Alman faşistleri halkın psikolojik yapısını çok iyi kavramış, onun açıklarını, zaaflarını yakalamış ve bunu sonuna kadar kullanmıştır. İşte toplumun ruhsal yapısını (şah damarını) kavrayan (ele geçiren) sosyalistlerin yapmaması gereken budur. Normal koşullarda baskı altında büzülmüş, daralmış olan bu damara faşistler ulaştıklarında onu sıkıp iyice daraltıp toplumu felç etmektedirler. Sosyalistler ulaştıklarında ise bu damarın üzerindeki her türlü baskıyı kaldırıp kanın/canın gürül gürül akmasını sağlamalıdırlar. Hitler gibi değil, derken kastımız budur.

'Devrim önce evlatlarını yedi'

Kitlenin şah damarını "ele geçirenlerin" bunu suistimal etmemelerinin/edememelerinin güvencesi nedir? Onların özgürlüğü istiyor olmaları bunun garantisi olmuyor. Tarihte neler olduğunu hatırlayınız. 'Devrim önce kendi evlatlarını yedi' sözü edebiyat olsun diye söylenmedi. Bu güvence özgürlük partisinin bu işi bugünden sağlama almasından geçmektedir. Bu, partinin örgütlenme (parti örgütleri arasındaki işleyiş, her düzeyde yönetme-yönetilme ilişkisinin biçimi) ve eğitim politikasında somutlanacaktır. Örgütlenme sorununu bir başka tartışmaya bırakıp biz sözü "eğitim politikasına" getirmek istiyoruz. Unutulmamalıdır ki, her hareket/örgüt/partinin olduğu gibi bu partinin insanı da (en üretken/özgür kişiliğe sahip olduğunu söyleyenimiz de dahil) doğal olarak içinden geldiği toplumdan edindiği kişiliğiyle gelmektedir. İnsanlarımızdaki "uyruk kişilik" özelliklerinden sıyrılabildikleri ölçüde, illa ki bir yönetene ve yönetilene sahip olmak zorunda olmayan insan durumuna gelecektir. Biz parti içi yönetme yönetilme ilişkilerini öyle bir ayarlar ve parti örgütlerinin birbirlerine karşı olan konumlanışlarını/hak ve sorumluluklarını öyle bir düzenleriz ki, insanlarımız bu işleyiş içinde zaten toplumdan getirdikleri uyruk kişilik özelliklerinden arınırlar, bir de bunu tüzüğe bağladık mı tamam, demekle tamam olmuyor. Elbette bunlar olmazsa olmaz şeyler, ama yetmez. Dünyanın gelmiş geçmiş en demokratik tüzüğüne dayanarak en bürokratik/baskıcı örgütünü kurup işletmek mümkündür. Bunu hepimiz biliyoruz. Mesele bu tüzüğü/anlayışı yaşama geçirecek kafaya sahip özgür insanların olmasıdır. Bu da yalnızca, yönetici organları "komuta karargahı" olarak değil de, "telefon santrali" gibi kullanmaya niyetlenmekle olmaz. O telefon santrallerinin kolayca komuta karargahlarına dönüşmesi çok mümkün. Bilginin toplanıp dağıtılacağı yer olarak düşünülen "telefon santralinde" "elde olmayan bir teknik arıza nedeniyle" toplanan bilginin dağıtılması aksayabilir. Parti üyeleri bu tür teknik arızalara müdahale edecek "teknik cesarete" sahip olmalıdır. Ki bu cesaret, uyruk kişilik özelliklerini atamamış insanların harcı değildir. Yıllarca yalnızca örgüt/parti işlerinde koşturmakla örgüt işçiliği/karıncalığı/hamallığı yapmakla kazanılacak şey de değildir. Bir eğitim meselesi/sürecidir bu cesareti kazanmak. Aynı zamanda Ödipüs kompleksinin/karmaşasının politik planda yıkılışına denk düşer.

Partinin önünde duran iki önemli sınav olan "Kürt sınavı" ve "sınıf mücadelesi" sınavını kazanmak için bu uygulamalı derse çok çalışmalıyız.

Kendisini antidemokratik bir biçimde örgütlemiş, insanları toplumun içinden çıkıp geldikleri gibi olmaya devam eden bir parti, ne Kürt sınavında ne de sınıf mücadelesi sınavında başarı gösterebilir. O halde ÖDP Kürt çephesine ve sınıf cephesine yüklenirken, bir yandan da kendi iç cephesine de yüklenip bir "iç eğitim seferberliği" açmalıdır. En önemli dersimiz: Toplum/İnsan; Konumuz: Kitlesel ve Bireysel Kişilik Çözümlemesi.

Korkmamak gerek.

TEKZİP

(Sıtkı Coşkun'un, SÖZ dergisinin 10 Şubat 1996 tarihli 52. sayısında yayınlanan ve kendisi tarafından örgütlenmiş olan tezvirat kampanyasını, duymamış olanlara da duyurmak üzere yazılmış olan yazıya karşı olan aşağıdaki tekzibimin eğer varsa, sosyalist basın yasasının denk düşen maddeleri gereğince aynı sütunda ve aynı puntolarla yayınlanmasını rica ediyorum.)

Her şey değişir, ama bazıları asla!

Bir önceki sayıda "Sıtkı açık konuşsun" diye yazmıştım. "Açık"tan kastım "müstehcen" değildi. Yazıda anlatılanların, bağlantı cümleleri hariç, tümü hilafı hakikattır ve Sıtkı Coşkun'un kötü huylarının çoğulcu biçiminden başka bir şey değildir. Bunlara devam ettiği takdirde, kamu vicdanı savcılığına şikayette bulunup, manevi tazminat talep edeceğimi bildiririm.

Mahir SAYIN

AĞIR AKSAK ÖYKÜLER

Hazım RUHİ

Ah şu öğrenciler...

"Yollar yürümekle aşınmaz"
Sylvester Stallone

Açık sarı bir gün. Hüznün doruğundayım. Memleket metamorfik kayalar gibi gittikçe değişiyor. Her şey kötüye gidiyor abi. (Klasik bir geyik, ama cuk oturuyor işte.) Neyse ki 11 ayın sultanı Ramazan bitiyor. (Bu da kafamatakıldı niye 12 ayın değil de 11 ayın sultanı bu Ramazan?) "Allah'a Arapça inanan" ve halk ekmek büfeleri önündeki mevzilerini hiç kaybetmeyen, halkımın hanesine bir sürü sevap yazıldı. Hastaneden çıkınca parasızlıktan memleketine gidemeyen benim güzel insanlarım tekaüteükten sonra dooğru cennete gidebilecekler. Ne güzel!

Çöplükten ekmek topla, iftarını aç. Kuyudan su çek, abdestini alıp namazını kıl. Kelime-i şahadet getir ve öl. Mükemmel bir hayat!

Bir yanım hep sancılı. Yüreğim sıkışık. En iyisi devlet büyüklerimden birine (adı bende saklı) bir telefon açayım da rahatlıyayım dedim. Hızla bastım tuşlara. Üç kere zırr sesinden sonra açıldı telefon. Sesinin tonuna hayran, kaldığım değerli büyüğüm "alo" dedi. Ben de kendimi tanıttım. Çok sevindi. IQ düzeyimiz üç aşağı beş yukarı olduğu için çok güzel sohbetler yapar, memleket meselelerini çözüp üretmeye çalışırız onunla, bu sebepten çok sevindi. Söz döndü dolaştı, öğrenci eylemlerine geldi. Nedense köpürdü bizimki. "Sorma Hazım" dedi. "Mahvettiler beni. Tansiyonum asansör gibi bi inip bi çıkıyor. Hepsini kınıyorum. 12 Eylül sonrasının huzur ve güven ortamına çomak sokuyorlar." Bi meraklandım. "Abi" dedim, "bu herhalde derin bir mevzu. Sen bunları bana faksla." Fikrim kafasına yattı.

İki saat sonra faks geldi. Başladım okumaya:

"Geçen Ekim ayında sözde masum istemlerini iletmek için Kızılay Meydanı'na toplanan öğrenciler ellerinde ordan burdan topladıkları sahte imzaları meclise vermek için harekete geçtiler. Öğrenim ve eğitime çok önem veren bir devlet anlayışına sahip olduğumuz için biz de oraya polisleri yığdık. Bu polislerin arasında henüz polis okulunu bitirememiş öğrenciler de vardı. Hep teoriyle bir yere varılmaz. Çocuklar biraz pratik yapsın istedik. Bu tür gösterilerde insanlar nasıl coplanır, nasıl kafa kırılır, beş kişi bir olup da bir insanın üstüne üşüşerek nasıl arabaya sürüklenir ve buna benzer bir sürü şey. Çocuklar da vazifelerini iyi yaptılar elbette. Maksat eğitimlerine katkıda bulunmak. Hatta gözaltına bile almışlar bazı öğrencileri. Ah, ne sevindim, ne sevindim. Adeta her biri küçük bir Orhan Taşanlar.

Gözaltına alınan öğrenciler daha sonra "bize işkence yapıldı" diye tatava ettiler. Oysa bizim amacımız farklıydı. İlim ilim bilmektir, ilim kendin bilmektir, değil mi, ama. Tek gayemiz geleceğimizin temitanı olan bu hergeleleri eğitmekti. Karakollar, cezaevleri de bir çeşit okuldur. Örneğin elektrik vermeyi ele alalım. Elektrik nedir? Statik enerji. Öyle kendi kendine manyetoda durur. Ama bunu o çocuklardan birinin göğüs uçlarında uygularsanız ne olur? Çocuk çırpınmaya, titremeye başlar, ki bu da kinetik enerjinin, yani hareket enerjisinin en güzel örneğidir. Ya da birini karakolun beşinci katından aşağı atıyorsunuz. Buna hemen işkence, gözaltında kaybetme filan diyebilir misiniz? Bu temel bir kanun kardeşim. Yerçekimi kanunu. Bunlara kafanızı taksanıza biraz. Ama nerde? Anlamaz ki bu çocuklar bunu!

Neyse devam edeyim. Sonra bu anarşist herifler kalkıp YÖK Başkanı İhsan Bey'i lale ilan etmişler. O güzide insana bu hiç yapılır mi? Ne demek lale? Ne lalesi? Hepimizin bildiği gibi İhsan Doğramacı Bey adeta bir menekşedir. Nergis gibi hoş kokuludur. Bir papatya gibi nazlıdır. Hem üstelik kalbi de çok yumuşaktır. "Üstü çikolata tatlı mı tatlı içinde kar gibi bir bulut saklı." Kim bu! İhsan Bey elbette. Yaptıkları ayıp değil mi?

Peki GS postanesine gidip meclise telgraf çekmelerine ne demeli? Yazık değil mi, o postane çalışanlarına. Adamlar üç kuruş maaşa talim ediyorlar zaten. Bu yorgunluğa can mı dayanır? Hem sonra telgraf artık eski bir ulaştırma aracı. Memlekette telefon kulübesi mi yok, jetoncu mu yok, nohutlu pilavcı mı yok, ay bu da nereden çıktı, cep telefonu mu yok! Madem eylem yapacaksınız o halde telefon açsaydınız bari. Biraz modern ve teknik olur hırt herifler! Ulan sizi bi elime geçirirsen, ay yine kahve gibi köpürmeye başladım işte.



Beyazıt Meydanı'na çıktılar sonra. Efendim neymiş, harçlarla ilgili eylem yapacaklarmış. Bunların Taylar Özgür'den filan da haberleri yok. Hem sonra bir de "harç"a haraç demiyorlar mı, nasıl kafam bozuluyor. Tamam biz tahsilatları Tophaneli Recep'le, Kasımpaşa Canavarı Selim'e yaptırıyoruz ama bu adamlar da Allah'ın kulu değil mi? Ne olmuş yani üzerlerinde kırk düğme yelek, ellerinde tesbih, zulalarında sustalı varsa!

Arkasından Yıldız Teknik'te açlık grevine başladılar. Gerçi biz bu işi fazla ciddiye almadık. Çünkü üniversitelerde çıkan yemekleri biliyorduk. Bunlar nasıl olsa açlığa alışkındırlar diye düşündük. Ama mutfaklarda hamam böceği ve diğer haşaratın dolaştığı türünden çıkardıkları dedikodular beni derinden sarstı. Gerçi İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi profesörlerinden biri fakülte mutfaklarında yaptığı araştırmalar sonucu zooloji dalında dünyaca ünlü bir ödül aldı, ama yine de bu böcek meselesi fazla abartılıyor.

En son ne yaptı biliyor musun bu hırbolar! Taksim meydanını, İstiklal Caddesi'ni birbirine kattılar. Bunlar camcılarla ortak mıdır nedir kardeşim, hepsinin elinde bir sapan bi sürü cam çerçeve indirip milli serveti heba ettiler. En son duyduğum kadarıyla bunlar İTÜ Taşkışla binasını gece gündüz işgal edeceklermiş. Nah yaparlar! Ulan biz Fatih'in torunları, Kanuni'nin yeğenleri, IV. Murat'ın kuzenleriyiz be! Zamanında ne işgal kuvvetleri gördü bu memleket. Evelallah hepsini geri püskürtürüz. Muhtaç olduğumuz kuvvet damarlarımızdaki asil Filistin askılarında saklıdır. Hepsi bu Hazımcım. Başarılar dilerim."

Faksı okuyup bitirdikten sonra ter içinde dışarıya fırladım. Abi bu devlet büyüklerim biraz daha tombullaşma uğruna her şeyi yapabilirlerdi. Allah'tan devlet büyüğümün benim de bir öğrenci olduğumdan ve Açık Öğretim'de okuduğumdan haberi yoktu. Koşa koşa postaneye doğru gitmeye başladım. Amacım hemen fakülteye bi telgraf çekip kaydımı sildirmekti. Ne olur ne olmaz?

O sırada yanımdan koltuğunun altında kitapları birbirlerine sarılmış, biri kız, biri erkek iki öğrenci geçti. Zınk diye durdum Ve nedense gözümün önüne meydanlar geldi. Her meydanda bir anfi vardı. Her meydanda bilim, hak, güzellik, aşk vardı. Vazgeçtim postaneye gitmekten. "Okuyacağım" dedim kendi kendime. "Okuyup büyük adam değil, adam olacağım." İyi mi?

BİR GÖRÜŞ

ÖDP ve örgütlenme öncelikleri

Zekeriya AYTEMUR

Fikirler söze dönüşüp dile döküldükten itibaren dillendirenlerin niyetlerinden bağımsızlaşırlar. Girişimlerin de böyle bir yönü vardır. Somutlandıkları andan itibaren bir iç dinamik kazanırlar ve girişimcilerin niyetlerinden bağımsız (bunlardan etkilenmeye kapalı anlamında değil) bir algılanış oluştururlar.

Özgürlük ve Dayanışma Partisi'nin de girişimcilerinin etki alanıyla sınırlı olmayan algılanışlar ve iç dinamikler yarattığını üç farklı noktadan bakışla tanımlamaya çalışacağım.

Verili durum

Özgürlük ve Dayanışma Partisi'nin sol tandanslı sistem muhalifi grupların yasal cephe partisi olarak tanımlanmasına oldukça sık rastlıyoruz. Bu düşünüş tarzı belirli bir sistematiğin gerekliliğini de doğuruyor; parti-cepheyi oluşturan sektlerin yönetim düzeylerinde oransal temsili (tüzük ve iç işleyiş mekanizmaları), teorik düzlemde asgari mutabakat metni (program) ve temel politik stratejilerde belirginliğin sağlanması gibi.

ÖDP'nin ilk girişimiyle birlikte etrafında topladığı "muhaliflerin" bileşimi bir cephe partisi görünümünü oldukça aşıyor. Herhangi bir disipline bağlı olmaksızın, bireysel olarak bu partide var olmak isteyen "muhaliflerin" sayısı neredeyse grupların toplamı kadar bir nicelik yaratıyor. Bu nicelik başka bir tür niteliğin de tanımını beraberinde getiriyor ve doğal olarak parti-cephe için daha kolay görünen tüzüksel, programatik, politik tanımlamaların ortaya konulmasını bugün için olanaksız hale getiriyor.

Bir de ÖDP'nin toplumsal yaşamda medyanın sunumuyla yarattığı etkiler var. Kısa süre önce Yeni Demokrasi Hareketi için sağ tabanda yaratılan etkiler, bu kez ÖDP için sol tabanda tanımlanabiliyor. Emekten, barıştan, özgürlükten yana muhalif kimlikli sol taban, girişime değgin bir dizi umuda sahip kılınmaya çalışılıyor.

Örgütlenme görevi

Tüm bu verili durumun dışında dosdoğru bir görev, örgütlenme görevi de partinin önünde duruyor. Buna ilişkin planlanmış olan bir de kampanya var. Kampanyanın ihtiyaçlara yanıt verecek bir tarzda yürütülebilmesi için önceliklerin saptanması ve saptanan önceliklerin pratik karşılıklarının yaratılması gerekiyor.

Tariflemeye çalıştığım üç farklı noktadan bakışa göre doğru öncelik değişmektedir. ÖDP'yi parti-cephe olarak görüyorsak önceliğimiz, cephe içerisindeki sektlerin uygun oranlarda temsilini sağlayacak yönetim birimlerini oluşturarak, hemen ardından programı temel alan stratejik politikaları belirleyip, partinin yüzünü kitlelere çevirmektir. Bu durumda parti üyelerinin, program ve tüzüğü tartışmasız biçimde benimsediğini varsaymak zorundayız.

Aksine ÖDP'yi medyanın da tarif ettiği gibi, bugünden "muhalif" sol tabanın partisi olarak görüyorsak, örgütlenme meselesinde önceliğimiz, şu ya da bu biçimde kurumsallaşmamızı tamamlayıp, zaten var olan politikalarımızı (!) bu tabana doğru yayacak etkinliklere girişerek, tabanı üye olarak partiye taşımaktır. Oysa henüz netleşmiş politikalara sahip değiliz.

Örgütlenmede doğru önceliklerin belirlenebilmesi için klasik cephe tanımlarını aşan bir noktadan durup bakmak gerektiğini düşünüyorum. ÖDP'nin bugün çizdiği görüntü, kişisel politik tarihleri ve bugün kendilerini tanımlayış biçimleri birbirinden farklı, bireyler ve disiplinlerin (sektlerin) toplamını oluşturuyor. Kavramlara yüklediğimiz anlamların ne olduğu önemli olmaksızın; ütopik-komünistler, sosyalistler, devrimciler, anarko-sosyalistler, yeşiller, anarşistler... tümü ÖDP çatısı altında toplanmaya ve politik enerjilerini aktiviteye çevirmeye eğilimli görünüyorlar.

Bu noktadan bakışla öncelik, bu "gönüllü" solcuların partide örgütlenmesidir. Örgütlenmenin koşullarını sağlayabilmek için ortak bir dil oluşturmaya dönük tartışmalara, uzun sürebilecek bu tartışmaların erimeye yol açmaması için de her bireyin bir etkinlik içerisinde "kendi kendisini" örgütlemesinin zeminlerini yaratmaya ihtiyaç vardır. Bu zemin; girişim, iş ve eylemlilik alanlarıdır.

Kitleselleşme/kitle partisi

Örgütlenme önceliklerinin belirlenmesine üçüncü noktadan bakışın, kitleselleşme/kitle partisi kavramıyla çatıştığı düşünülebilir. Oysa kitleselleşme ve kitle partisi kavramlarında dahi ortak bir algılamaya ve söyleme sahip olmamız gerekiyor. Bu kavramlara değgin yanıt bekleyen sorular var: Parti ile muhalif karakterli sınıfsal/toplumsal inisiyatifler/hareketler arasındaki ilişki biçimi ne olacaktır? Parti, inisiyatifleri/hareketleri içselleştirmeye, bir başka deyişle lokaline taşımaya mı çalışacaktır? Yoksa (adımıza da atfen) kitleselleşme var olan hareketliliklerle dayanışma örgütlemekten mi ibarettir? Ya da kitleselleşme "muhalif" kimlikli sol tabanın partiye üye kaydedilmesi midir? Yoksa doğru politikalarla etkilenmesi ve harekete geçirilmesi midir?

Coşkuyla aklın yoldaşlığı

Özcesi, kitleselleşmenin/kitle partisi olabilmenin yolu sınıfsal/toplumsal kökenli sorunlara hemen bugün etkin çözümler üreten politikalardan geçiyor. ÖDP'nin elinde böyle hazır reçeteler olmadığını biliyoruz. Giderek programatik düzleme taşınabilecek etkili politikaların üretilebilmesi için öncelikle parti girişiminin yarattığı olumlu etkiyle "kendi kendini" örgütlemeye hazır "bireyler" için örgütlenme ve politik etkinlik alanları yaratabilmeyi önümüze koyalım ki, etkin ve doğru politikaların üretilebileceği alanlar da bu politik etkinlik alanlarıdır.

İlk kez tek çatı altında bu denli geniş bir birliktelik yakalamış olmamızdan kaynaklanan coşkunun bizde yarattığı tüm itkilere rağmen sakinliğimizi korumalıyız. Bir tür ilüzyona kapılmadan örgütlenme problemlerimizi netleştirebilirsek coşkumuzun yaşamsal karşılıklarını yaratmada güçlüklerle karşılaşmadan yol alabiliriz.

Ada Kütür Dergisi ile kendi mekânlarında sıcak bir söyleşi...

Karada bir ADA

*Ada Kültür Dergisi hem yaşı, hem de çalışanlarıyla çok genç bir dergi. Bu yıl üç yaşına basıyor. 12 Eylül kültürünün gençliğinden yeni bir gençlik yaratmaya çalışıyorlar. Kimi zaman onlarca kişiyle dergi satıyorlar, kimi zamansa tezgah açıp dergiyi çıkartmak için mücadele ediyorlar. Ada Kültür Dergisi çalışanlarıyla kendi mekanlarında arkadaşımız **Setenay DOĞAY** konuştu.*

Böyle bir dergi çıkartma düşüncesi hangi ihtiyaçtan doğdu?

12 Eylül darbesinden sonra üzerinden silindir gibi geçilmiş bir gençlik oluşturuldu. İnsanlar kafelere, barlara takılır olmuş ve gençlik "okumaktan aciz" bir duruma getirilmişti. O insanlara, 12 Eylül kültüründen farklı ve alternatif bir bakış açısı getirmek istedik. Bu bireyci ve yozlaşmış kültüre karşıt, üreten ve tartışan bir kültür yaratmak için... Zaten kullandığımız slogan da bunu veriyor. Tekilden çoğula, bireysellikten toplumsallığa.

Derginin içeriğine baktığımızda diğer dergilerden farklı olarak keskin bir söylemle karşılaşmıyoruz. Şiir, edebiyat, söyleşi, gençlik, cinsellik gibi konular ele alınıyor. İçeriği böyle olan bir dergi düşüncesi nereden çıktı?

Amaçlanan da zaten buydu. Böyle bir gençlik tablosu çizdiğimizde, belli bir kültürü almış gençliğe bir şeyler yapmak veya vermek çok daha kolay. Ama önemli ve zor olan, kafelere girmiş insanları, gençliği dışarıya çıkartabilmekte. En azından onlara verilen kültürün dayatılan bir kültür olduğunu farkettirip, alternatif bir kültürün de varlığından haberdar etmek.

Türkiye'ye baktığınızda birçok dergi görebilirsiniz. Ve o dergilerde yazılanlar zaten duyarlı insanlara yönelik yazılar. Oysa biz, bu ülkede yargısız infazlar oluyor, üniversitelerde polis var, harçları devlet cebinizden alıyor diyerek bunu farkettirmeye ve göstermeye çalışıyoruz. Ama amaçlanan sadece üniversite gençliğine değil; işçi gençliğe, liseli gençliğe ve işsiz gençliğe de ulaşmak.

Dergiye yazan insanlar arasında üniversiteli gençlik haricinde işçi veya liseli gençlik de var mı ve bu insanlara nasıl ulaştınız?

Dergide çıkan yazılar sadece bize ait değil. Okuyuculardan gelen yazılar da var. Ve buna giriş yazılarımızda da değinip, belirtiyoruz. Katkı, katılım, tartışma diyoruz ve bunun da altının dolması gerekir. Yalnızca Ada'yı alıp okumak iş değil, onun oluşum aşamasında da ona katkıda bulunmak gerekir. Bunun için birçok işçi, hatta avukat arkadaşlar dergiye yazıyorlar.



Şu ana kadar dergi nerelere ulaştı?

Herhalde en uzak Kars'a kadar gitti. Yurtdışından da yine iyi bir okuyucu kitlemiz var.

Aydınlardan yazı veya destek alıyor musunuz ? Yoksa kendiniz mi çıkartmaya çalışıyorsunuz?

İsmail Beşikçi'ye, içeride olmalarını kınadığımıza ve kendisinden yazı beklediğimize dair bir mektup yollamıştık. İsmail Beşikçi'den bir cevap alamadık, ama Haluk Gerger çıktıktan sonra bize teşekkür mektubu yazdı, bununla birlikte dergi için bir yazı yazamadı. Ulaşabildiğimiz aydınlar ve çevrelerse öğretim üyeleri, Ozan Yılmaz gibi insanlar. Aydınların yazı göndermeleri pek olmuyor. Zaten biz derginin çok profesyonel olmasını istemiyoruz. Amatör olmasını istiyoruz. Onlardan çok yazı beklemediğimiz için aydın insanlarla bir şeyler yapacaksak röportaj şeklinde yapıyoruz. Hedeflenen, buradaki insanların ve okur kitlesinin yarattıklarının sayfalara yansıması. O yozlaşmış kültüre biraz da üreterek karşı çıkacağımız için kendimizi ve insanları geliştirmemiz gerekir.

Özellikle bu 14'üncü, yani son sayıda kitap tanıtımı, Ercan Kanar'la bir röportaj, cinsellik konulu bir yazı, Buca katliamıyla ilgili yazılar ve şiirler var. Bu farklı konulardaki yazı dengesini nasıl sağlayabiliyorsunuz?

Kültür bir yaşam biçimi. Kültür kuşlu-böcekli şiir veya öykü yazmak veya onları incelemek değil. Elbetteki aşkı da yazmak lazım, ama bu ülkede yaşananları da yazmak gerekir. Bu yaşam biçimi de senin duyarlı olmanı gerektiriyor. O dengeyi de şöyle sağlıyoruz; Bütün arkadaşlarla yazıları yayın kurulu olmaksızın inceliyor ve Ada'nın çizgisine uygun olup olmadığına karar veriyoruz ve bu şekilde dergiye girecek olan yazıları ortakça inceliyoruz.

Çalışan insanların yaş ortalaması ne?

18-22 yaştan insanlar var. Yani ortalama 20 yaş civarı. Dergiye yazanlarsa her yaştan insanlar.

Peki yaş ortalaması 20 olan bir dergi, sizden büyükler için disiplinsiz gibi gelebilir. Disiplinsizlik gibi durumlar oluyor mu?

Bizim tek problemimiz para. Dergiyi geç çıkarmamızın veya çıkaramamamızın nedeni. Onun dışında, yazılar zaten hazırlanmış oluyor. Burayı yaşatmak gibi bir derdimiz olduğu için kolektif çalışıyoruz. Bunu da disiplinli çalışmayla başarıyoruz. Ve burayı sahipleniyoruz. Bu dergiyi yaşatmak için üretmemiz gerekiyor. Üretmemiz için de bu derginin çıkması gerekiyor. Çünkü kimse bu dergi çıksın diye burada değil. Bu dergi bizim insanlara ulaşmamız için bir araç. Dergiye kültür sanat dergisi diyorsak bunu da en iyi şekilde yapmamız gerek. İşte bunun için de insanların anlayacağı konularda anlaşılır bir dil kullanarak yazmak gerekir. Bizler kendimize, bu sistemde olumsuz gördüklerimizi ya da olmaması gerekenleri değiştirmek için bir misyon biçmişiz. Bu dergi de bu misyonun bir aracı. Olaya bu şekilde baktığında sorumluluğun olduğunu ve bir şeyler yapman gerektiğini de biliyorsun, bir de insanlar yaşadıklarını yazarlar genelde. Burada yazanlar sadece yazar değiller, aynı zamanda öğrenciler, işçiler, liseliler. Yani o sömürüyü yaşayan insanlar. O kolektivizmi yaşarken bizim de birçok eksiklerimiz var, ama insan geliştikçe geliştiriyor, geliştirdikçe de gelişiyor. Eksikler tartışılıyor ve giderilmeye çalışılıyor.

Ada'nın görevi tek başına dergi çıkarmak değil. Aynı zamanda bir müzik grubu da var. Paneller yapıyoruz. Gece düzenlemiştik, ama Ümraniye olaylarından sonra erteledik.

Peki şimdiye kadar çıkarttığınız sayılarda 'evet biz bu işi başarmışız' dediğiniz oluyor mu? Yani ilk başta belirlediğiniz hedeflere ulaştınız mı?

Örneğin bir arkadaş bir gün otobüste giderken yanına ortaokulda okuyan bir çocuk oturmuş. Arkadaş da Ada okuyormuş, çocuk aaa Ada; biz bununla okuldaki panolarımızı yapıyoruz demiş. Yine biz Taksim'de elden satış yapıyoruz. Yine o zaman bir kişi siz nerelerdesiniz, neden kaç aydır çıkmıyorsunuz demişti. Ya da buraya telefon edip neden derginin çıkmadığını soruyorlar. Bu da iyi bir duruma geldiğimizin bir göstergesi. Ama tabii ki bunlar yeterli değil.

Bundan sonrası için amaçlarınız neler

İlk önce her ay düzenli çıkmasını hedefliyoruz. Teknik aksaklıkları gidermeye çalışıyoruz. Yapabilirsek burayı kültür merkezi haline getirmeyi istiyoruz. İçerik açısından da bu düzeyde tutmanın iyi olacağını düşünüyoruz. Ama Türkiye'deki toplumsal muhalefet yükseldiği takdirde belki de Ada'nın şu çizgisine gerek kalmayacak. Ada'nın bu çizgide olması gençlik muhalefetiyle orantılıdır.

Peki hepiniz okuyorsunuz. Bundan birkaç yıl sonra sizler belki de başka yerlere gideceksiniz. Sizden sonra dergiyi yürütecek insanlar yetiştiriyor musunuz?

Buradaki her insanın tek başına kaldığında dergiyi azami ölçüde çıkaracak teknik bilgiye sahip olmasını hedefliyoruz. Zaten başka türlü de olmaz. İnsanlar başka alanlarda mücadeleyi omuzlayacaklar. Yeni soluklara ihtiyacımız var.

Maddi açıdan size yardımda bulunanlar var mı?

Dergi zaten 3-4 bin tane basılıyor. Bağış arada sırada oluyor. Ama dergi kendi kendini götürüyor. Kar amacı gütmediğimiz için kirayı, telefon faturasını, matbaa parasını karşılayabiliyor. Buradaki insanların burayı yaşatmak için bir dertleri olduğundan Taksim'de elden satışlar yapıyoruz. Yazın burası için takı tezgahları, kırtasiye tezgahları açılıyor.

Peki öğrenci gençliğin şu andaki durumunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

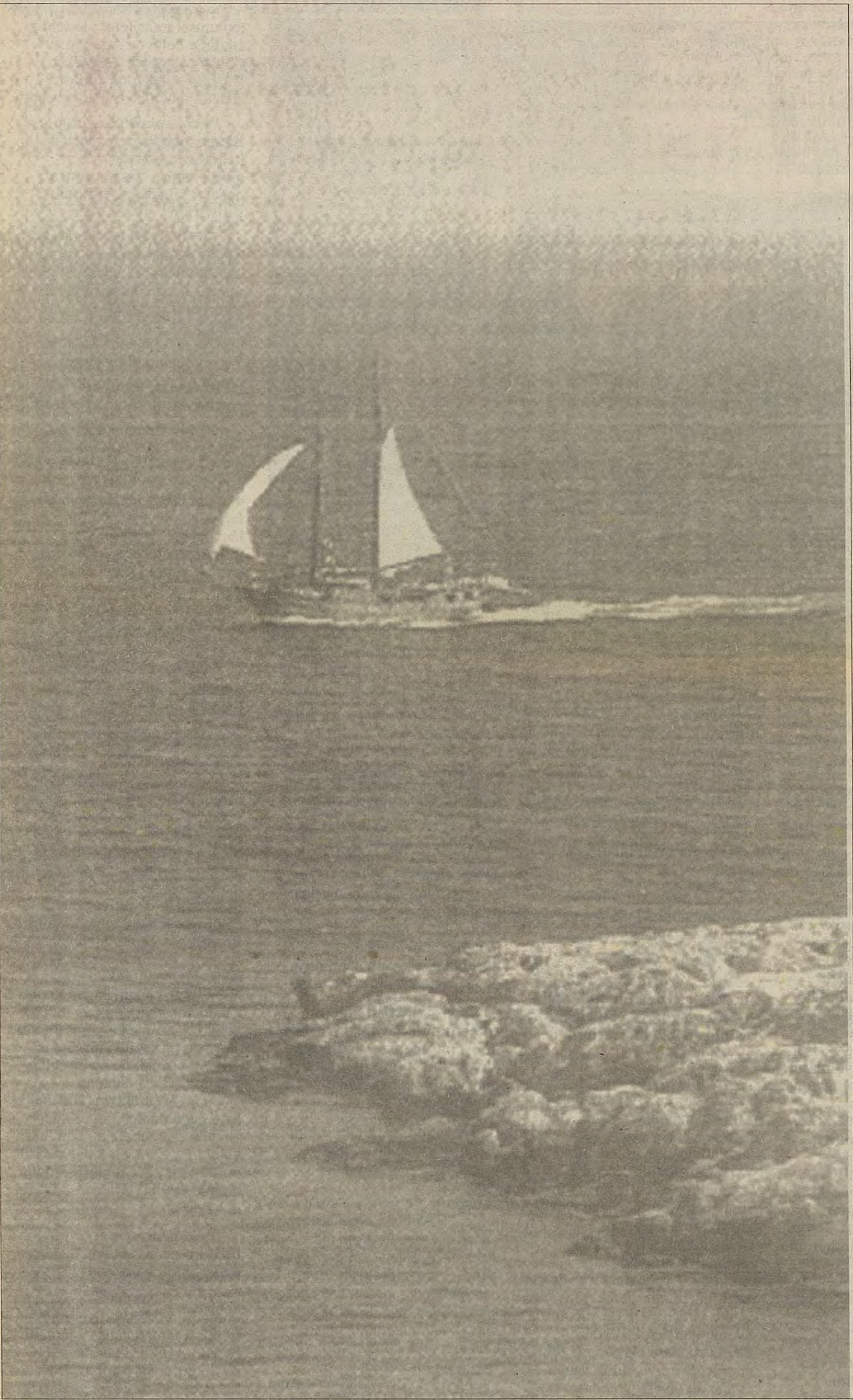
Öğrenci gençliğin en büyük hatası biraz sekter düşünüyor olması. Farklı farklı düşünülüyor. Ve hedefledikleri, kendileri gibi düşünen insanlar yaratmak oluyor. Ama amaç geniş bir kitle yaratmak ve etkili bir ses vermek olsa, orada gövde gösterisi yapılmaz. Onu pek başaramıyoruz hala. Şu anda üniversitelerde ihtiyaç duyulan en büyük şey tartışma ortamı. Elindeki araçlarla bunun zeminini yaratmak ve işi yarışa dökmeden belli konularda mutabakat sağlamak gerekiyor. Çünkü insanlara bu çok itici geliyor. Düzene karşı insanların şu ya da bu şekilde bir tepkisi var. Bu yüzden de bu insanları çok doğru bir noktadan yakalamak gerekiyor. Kalabalık eylemlere de inanmıyorum. Önemli olan orada nelerin, nasıl yapıldığı. Çünkü o kalabalığı örgütlü bir güce dönüştürdüğün oranda sen bir yerlere gelebilirsin.

Peki gençlerin teorik birikimlerini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Zaten bunu pratikte çok rahat görebiliyoruz. Teori ve pratik birbirini tamamladığı için belli oluyor. Artık insanların niteliklerine bakılmıyor. Ne kadar cesur, ne kadar gözü pek, gözü kara olduğuna bakılıyor. Sosyalizm bir bilimdir ve o yüzden de bilmek gerekiyor. Bu tek başına okumak anlamında değil ama. Neyi niçin yaptığını bilmek gerekiyor. Ölmenin, gözaltına alınmanın, işkencenin nedenini bilmek gerekiyor. Herhangi bir eylemde göstereceğin tarz senin ne kadar bildiğini gösterir. Bilinç düzeyini gösterir.

Denize açılırken rüzgarı kullanmak

Cüneyt UZUNOĞULLARI



Kimi zaman başlamak, kimi zaman devam ettirmek, kimi zaman da bitirmek zordur. Sosyalistler için her üçü de zordur; ya da zordu demek gerekiyor. Başlangıcı oldukça hızlı yapılan; emeğin, aşkın, devrimin, dayanışmanın, kendini iyi hissetmenin yarışı içindeyiz şimdi.

Uzun dönemdir havuzda kızakta bekletilen yelkenlilerimizi denize sürüyoruz. Yıllarca düşünüp taşındık, denize açılalım mı diye. İnce ince hesaplar yaptık. İç savaşlardan, muhasebelerden, sonuçsuz tartışmalardan süzülüp bir araya geldik. Hepimiz sosyalizmin dünya çapında yaşadığı çıkışsızlığın, aritmetik olmayan toplamıyız. Hepimiz artık havuzda yaşamanın anlamsızlığını kavradığımızdan ve denizin güzelliklerini özlediğimizden, yeniden yelken basmaya karar verdik.

Uzun yıllar içe kapanık yaşamış insanların tutukluğu ve şaşkınlığını taşıyoruz. Hayat ile aramızdaki boşluğu doldurmaya çalışıyoruz. Tek tek değişik cephelerine şahit olduğumuz yaşamlar toplamından bütüne ulaşmak için uğraşıyoruz.

Başlangıcın bu kadar kolay olmasına şaşarak, iç tedirginliğiyle bakıyoruz sağımıza, solumuza. 'Bak görürsün, kısa bir gelecekte bu partide herkes birbirine girer, temmuzda Genel Kurul var, köşe kapmaca yarışı başlar' sözlerine inanmak istemiyoruz, ama 'acaba' demeden de yapamıyoruz.

Yani hafif tertip tedirgin, çevreyi kollar ve gözler bir halimiz var. Bir yandan da denize açılmanın son hazırlıklarını yapıyoruz. Hem iyot kokusu ve dalgaların sürpriz sever oluşu bizi çekiyor, hem de çevremizdeki yeni miço, tayfa, çarkçı, kaptan adayları kafamızda soru işaretleri uyandırıyor.

Ya bazıları bizi denizin ortasında bırakıp başka gemiye geçerlerse? Ya da ilk limanda "kusura bakmayın arkadaşlar biz burada iniyoruz" manzaraları yaşanırsa? Keşke hepimiz gemiye tayfa olarak binip, tayfa olarak devam etsek... Ama olmaz ki, kaptana da ihtiyaç var. Ciddi bir işe soyunurken, maharetli çarkçıbaşı ve kaptanlara gereksinimimiz olduğunu biliyoruz. Bir de havuzdaki gemilerin kaptanları var. Yıllarca denizde savaş vermiş, biraz yorgun ama deneyimli kaptanlar, bir araya geliyorken onları yok sayamazdık.

Her biri başka yönden gelenlerle ortak bir rota yakalamaya çalışıyoruz. Ya kaptanlar denizin ortasında rota kavgasına girerse! Şimdi sen kuzey demekle neyi kastediyorsun tartışmaları başlarsa! Tüm yelkenlere rüzgar dolmuşken, 2. kaptanla, 1. kaptan yön kavgasına girerse; tayfalar ve miçolar da bu kavgaya katılırsa! Neyse, böyle şeyleri düşünmenin zamanı değil, her şey iyi olacak...

Herhalde şu anda her şey iyi olacak demeye ihtiyaç var. Bunu bir niyet olarak değil, koşulların doğal sonucu olarak kabul etmek gerekiyor. Pozitif enerjilerin bir araya getirdiği bizlerin, pozitif işler yapması doğal olsa gerek.

Bu pozitifliği sadece birbirimizle ilişkilerimize değil, parti programlarına ve politikalarına da yedirmeliyiz. Sadece karşı duruşla parti olunamayacağına göre, somut öneriler getiren atak pozisyonda bir politik yapılanmaya ihtiyaç var.

Kürt sorununda askeri çözüme hayır, kadınların ezilmesine hayır, özelleştirmeye hayır, zamlara hayır. Hayır ama, neye evet! Hangi çözüm?

Tamam bunların tümü sistem sorunu, ama sistem içinde hangi politikaları üreteceğiz. Nasıl bir şeylere karşı olmaktan, bir şeylerden yana olmaya geçeceğiz?

"Politika, içinde yaşanılan andır", "politika yenilen çörek gibi sahici bir şeydir". Dünyalı faniler olarak bizlere, "kapitalizm gidecek, dertler bitecek" demek, fazla bir şey ifade etmiyor. İnsanlar bugünü istiyor. Parti de bugünü istemeli, pozitif politika üretmeli.

Neyse, şimdi demir almanın vaktidir. Şimdi politika ve büyük projeler üretmenin vaktidir. Demir alıyoruz.

Vira bismillah...

SÖZ
HAFTALIK HABER YORUM DERGİSİ

- **Sahibi:** Olgu Ltd. Şti. ● **Koordinatör:** Seyfi ÖNGİDER
- **Yazı İşleri:** Ayla ÖNDER, Sermet ÖZDOĞAN, Sezai SARIOĞLU, Vehbi ERSAN, Veysi SARISÖZEN,
- **İdare:** Ali KÜÇÜK, Muzaffer TUTKAN
- **Sorumlu Müdür:** Hüseyin AYIK
- **Ankara Temsilcisi:** Mustafa ERDOĞAN

Avrupa Temsilcilikleri

Almanya Temsilciliği	**Tel :** 0049.69.7075714 **Fax:** 0049.69.625645
Fransa: Y. Mustafa ÖZKAN	**Tel :** 0033148572114 **Fax:** 0033148571691
İsviçre: Süleyman ÖZGÜR	**Tel :** 004113415213
İngiltere: Ahmet SAYER	**Tel :** 00441814826280

Adres: Sıraselviler Cad. Billurcu Sk. No: 3/8 Taksim / İstanbul **Tel:** (0212) 249 99 29 **Fax:** (0212) 249 99 29 **Basıldığı Yer:** Serler Matbaacılık **Dağıtım:** BBD